

Sakene politiet aldri etterforsket

Metoderapport Skup 2021

Innsendere:

Gerhard Flaaten gerhard.flaaten@bt.no

Anders Grimsrud Eriksen anders.eriksen@bt.no

Adrian Brudvik adrian.brudvik@bt.no

Lars Kvamme lars.kvamme@bt.no

Takk til:

Eystein Røssum, Trond Olav Skrunes, Fred Ivar Klemetsen, Marit Holm, Hanne Louise Åkernes, Tove Bjørge Knutsen, Endre Lilletvedt, Halvard Alvheim Vegum og Philipp Julius Bock for reportasjeledelse, bidrag og støtte i arbeidet.

Tittel på prosjektet:

Sakene politiet aldri etterforsket

Publisert:

I perioden 10. oktober 2020 - 12. november 2021.

Sakene er publisert på E24-url og frontet på BT og E24. Noen er også frontet på VG, Stavanger Aftenblad og Aftenposten.

Kontaktperson:

Gerhard Flaaten

Bergens Tidende AS

Postboks 7240

5020 Bergen

Redaksjon:

Bergens Tidende

Lars Hilles gate 30 / Odd Frantzens plass 5

5008 Bergen

1. Spørsmålet politiet ikke kunne svare på	1
2. Hvordan arbeidet kom i gang	2
3. Fra 300.000 rader til konkursnettverk og fortvilte kunder	2
3.1. Bred innhenting av store datamengder	2
3.2. Viktigheten av unike identifikatorer	3
3.3. Sporbar og dokumentert analyse fra A til Å	4
3.4. Fra noder og nettverk til radarpar og klynger	4
3.5. Radarparene	5
3.6. Gruppe-deteksjon som case-maskin	5
3.7. Heidrun-komplekset: Et konkursras	6
3.8. Rollebytte	7
3.9. Visualisering som research	8
3.10. Heidrun-gründer på konkurstoppen	9
3.11. Hvordan rammer konkursene uskyldige bedrifter?	10
4. Statistikken ingen hadde	11
4.1. Politiet hadde ingen oversikt	11
4.2. Kartlegging av skjema - det som går inn lagres et sted	12
4.3. Koden er som å se på «spagetti»	12
4.4. Arbeidet med å finne en metode for å kartlegge situasjonen	12
4.5. Ingen hadde oversikt	13
4.6. Siste utvei: Bostyrerne	13
4.7. 76 Excel-ark	13
4.8. Purring i flere runder	14
4.9. Å finne riktig anmeldelse	13
4.10. Brysomme fødselsnummer	15
4.11. Å kode en vaskemaskin	15
5. Fra Caymanøyene til Øygarden	15
5.1. Flyene som aldri ble betalt	16
5.2. En tidkrevende kredittsjekk	16
5.3. Den viktige rundspørringen	17
5.4. Kartlegging av anmeldelsene: Alle henlagt	17
5.5. Forretningshistorikken	18

5.6. Skatteparadisene	18
5.7. «Hoveddokumentet»	19
5.8. Innsynskravet som tok 229 dager	19
6. Funn og konsekvenser	20
7. Vedlegg	21
7.1. Liste over publiserte saker	21
7.2. Publiserte artikler i papirutgaven	21

1. Spørsmålet politiet ikke kunne svare på

Hvor ofte hører du om at politiet henlegger et firesifret antall saker i ett jafs? Det skjedde i Vest politidistrikt i 2018. Mange av sakene hadde sitt utspring i konkurser. Da politiet var ferdige hadde de blant annet henlagt fem anmeldelser mot en forretningsmann på Sotra. Han hadde flere konkurser bak seg, var anklaget for svindel og hadde kreditorer etter seg på tre kontinenter. I bunken lå også en anmeldelse mot en av Norges største konkursgjengangere. Mange av sakene var ikke etterforsket. De fleste ble henlagt på grunn av manglende etterforskningskapasitet.

Hva var det som hadde skjedd?

At etterforskning av økonomisk kriminalitet blir nedprioritert er ingen nyhet. Det var nettopp dette Solberg-regjeringen ville ta tak i da de lanserte sin strategi mot arbeidslivskriminalitet i 2015. Dette skulle være en del av regjeringens samlede innsats mot økonomisk kriminalitet. Hvordan hadde Vest politidistrikts innsats mot denne typen kriminalitet gått, fem år etter regjeringens strategi ble lansert?

Det viste seg at politiet ikke kunne frembringe et svar på et enkelt spørsmål: Hva har skjedd med anmeldelsene dere har mottatt fra bostyrere de siste årene?

Vårt prosjekt har avdekket at politiet henlegger de fleste anmeldelser fra bostyrerne uten etterforskning. Dette til tross for arbeidet som er lagt ned i å heve kvaliteten på anmeldelser, og senke antallet.

Vi har samtidig vist at politiet ikke hadde oversikt over disse henleggelsene selv, før vi lagde statistikken for dem. Vi har i tillegg dokumentert at kreditorer etter konkursene gjennomgående ikke får noe igjen av kravene de fremmer.

I jakten på svar har vi hentet ut informasjon som tidligere ikke har vært tilgjengelig, gjennom å samle og koble informasjon fra ulike datakilder. Der vi tidligere var avhengig av gode tips, har vi utviklet verktøy og en metode for å identifisere konkurser basert på en stor mengde data. I tillegg har vi gjennomført en egen undersøkelse av konkurssaker gjennom å samle inn og strukturere informasjon fra 76 bostyrere.

Gjennom prosjektet har vi også gått inn i enkeltsaker og dokumentert hvordan konkurser rammer både leverandører, kunder og privatpersoner.

2. Hvordan arbeidet kom i gang

I april 2019 fikk vi et tips om to partnere som sto bak en rekke konkurser i byggebransjen i Bergen. Vi begynte å kikke nærmere på forretningsdriften deres. Det viste seg at en av dem var blitt anmeldt av en bostyrer, men anmeldelsen hadde aldri blitt etterforsket. Vi visste at dette ikke var et enkeltstående tilfelle. Helt siden vi jobbet med konkursen etter det skandalomsuste Sykkel-VM i Bergen hadde vi hørt fra frustrerte bostyrene. Mange av dem fortalte at de mistenkte lovbrudd i mange konkurssaker. Men selv om de anmeldte, ble sakene i svært mange tilfeller henlagt.

Samtidig som vi begynte å jobbe med saken vi ble tipset om, så vi at det kunne ligge flere muligheter her. Datajournalist Anders Eriksen hadde tidligere ønsket å undersøke konkurssaker på en ny måte. Han ville samle inn og strukturere store datamengder for å lete etter mønstre vi ikke var klar over. Gjennom å «intervjue» datasettene var målet å avsløre personer eller selskaper som var gått under radaren tidligere.

Da vi startet arbeidet høsten 2019 var det gått fire år siden Solberg-regjeringen hadde innført en ny strategi mot arbeidslivskriminalitet. Tidligere ble alle sluttinnberetninger der bostyrer mistenkte lovbrudd sendt direkte til politiet. Dette førte til at politiet druknet i ganske omfattende rapporter. Bostyrerne ble derfor anbefalt å ikke anmelde «bagatellmessige» lovbrudd. Etter den nye strategien fra Solberg-regjeringen i 2015, ble det tatt ytterligere grep for å sikre at anmeldelsene holdt høy kvalitet. Signalene fra bostyrerne vi hadde snakket med, tydet likevel på at problemene ikke var løst.

Vi bestemte oss derfor for å gå videre langs to spor:

1. Gjøre en bred kartlegging av konkurser gjennom å samle inn og strukturere konkursdata.
2. Undersøke hvordan det hadde gått med konkursanmeldelsene etter at de nye retningslinjene for bostyrere kom i 2016.

3. Fra 300.000 rader til konkursetnettverk og fortvilte kunder

3.1. Bred innhenting av store datamengder

Vi startet med en kartlegging av alle mulige datakilder i forbindelse med konkurser. En liste med alt som skjer i løpet av en konkursprosess var utgangspunktet. For hver hendelse underveis, f.eks konkursbegjæring, skiftesamling, og boinnberetning, laget

vi en oversikt over potensielle data- og dokumentkilder, kartla innsynsmuligheter og lovhenvvisninger, og hvilke data som ble samlet inn.

Vi så tidlig at Brønnøysundregistrene satt på nøkkelen gjennom Konkursregisteret. I konkursregisterforskriften fant vi detaljert informasjon om hva som finnes der. Vi ba om et datasett over alle konkursåpninger- og avslutninger som var registrert i Hordaland fra 2015 til 2019, og utvidet dette i løpet av prosjektet til data for hele Norge fra 2015 til 2020. Slike skreddersydde datasett må vi betale for fra Brønnøysundregistrene.

Datasettet for konkursåpninger var på i overkant av 30.000 rader, og inneholdt blant annet tingrettens saksnummer til alle konkurssakene og informasjon om involverte selskaper og tidspunkter.

Gjennom dette masse-uttrekket kunne vi blant annet finne ut hvilke bostyrere i vårt distrikt som hadde flest konkurssaker og hvilke bostyrere som hadde de sakene som hadde trukket ut lengst i tid. Disse var gode kilder videre.

3.2. Viktigheten av unike identifikatorer

Vi ønsket også å kartlegge hvilke personer som var involvert i selskapene som gikk konkurs. Brønnøysundregistrene har disse dataene, men vil ikke gi ut fødselsnummer. Tilgangen på historiske data er også begrenset. Fødselsnummer er viktig. Det er nemlig slik at det er flere hundre personer i Norge (basert på skattelister) som deler navn, postnummer og fødselsår - som er den identifikatoren registrene vanligvis leverer ut til journalister. Basert på disse opplysningene er det altså ikke mulig å vite om den personen vi antar er én person med fem konkurser, egentlig er flere ulike personer.

Vi gikk derfor til private leverandører av rolldata, etter tips fra en tidligere Skup-rapport fra Dagbladet. De så den gang på hvem som hadde roller i selskaper da de gikk konkurs.

Det ønsket vi å ta hakket videre. Vi visste fra samtaler med bostyrer at det ofte er i tiden før konkursen at styreendringer og bevegelser er viktig. Hvis man klarer å komme seg ut av formelle roller knyttet til et selskap i tiden rett før en konkurs, er det lettere å slippe å bli assosiert med konkursen. Derfor ville vi ha oversikt over alle som hadde hatt roller i konkursselskaper opptil fem år før de gikk konkurs.

Etter flere runder med den private leverandøren fikk vi kjøpt disse opplysningene og oversendt dem i en kryptert forsendelse, siden de inneholdt fødselsnummer. Det første vi da gjorde var å erstatte fødselsnummerne i datasettet med en unik, men

anonymisert id, slik at vi kunne jobbe med dataene i mer åpne verktøy, mens originalen med fødselsnumre forble kryptert og sikker.

I tillegg var fødselsnummer essensielt da vi skulle få oversikt over hvem som hadde konkursskarantene. Brønnøysundregistrene krever da sikker identifisering av personen. Løsningen ble at vi da sendte over en kryptert oversikt over fødselsnummer på de personene som hadde vært involvert i selskap som gikk konkurs. Tilbake fikk vi en ny kryptert liste med de personene på vår liste som hadde aktiv konkursskarantene.

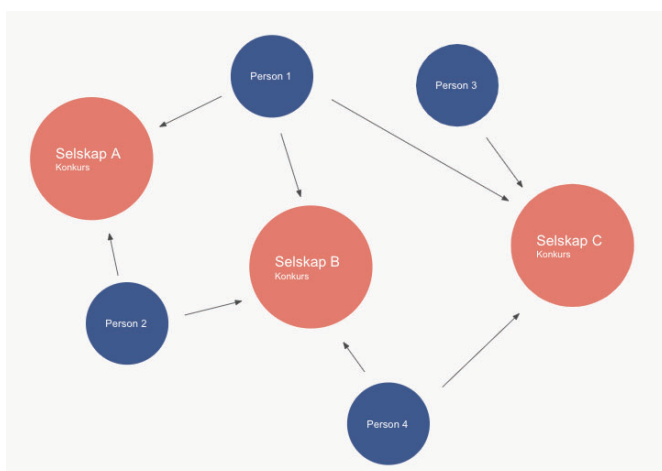
3.3. Sporbar og dokumentert analyse fra A til Å

Det var store datamengder vi nå skulle analysere for å finne mønstre. Datasettet over roller alene inneholdt nesten 300.000 oppføringer.

For å kunne gjenskape og ikke minst kontrollere stegene i analysen, ble all kode dokumentert og kommentert i rammeverket Jupyterer notebooks. Alle steg ble programmert og det ble laget tester underveis. Har vi filtrert bort noen rader ved en feil? Er det duplikate personer med? En slik metode gjør at vi nå kan kjøre analysen på nytt med få tastetrykk, og samtidig ha oversikt over alle steg i prosessen. Det gjorde det også mulig å ha en linje-for-linje gjennomgang av koden for å sikre kvaliteten på den analysen vi hadde gjort.

3.4. Fra noder og nettverk til radarpar og klynger

Den vanligste måten å organisere store datamengder på er i tabeller. Men det er ikke slik verden rundt oss er organisert. Verden består av personer, selskaper og andre enheter/ting som har relasjoner til hverandre gjennom roller og felleskap. Her kommer tradisjonelle databaser til kort. Det er vanskelig å følge relasjonene i flere steg, f.eks. gjennom intrikate eierskapsstrukturer.

Vi ønsket å kunne analysere de store mønstrene i relasjonene mellom personer, selskaper og konkurser.

Løsningen ble å bruke en såkalt grafdatabase - der informasjonen er en samling med noder (personer, selskaper, rettssaker, adresser etc) og relasjoner (eks at en person hadde rolle i et selskap på et tidspunkt). Vi benyttet oss av

grafdatabasen Neo4j - som ofte brukes for å oppdage ulovligheter i finansielle transaksjoner.

Fra starten av prosjektet hadde vi hatt som mål å utvikle nye metoder for å analysere stordata knyttet til konkurser på en effektiv måte. Med et så enormt datatilfang og så mange konkurser måtte vi få datamaskinen til å hjelpe oss. Vi hadde saker vi ønsket å granske på bakgrunn av tips og tidligere arbeid, men regnet med at det kunne skjule andre seg gode journalistiske saker i mengden av data.

Vi utformet et slags intervjudokument myntet på databasen. Der skrev vi ned alle mulige spørsmål vi håpet kunne gi oss noen mønstre eller saker som avvirket fra de «normale konkursene», f.eks:

- Finnes det grupper av personer og selskaper som ofte går igjen sammen?
- Hvilke gateadresser er knyttet til mange ulike konkursselskaper som ellers ikke har forbindelser gjennom f.eks. personer?
- I de tilfellene selskaper gikk konkurs, hvilke roller i andre selskaper som senere gikk konkurs hadde personene bak det første selskapet da?

Spørsmålene ble «oversatt» til databasespørringer som kunne brukes i Neo4j-databasen.

3.5. Radarparene

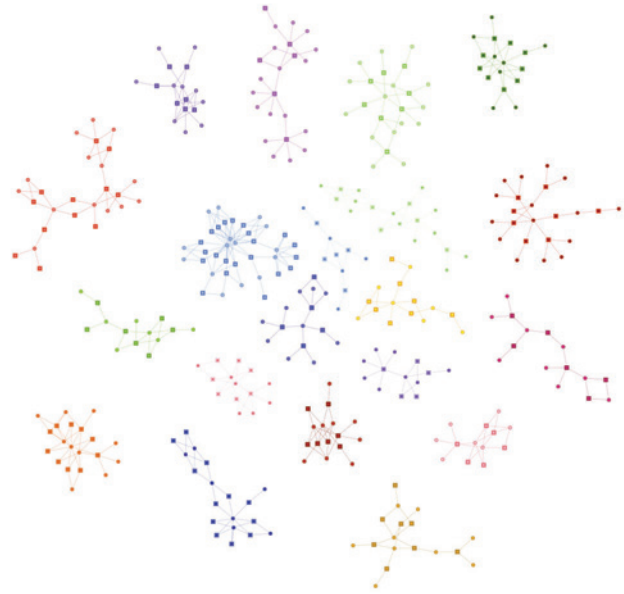
En av spørringene vi laget plukket ut de person-parene som oftest hadde roller i samme selskap før det gikk konkurs. Dette er en spørring som er vanskelig å få til med tradisjonelle tabell-baserte databaser. Her fant vi blant annet en av hovedpersonene i en av konkurssakene vi da arbeidet med, sammen med en for oss da ukjent person. Disse hadde hatt roller i flere konkursselskaper sammen, noe vi ønsket å finne ut mer om.

Den samme analysen fant også automatisk et av Bergens mest kjente konkurs-radarpar fra den såkalte Sorbonne-skandalen - et tydelig tegn på at algoritmen vår fungerte.

3.6. Gruppe-deteksjon som case-maskin

Vårt eget intervju spørsmål om å identifisere grupper av personer og selskaper som gjennom konkurser var tett knyttet sammen, var et av de vanskeligste å svare på. Etter prøving og feiling med flere algoritmer, fant vi en som kunne passe til det vi var på jakt etter: små sammenvevde undernettverk og klynger i det store nettverket av personer og konkurser.

Algoritmen vi endte opp med å bruke heter «Louvain community detection». Den går gjennom nettverket og finner ut om noen personer og selskaper henger tettere sammen i små grupper (communities) enn det som er «normalt».

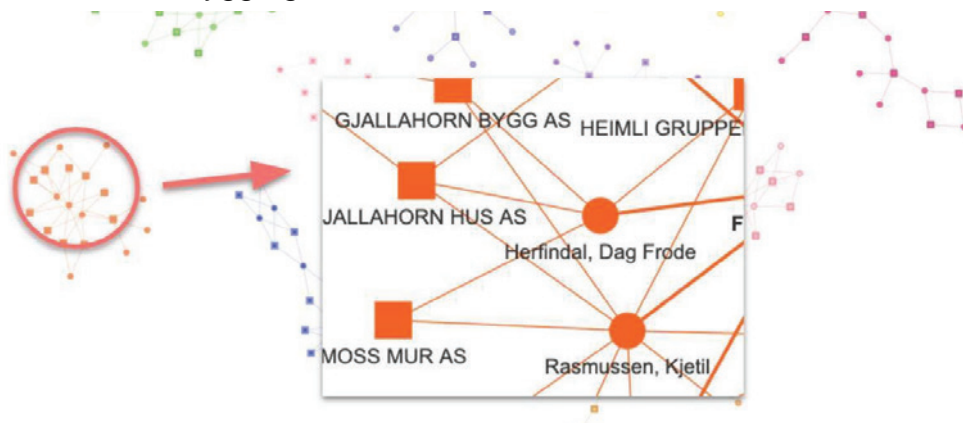
Algoritmen fant små under-nettverk i det store nettverket av konkurser og personer. Hver av de fargede klyngene er grupper av konkursselskaper og personer som hadde eller hadde hatt formelle roller i konkursselskapene.

Vi så med en gang at metoden så nyttig ut. Algoritmen fant kjente klynger av personer og selskaper som BT tidligere hadde omtalt, grupper vi allerede hadde fått tips om, og nettverk rundt kjente konkursgjengangere.

Men vi fant også ukjente grupperinger og klynger som var verdt å granske videre. Og ikke minst fant vi hittil ukjente bindinger til noen personer og selskaper vi hadde på radaren.

3.7. Heidrun-komplekset: Et konkurrans

I en av klyngene fant vi nemlig to navn som vi kjente fra det opprinnelige tipset som var starten på hele prosjektet. Kjetil Rasmussen og Dag Frode Herfindal. De hadde etablert en rekke selskaper med Heidrun i navnet, som skulle drive med nær sagt alle aspekter innenfor bygg og eiendom.

I klyngen kunne vi se at de to var tilknyttet en rekke selskaper med navn fra norrøn mytologi. Vi så også at de hadde en lang rekke konkurser bak seg. Vi kunne i tillegg se hvem de hadde sittet i styret og eid selskaper sammen med tidligere.

I datasettet fra konkursregisteret, som nå lå inne i nettverksdatabasen vår, var det også informasjon om hvem som var bostyrer da de enkelte selskapene gikk konkurs. De tok vi kontakt med og ba om innberetningene. Her gikk det frem at det i flere tilfeller var mistanke om straffbare forhold forut for konkursene.

Rasmussen og Herfindal benektet overfor BT/E24 å ha begått straffbare handlinger, og avviste påstandene kreditorer rettet mot dem om uærlig drift.

I innberetningene fant vi listene over kreditorer i konkursboene. Da vi begynte å ringe rundt til dem, ble vi overrasket over konfliktnivået som ble beskrevet mellom kreditorene og de to forretningspartnerne. Etter hvert som nye Heidrun-selskaper gikk over ende, kontaktet vi bostyrere og ba om innberetninger som vi brukte til å identifisere stadig nye kreditorer.

Mange av kreditorene var profesjonelle aktører, som fortalte at de hadde levert tjenester de ikke fikk betalt for, men på kreditorlisten var det også flere privatpersoner som selskapene hadde utført byggearbeid for. De fleste fortalte om arbeid som var dårlig utført og ikke i henhold til avtale, som medførte ekstra kostnader som de nå forsøkte å få dekket fra konkursboene.

Utsiktene var dårlige: Boene var fylt med gjeld og hadde knapt noen eiendeler.

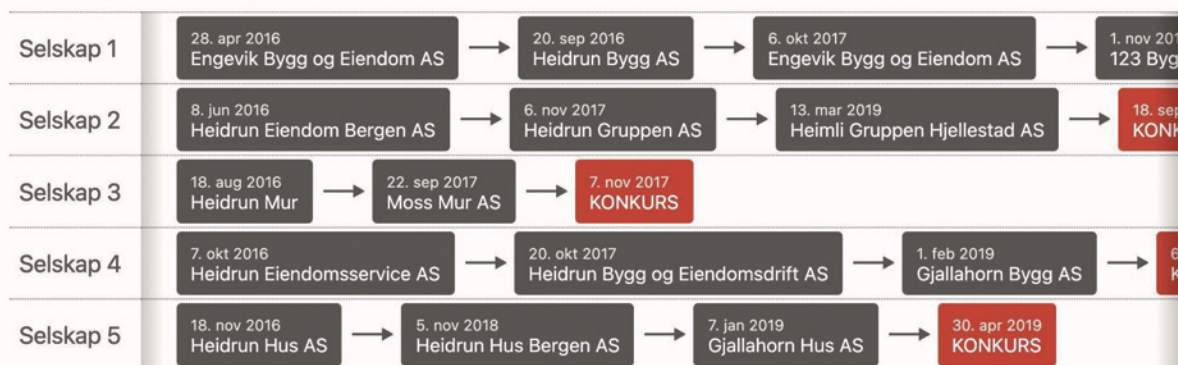
3.8. Rollebytte

De som er ansvarlige for et selskaps handlinger er først og fremst styret. Vi måtte derfor finne ut hvem som hadde sittet i hvilke styreroller når. Det skulle vise seg å være vanskeligere å få oversikt over enn vi hadde trodd.

Mange av selskapene i Heidrun-komplekset het det samme, eller hadde lignende navn. Før konkursene ble navnene på selskapene gjerne byttet, før et annet selskap tok over et lignende eller likt navn som selskapet som hadde gått konkurs.

Nøkkelen her ble å kun bruke organisasjonsnummer som identifikator over tid. De endres ikke til tross for navnebytter på selskapet. Basert på org-nummeret i alle de sentrale selskapene, laget vi tidslinjer over hendelser og kunngjøringer for å spore hva som hadde skjedd med selskapene i tiden før konkursene.

Slik byttet selskapene navn

3.9. Visualisering som research

Vi fant ut det ikke var nok å se på hvem som hadde formelle roller i selskapene på konkurstidspunktet. Det er fullt mulig å tre ut av et selskap før skifteretten, og dermed gjøre det vanskeligere å avdekke at en har vært assosiert med et selskap som er gått konkurs. Vi ønsket derfor å finne ut hvem som hadde vært involvert i selskaper også før de gikk konkurs, blant annet i Heidrun-komplekset. Var det for eksempel personer som ofte gikk ut av styrene rett før konkursene skjedde?

Rolledataene vi hadde fått av leverandøren ga ingen klare svar på dette. Dataene var ikke lagret på en måte som gjorde det enkelt å gjenskape en rollehistorikk. Vi måtte gjennom en enorm datavask, og laget algoritmer for å fjerne «falske» rollebytter, og for å identifisere reelle rollebytter rett før konkursbegjæringen kom.

For å kunne bruke analysen i praktisk research, programmerte vi en løsning som raskt kunne visualisere rollebytter i tiden før konkursen i et gitt selskap. Fokuset her var på året før konkursen, som er den perioden man tar hensyn til med tanke på om en person kan straffes for straffbare forhold forut for en konkurs. Dette viste seg å være en viktig øye-åpner blant annet i Heidrun-komplekset, der styrebytter og endringer var hyppige. Vi kunne da identifisere viktige hendelser og rollebytter i den siste og avgjørende ett-årsperioden: Bare i et fåtall av Heidrun-selskapene hadde Rasmussen hatt formelle roller på konkurstidspunktet. I tre av dem hadde Herfindal gått inn som styreleder før konkursen.

3.10. Heidrun-gründer på konkurstoppen

Vi satt på et stort datasett med rollehistorikken til alle selskapene som hadde gått konkurs mellom 2015 og 2019 i Norge. Men hvem utmerket seg med mange konkurser?

For å finne ut av dette måtte vi slå sammen datasettet med roller og datasettet over konkursoåpninger fra Brønnøysundregisterne. Vi brukte rammeverket Pandas og programmeringsspråket Python for å programmere spørringer.

Deretter grupperte vi listen over roller på den unike id-en vi hadde laget ut fra fødselsnummeret. Da kunne vi telle antall konkursselskaper hver enkelt person hadde vært involvert i.

Oversikten ga oss avgjørende informasjon til Heidrun-saken. Bare noen få hakk nede på topplisten fant vi et kjent navn: Kjetil Rasmussen, en av hovedaktørene i Heidrun-komplekset.

Mange dager med analyse endte da opp i én viktig setning i [den første artikkelen](#) om Heidrun-gründerne: «*En gjennomgang BT/E24 har gjort av konkursdata fra november 2015 til november 2019, viser at det kun er fire personer i Norge som kan knyttes til flere konkurser enn Rasmussen i denne perioden.*»

3.11. Hvordan rammer konkursene uskyldige bedrifter?

Vi hadde flere historier om små kreditorer som nesten gikk overende på grunn av utestående beløp hos selskaper som gikk konkurs. Hovedregelen ved konkursbehandling er enkel: hvis det er penger igjen i boet, skal blant annet lønn til ansatte, skatter og avgifter prioriteres når penger utbetales.

Opplevelsen vår etter å ha lest utallige berapporter, var at ingen private kreditorer fikk utbetalt de kravene de hadde meldt inn til boet. Var det virkelig slik at man som privat kreditor, med et såkalt uprioritert krav, nesten aldri får igjen noen penger?

I datasettene vi hadde fått innsyn i hos konkursregisteret, hadde vi blant annet listen over mer enn 18.000 konkursavslutninger fra sommeren 2015 til sommeren 2020. Men allerede i de innledende testene av datasettet, så vi at det var en del som ikke stemte. Noen av konkursene hadde blant annet en konkursdato som var etter at hele konkursboet skulle vært avsluttet. Andre rader kunne fortelle at mer enn 100% av verdiene i boet hadde blitt delt ut. Vi måtte gå flere runder med konkursregisteret i Brønnøysund før vi kunne få korrigert dataene.

Et viktig felt i datasettet ble informasjonen om avslutningskode. Her hadde bostyrerne lagt inn om det var midler til fordeling blant kreditorerne eller ikke. Analysen viste at kreditorerne i nesten 80 prosent av konkursene, ikke får en krone. Men vi ønsket også å finne ut mye kreditorerne fikk i de tilfellene der det faktisk var noe igjen i boet. Dette var det ingen som hadde svaret på, heller ikke bostyrerne.

Brukermanualen for bostyrere i Altinn, som vi fant etter et spesifisert nettsøk, kunne være en vei inn. Vi antok at feltet «Fordringsklasse» kunne fortelle oss om det var prioriterte kreditorer, eller de vanlige private kreditorerne som fikk penger.

Men også her ga datamaterialet vårt fra konkursregisteret motstand.

Altinn hadde gjort en tabbe. Dette feltet var et såkalt fritekstfelt. Her kunne altså bostyrerne skrive hva de ville og det var feilstavelser og ulike formuleringer i fleng.

Vi måtte derfor lage en algoritme som ryddet opp i begrepskaoset, før vi kunne starte på analysene. Analysen vår viste at private kreditorer i kun 30 av de 18.432 konkursene vi analyserte fikk utbetalt alt de krevde.

prioriterte krav kl. I	1349
prioriterte krav kl. II	1052
uprioriterte krav	617
prioriterte krav kl.I	67
prioriterte krav kl.II	35
prioriterte krav kl II	21
etterprioriterte krav	17
alle krav	15
prioriterte krav kl I	13
Prioriterte krav kl. I	12
uprioriterte fordringer	12
Uprioriterte krav	7
Prioriterte krav kl. II	7
prioriterte krav av kl. I	6
prioritert krav kl. I	6
prioriterte krav av kl. II	6
prioriterte krav klasse I	6
prioriterte krav klasse II	5
etterprioriterte fordringer	4

4. Statistikken ingen hadde

Med innføringen av strategi mot arbeidslivskriminalitet i 2015 hadde Solberg-regjeringen markert at de mente alvor med kampen mot økonomisk kriminalitet. Bak tilsynelatende mindre lovbrudd i forbindelse med konkurser kan det ofte skjule seg større økonomisk kriminalitet, derfor var det spesielt viktig å skjerpe innsatsen på dette punktet. Bostyrere over hele landet fikk bokoordinatorer i politiet å forholde seg til, og ble kurset i hvordan anmeldelser skulle utformes og hva som skulle anmeldes.

Politiet selv skulle kvitte seg med bunkene med gamle saker som aldri var behandlet. Hvordan hadde de håndtert dette i Vest politidistrikt? Svaret overrasket oss: I 2018 hadde de henlagt nærmere 2000 saker med velsignelse av statsadvokaten, for å gjøre dem bedre rustet til å heve kvaliteten på etterforskningen fremover.

Bostyrerne fulgte opp og anmeldte færre saker. Nå var det kun de mest åpenbare lovbruddene som ble meldt til politiet. Men hvor mange saker ble faktisk etterforsket, og hvor mange ble henlagt?

4.1. Politiet hadde ingen oversikt

Første henvendelse til Vest politidistrikt ble sendt i oktober 2019. Der spurte vi om hvor mange anmeldelser de hadde mottatt siden omleggingen i starten av 2016, hvor mange som var henlagt, og på hvilket grunnlag de var henlagt.

Vi håpet dette skulle være en relativt enkel innsynsforespørsel, men det tok fem måneder før vi fikk svar:

Vest politidistrikt visste verken hvor mange anmeldelser de hadde mottatt fra bostyrere, eller hva som hadde skjedd med dem. De hadde heller ikke systemer internt for å hente ut denne statistikken.

Fem år etter at regjeringens nye strategi mot arbeidslivskriminalitet var innført med ambisjonen om å «*styrke arbeidet mot konkurserkriminalitet og konkursgjengangere*», hadde politiet ingen oversikt.

Vi måtte finne andre veier for å få svar. Vi startet med å gå tilbake til konkursregisteret og bostyrernes plikter i Altinn.

4.2. Kartlegging av skjema - det som går inn lagres et sted

Vi visste at boinnberetninger gir opplysninger om mulige straffbare forhold. Men innberetninger vi fikk innsyn i hos konkursregisteret var sladdet på det punktet. I tillegg til boinnberetningene må også bostyrerne fylle inn i et skjema på Altinn.

I manualen som viste hvordan bostyrerne skal levere inn boinnberetning til Altinn så vi at de blant skal merke av for om innberetningen er oversendt til politiet.

For å forenkle registrering i Konkursregisteret gjengis følgende nøkkeldata fra innberetningen

	Angi valuta	Angi beløp
Bomasse	Norske kroner (NOK)	52 754,00
Fordringmasse	Norske kroner (NOK)	847 512,21
Pantelikret del	Norske kroner (NOK)	0,00

Oversendt til: Hordaland politidistrikt

Dato: 28.10.2014

Inneholder innberetningen sensitive personopplysninger

Ja
 Nei

Dette feltet fylles ut dersom innberetningen er oversendt til et politidistrikt.

Vi ønsket å kartlegge hvor mange av disse konkurssakene som var anmeldt. Kunne dette være nøkkelen?

4.3. «Koden er som å se på spagetti»

Men hos Brønnøysundregistrene var de i villrede. Systemet var gammelt og uoversiktlig, eller som en i registrene fortalte oss: «*Utviklerne sier at å se på koden er som å se på spagetti*». I tillegg mente de dataene ikke var til å stole på siden ikke alle bostyrere fylte ut feltet. Noen sendte fortsatt brev i posten. Nok en gang hadde vi rotet oss inn i et svart hull av et utdatert statlig datasystem med dårlig datakvalitet.

Til slutt ble også innsynsforespørselen avvist. Opplysninger om straffbare forhold kunne ikke utleveres. Konkursregisterforskriften var tydelig på at slike opplysninger kun kunne utleveres til politiet og domstolene og noen få andre etater, og vi droppet derfor å klage. Skulle vi komme videre måtte vi lage statistikken selv.

4.4. Arbeidet med å finne en metode for å kartlegge situasjonen

Da bostyrernes rutiner ble endret i starten av 2016, skulle de spesifisere hvilke straffbare forhold som hadde inntruffet, for eksempel brudd på regnskapsloven, eller bokføringsloven. Som en følge av denne omleggingen ble anmeldelsene registrert hos politiet som et anmeldt brudd på for eksempel regnskapsloven. Men hos Vest politidistrikt ble det ikke lagt inn noe informasjon som gjorde det mulig å søke på alle anmeldelser som stammet fra konkurser.

4.5. Ingen hadde oversikt

I mars 2020 fikk vi et endelig avslag fra politidistriktet på å hente ut oversikt over hva som hadde skjedd med alle anmeldte konkursene. Begrunnelsen var at de da måtte inn i alle enkeltanmeldelser for å se om det var en konkurs som var bakgrunnen for anmeldelsen. De hadde heller ikke muligheten i systemene til å søke på avsender av anmeldelsen.

Vi kunne nå slå fast at verken politiet selv eller Brønnøysundregistrene kunne hjelpe. Ingen visste hvor mange anmeldelser som var sendt inn, eller hva som hadde skjedd med dem.

4.6. Siste utvei: Bostyrerne

Nå gjenstod det bare én annen kilde til denne informasjonen, og det var bostyrerne selv. Vi måtte få bostyrerne til å opplyse hvilke saker de hadde anmeldt de siste årene, og så gå tilbake til politiet og be om status i disse sakene.

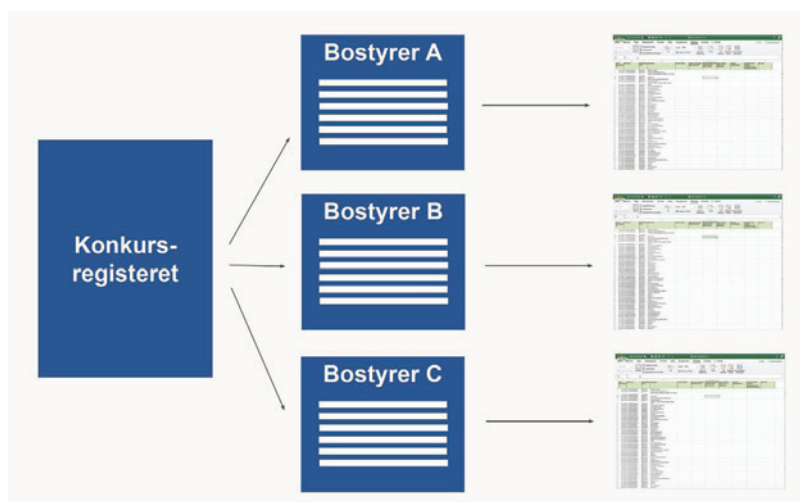
Datasettet vi allerede hadde fra Konkursregisteret viste blant annet hvem som hadde vært bostyrer i alle konkursene. Vi valgte oss ut konkurser i Vestland for to år og satt da med over 1500 saker som var blitt behandlet av 76 bostyrere.

Hvilke av disse sakene som hadde endt i anmeldelse ante vi ikke.

Det ble raskt tydelig at saksbehandlingsrutinene hos bostyrerne varierte stort. Ikke alle hadde like god oversikt over egne saker. Mange bostyrere fortalte at de måtte sette av svært mye tid om de skulle lete opp alle de gamle konkurssakene i arkivet sitt. Få hadde databaser eller regneark der det fremgikk enkelt hvilke konkurser de hadde behandlet, hva som hadde skjedd sakene, og om det var sendt anmeldelser. Vi så derfor at vi måtte hjelpe dem om vi skulle få det vi trengte.

4.7. 76 Excel-ark

Vi programmerte en løsning som tok listene fra konkursregisteret, grupperte på bostyrer og automatisk opprettet 76 Excel-ark. Regnearkene var ferdig utfylt med navnet på selskapet som var konkurs, organisasjonsnummeret og saksnummeret fra tingretten i alle sakene de aktuelle

bostyrerne hadde behandlet. Flere bostyrere sa de aldri hadde hatt en slik oversikt selv.

Vi ba bostyrerne om å fylle ut hvilke saker som var blitt anmeldt, og hva som hadde skjedd med dem. For å sikre at dataene vi fikk tilbake fra bostyrerne var gode, laget vi Excel-arket slik at bostyrerne ble tvunget til å velge fra et sett forhåndsdefinerte verdier.

4.8. Purring i flere runder

Det hele organiserte vi et saksbehandlingssystem laget i Google regneark, hvor vi logget hvor mange som hadde svart, hva de hadde svart, og holdt oversikt over hvor mange saker som til enhver tid var gjennomgått. Dette var en stor manuell jobb hvor vi først purret skriftlig, deretter på telefon til alle som ikke hadde svart.

Vi måtte så lage kode som gjorde det motsatte av det vi gjorde da vi opprettet de 76 arkene. Denne gangen ble opplysningene fra alle bostyrerne slått sammen til én tabell.

Analysen vi programmerte kunne da fortelle oss hvor stor andel av konkursene som hadde blitt anmeldt, ifølge bostyrerne. Hva som hadde skjedd med anmeldelsene hos politiet var det få av bostyrerne som visste.

For å komme videre, ba vi om et møte med påtale- og etterforskningsansvarlige på seksjon for økonomisk kriminalitet i Vest politidistrikt. Vi presenterte kort bakgrunnen for prosjektet, og hva vi hadde gjort.

4.9. Å finne riktig anmeldelse

I forkant hadde vi gått flere runder internt om fremgangsmåten. Vanligvis ville vi aldri fortalt om upubliserte funn i et møte med politiet. I dette tilfellet bestemte vi oss for å gjøre et unntak. Vi hadde nok informasjon til uansett å kunne lage en sak om hvor mange saker som var anmeldt, og hvis politiet ønsket å svare med at de ikke hadde oversikt, ville det ikke sett bra ut for dem. Vi visste samtidig at de var de eneste som kunne hjelpe oss med å komme i mål med å finne skjebnen til anmeldelsene.

I møtet spurte vi dem direkte hva som skulle til for at de kunne identifisere unike anmeldelser i sine systemer. De bekreftet at organisasjonsnummer kunne fungere, men at det aldri er et selskap som anmeldes til politiet, det er personene bak selskapet.

Når politiet endelig var villige til å sjekke status på anmeldelsene måtte vi gjøre det på en måte som gjorde det effektivt for både dem og oss. Vi tok derfor to grep for å sikre oss at politiet fant riktig sak i sitt system:

- Vi hadde bedt bostyrerne påføre politiets saksnummer i Excel-arket de skulle fylle ut. Dette får man som regel i retur når man mottar bekreftelse på et anmeldt forhold. Enkelte bostyrere hadde tatt vare på det.
- Tidligere i prosjektet hadde vi kjøpt inn rolledata på alle personer som hadde hatt roller i konkursselskaper i årene før. Vi hentet derfor ut liste over de personene som hadde hatt rolle siste året før konkursen i sakene bostyrerne mente var anmeldt og krysset denne med listen fra bostyrerne.

4.10. Brysomme fødselsnummer

For å kunne få en sikker identifikasjon på personene måtte vi sende ut fødselsnummer på de som hadde hatt roller i selskapet som var konkurs.

Som journalister kan vi sammenstille og bruke slike personopplysninger i journalistisk research. Men her skulle vi sende det ut av huset for å få svar på andre spørsmål. Vi vurderte det slik at dette var opplysninger (fødselsnummer, roller og anmeldelser) politiet allerede satt på gjennom sine systemer og at oversendelsen derfor kunne forsvares som ledd i journalistisk research.

Excel-arket med opplysningene ble kryptert og oversendt i starten av november 2020, mer enn et år etter at den første innsynsforespørselen til politiet ble sendt.

4.11. Å kode en vaskemaskin

Og like før jul, fikk vi tilbakemelding fra politiet. Politiet hadde benyttet seg flittig av det ene fritekstfeltet vi hadde laget i Excel-arket. Der hadde de samlet alt av info som ikke passet i de strukturerte feltene vi nøye hadde opprettet. Vi måtte kode en «vaskemaskin» for å kunne gruppere og lage statistikk på status på anmeldelsene. Deretter kunne vi se hvilke saker Vest politidistrikt faktisk fant i sitt system, om de var henlagt og hvilke henleggelseskode som var brukt. Fordi vi hadde informasjon om hvilke bostyrere som hadde anmeldt, kunne vi lage statistikk på hvilke bostyrere som hadde fått flest av sine saker henlagt. Disse var gode kilder i arbeidet videre.

Analysen av dataene fra politiet viste til slutt at de hadde henlagt 70 prosent av anmeldelsene. Nesten ingen av de henlagte sakene var blitt etterforsket. De aller fleste henlagt av kapasitetshensyn. Dette ble grunnlaget for saken «Syv av ti konkursanmeldelser ender med henleggelse».

5. Fra Caymanøyene til Øygarden

En av sakene som var henlagt uten etterforskning, var mot en mann ved navn Roger Hagenes. Forretningsmannen fra Sotra hadde ikke dukket opp i noen av klyngene vi

identifiserte i rolldataene. Men sent 2019 dukket navnet hans opp i berammingslistene til Bergen tingrett.

BT hadde skrevet om Hagenes tidligere, i 2015. Da var han anklaget for storstilt svindel, blant annet i forbindelse med en betydelig eiendomstransaksjon i Bergen. Hagenes avviste beskyldningene.

Nå skulle det være skiftesamling i hans personlige konkursbo. Av Bizweb gikk det fram at dette var hans andre personlige konkurs på to år. Vi ville finne ut hva som hadde skjedd.

5.1. Flyene som aldri ble betalt

I retten traff vi ikke Hagenes, men bostyreren og en representant for en av de største kreditorene i konkursboet var tilstede. Representanten kunne fortelle om bakgrunnen for den forrige personlige konkursen til Hagenes: En påstått storstilt flysvindel mot et tysk selskap, som også hadde endt med en anmeldelse, som nå var henlagt.

Fra bostyreren fikk vi vite at den siste personlige konkursen skyldtes at Hagenes hadde meldt inn millioninntekter fra et Caymanøyene-selskap til norske skattemyndigheter. Dette hadde utløst et skattekrav, som Hagenes ikke hadde betalt, og dermed var han slått personlig konkurs igjen.

Her var det så mange oppsiktsvekkende opplysninger at vi bestemte oss for å undersøke saken nærmere.

5.2. En tidkrevende kredittsjekk

Også i denne saken startet vi med å kartlegge kreditorene. Vi forsøkte først å kjøre en kredittsjekk på Hagenes, for å finne ut hvem som hadde meldt inn krav mot ham personlig. Vi fikk ikke noe resultat.

Det viste seg at Hagenes hadde reservert seg mot å bli kredittsjekket hos vår leverandør Bisnode, en mulighet vi ikke var klar over, men som 37.000 nordmenn har benyttet seg av, ifølge dem. Vi fant imidlertid ut at en slik reservasjon må gjøres hos hver enkelt tilbyder av kredittinformasjon på privatpersoner i Norge. Kunne det være at han ikke hadde reservert seg hos alle?

Experian ønsket ikke å gi journalister tilgang til sine tjenester, på tross av at det følger av praksis både fra Personvernemnda og Justisdepartementet at mediene kan innhente kredittopplysninger til bruk i journalistisk arbeid.

Da Creditsafe sa ja til at vi kunne opprette en konto hos dem, øynet vi håp: Hagenes hadde ikke reservert seg her. Men søkeresultatet ga kun informasjon om når

betalingsanmerkningene var registrert, ikke hvem som sto bak (med unntak av hans personlige konkursbo) eller kravets størrelse.

Creditsafes forklaring på dette var at der en person ikke har noen midler eller inntekt, og konklusjonen hos namsmannen dermed blir såkalt «intet til utlegg», dukker ikke denne informasjonen opp.

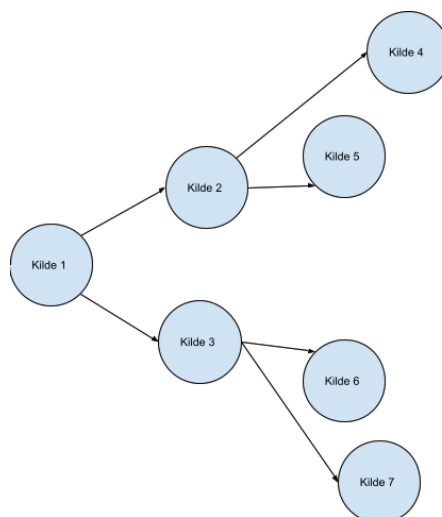
Dermed måtte vi finne andre måter å kartlegge dem som mente Hagenes skyldte dem penger.

5.3. Den viktige rundspørringen

Vi ba om innberetningene i konkursboene hans. Så begynte vi å ringe.

Tidligere hadde vi brukt nettverksdatabaser til analyse, men det var ikke en farbar vei her. Hagenes sin forretningsvirksomhet var spredt over en rekke forskjellige land, flere av dem skatteparadiser med svært begrenset innsikt i forhold som eierskap og formelle roller. Vi hadde rett og slett ikke informasjonen vi trengte til en slik tilnærming.

Dermed måtte vi her lage vårt eget nettverk og spore kontaktene Hagenes hadde hatt via flere ledd på mer tradisjonelt vis. Alle kildene ble spurt om de kjente til andre som hadde vært borti Hagenes, og etter hvert dannet det seg et rikt nettverk av kilder som satt på viktig informasjon. Få av dem ville stå åpent frem og siden Hagenes var personlig konkurs, hadde de heller ingen forhåpninger om å få igjen pengene. Mange av kildene har likevel hjulpet oss videre i undersøkelsene.

5.4. Kartlegging av anmeldelsene: Alle henlagt

Hagenes hadde vært anmeldt en rekke ganger de siste årene. Noen av anmeldelsene kjente vi til fra saken vi hadde skrevet i 2015. De resterende fikk vi informasjon om gjennom det omfattende nettverket av kilder vi etter hvert hadde etablert.

Da vi hadde tilstrekkelig informasjon om alle de fem anmeldelsene, kunne vi be politiet fortelle oss hva som hadde skjedd med dem. Det viste seg at samtlige var henlagt på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet hos økonomiavsnittet i Vest politidistrikt, i likhet med en stor mengde andre økonomisaker i samme periode. Det var alvorlige forhold som var anmeldt, fra dokumentfalsk til grovt bedrageri, og bak anmeldelsene sto profesjonelle aktører, blant annet en bostyrer.

BT/E24 ba Vest politidistrikt om innsyn i etterforskningsdokumentene i de henlagte sakene. Den ble avslått. Politiet anerkjente at vi hadde saklig grunn, men av slo hovedsakelig på grunn av at de ikke hadde foretatt seg noen etterforskning i sakene, og at forholdene i anmeldelsene dermed ikke hadde vært etterprøvet.

Politiet har et uttalt mål om å etterforske den mest alvorlige kriminaliteten, og de fortalte til oss at planen var at disse sakene skulle etterforskes og at de ikke hadde ønsket å henlegge dem. Dette gjorde det desto viktigere å få klarhet i hva som lå i disse sakene, som spant seg fra flysvindel til forfalskede avtaler om leie av skip og bankdokumenter for eiendomskjøp.

5.5. Forretningshistorikken

Det var en krevende jobb å kartlegge Hagenes' formelle forretningshistorikk, da han hadde eid og vært tilknyttet selskaper i en rekke forskjellige land. Gjennom et prøveabonnement på Orbis, en tjeneste som tilbyr informasjon om selskaper og personer over hele verden, fant vi noen av selskapene han hadde vært tilknyttet. Men informasjon vi fikk fra kilder og dokumenter indikerte at det var store hull i oversikten fra Orbis. Den gratis tjenesten Open Corporates var heller ikke til særlig hjelp her. Dermed måtte vi oppsøke de enkelte lands selskapsregistre for å finne informasjonen vi lette etter.

Hagenes har anklager hengende over seg som stammer helt tilbake til ca. 2010, da han var på Singapore-kontoret til shippingselskapet Nortrans. Vi hadde blant annet en kilde som fortalte at Hagenes hadde signert en kontrakt på fem skip til en samlet verdi av to milliarder kroner gjennom et selskap som var opprettet for et annet formål, og som ikke hadde noen verdier.

5.6. Skatteparadisene

Selskapene Hagenes hadde vært involvert i i Singapore var forholdsvis enkle å finne, gjennom det singaporeanske selskapsregisteret Bizfile, hvor en kan laste ned selskapsdokumenter mot betaling.

Også selskapene i Storbritannia fikk vi god oversikt over gjennom Companies House, som attpåtil er gratis å bruke.

Men så ble det verre. Milliongevinsten Hagenes hadde rapportert inn til norske skattemyndigheter kom fra selskaper han kontrollerte i skatteparadiset Caymanøyene, som er kjent for omfattende hemmelighold. Det fikk vi også erfare. Cayman Islands General Registry har en enkel nettløsning, hvor det er enkelt å gjennomføre søk mot betaling. For noen hundre dollar fikk vi gjennomført søkene på de tre selskapsnavnene vi hadde. Den eneste informasjonen vi fikk ut var oppstarts-

og nedleggingsdatoer, selskapsadresser og daglig leder, som var Roger Hagenes. Ingen eierskaps- eller regnskapsinformasjon var tilgjengelig. Dermed ble det umulig for oss å se hvor store verdier som lå i selskapene, og hvem som faktisk eide dem.

Et selskap han skulle kontrollere på De britiske jomfruøyene fikk vi vite enda mindre om. Etter titalls e-poster frem og tilbake med selskapsregisteret fikk vi fylt ut et skjema og betalt 80 dollar for den informasjonen som var å oppdrive. Det eneste vi fikk vite utover selskapsnavnet, som vi visste fra før, var datoen for opprettelse.

Til BT/E24 har Hagenes uttalt at han mener han ikke har lurt noen, og han bestrider flere av kravene mot ham.

5.7. «Hoveddokumentet»

I Hagenes-saken uttalte politiet at de burde ha etterforsket anmeldelsene mot Hagenes. Hvorfor hadde de likevel henlagt saken?

Politiledelsen beskrev i intervjuer med oss hvordan det var gjort store endringer i organiseringen, og i hvordan etterforskere og påtaleansvarlige samarbeider. Men lederne savnet fremdeles ressurser.

Vi manglet en viktig brikke for å kunne få et helt nøyaktig bilde av situasjonen på politihuset: En hemmeligstempelt rapport fra 2018, som viste seg å være grunnsteinen for ledelsens prioriteringer. Rapporten kom som del av et nasjonalt prosjekt kalt «Prosjekt øko», og inneholdt en analyse av situasjonen på økoavsnittet, samt 24 helt konkrete mål som skulle gjennomføres. Slike rapporter skulle skrives med skreddersøm for alle politidistriktene i landet.

5.8. Innsynskravet som tok 229 dager

Rapporten ville, svart på hvitt, gi oss svar på de viktigste spørsmålene «hvordan vurderte politiet selv situasjonen for tre år siden?» og «hva skulle til for å bli bedre?».

I slutten av oktober 2020 sendte vi en innsynsforespørsel til Politidirektoratet. 19 dager senere mottok vi et dokument med mandatet som rapportskriverne hadde fått, men ingen rapport. Med det anså direktoratet innsynsbejæringen som imøtekommet og avsluttet, uten at vi hadde mottatt rapporten.

Siden vi ikke hadde fått det vi ba om, bestemte vi oss på nyåret for å sende innsynskravet på nytt, men innsynsbejæringen ble avslått. Begrunnelsen: unntak fra innsyn er nødvendig for å sikre forsvarlige beslutningsprosesser.

Vi valgte å klage på avslaget. Deretter tok det to måneder før Politidirektoratet avslo klagen 14. april. Klagen ble deretter videresendt til Justis- og

beredskapsdepartementet, som 9. juni konkluderte med at politidirektoratet likevel skulle gi oss dokumentet vi hadde bedt om.

I brevet fra departementet sto følgende:

«Etter departementets vurdering er innsyn også viktig av hensyn til den alminnelige tilliten til politiet. Dette gjelder også i saker der det fremkommer kritikk mot politiet. Justis- og beredskapsdepartementet tar klagen til følge slik at det gis innsyn i det aktuelle dokumentet. Politidirektoratet bes effektivere innsyn».

Den syv og en halv måneder lange innsynsprosessen ga oss dokumentasjon på at en arbeidsgruppe i politiet allerede i 2018 mente at politiet ikke kunne bli bedre uten flere etterforskere. Da artiklene våre ble publisert i 2021, kunne økoavsnittet fremdeles se langt etter en styrket bemanning.

6. Funn og konsekvenser

- I prosjektet har vi vist at i et forsøk på å få opp effektiviteten og skjerpe innsatsen mot økonomisk kriminalitet, ble anmeldelser mot en av Norges største konkursgjengere henlagt uten etterforskning i 2018.
- Vi har dokumentert at politiet ikke har hatt oversikt over hvor mange anmeldelser fra konkursbo som er henlagt, eller hvor mange som har endt med en form for straffereaksjon.
- Vi har dokumentert nær alle anmeldelser Vest politidistrikt mottok fra bostyrere i 2018 og 2019, og fått politiet selv til å bekrefte at 70 prosent av disse ble henlagt.
- Politiet har nå begynt å merke alle anmeldelser fra konkursbo, slik at de selv kan hente ut denne statistikken.
- Vi har kartlagt nettverk av de personene som oftest går igjen i konkurser i Vestland.
- I denne perioden har vi beskrevet i detalj hvordan to av sakene politiet henla har preget både kunder, leverandører og privatpersoner.
- I saken om Heidrun-komplekset har politiet startet etterforskning som fremdeles pågår.
- Vi har dokumentert at i de aller fleste konkurser sitter kreditorene igjen med ingenting.
- Altinn har sagt at de nå skal endre skjemaene bostyrerne fyller ut, for å gjøre det enklere å hente ut informasjon om hvilke type kreditorer som får penger.
- Vi har offentliggjort politiet og Økokrims vurderinger om hva som trengtes for å forbedre situasjonen for økonomiavsnittet i Vest politidistrikt. Vi har samtidig dokumentert at økoavsnittet ikke fikk en reell økning i antallet etterforskere, på tross av at dette var ansett som den viktigste forutsetningen for å bli bedre.

7. Vedlegg

7.1. Liste over publiserte saker

10.10.2020	Marianne hyret konkursgjengangere til å bygge om huset
13.10.2020	På et halvår henla bergenspolitiet nesten 2000 gamle saker. En av dem gjaldt en av Norges...
25.11.2020	Hvert år taper familiebedriften millioner på at andre går konkurs. Det er de ikke alene om.
27.11.2020	Slik unngår du å tape penger på selskaper som går konkurs
06.12.2020	Da lønnen uteble, begjærte han stillasfirmaet konkurs. Nå etterforskes personene bak
02.10.2021	Mannen som politiet aldri etterforsket
02.11.2021	Syv av ti konkurssaker henlegges av politiet i Bergen
03.11.2021	Mener politiet ikke har sett alvorret i konkurssakene
05.11.2021	Økoavsnittet skulle komme på rett kjøp. Pengene kom aldri
08.11.2021	Over halvparten av anmeldelsene som politiet behandlet fra Skatteetaten ble henlagt i fjor
11.11.2021	De har kompetansen politiet trenger. Men politimesteren føler seg presset til ikke å ansette...
12.11.2021	Politistudentene mistet sitt eneste økofag

7.2. Publiserte artikler i papirutgaven

Marianne skulle bygge om. Bak inn, sto en av landets største kon

Marianne Arnatveit inngikk en kontrakt verdt 1,2 millioner på å gjøre barndomshjemmet om til generasjonsbolig. Det som skjedde etterpå, omtaler hun som et mareritt.

firmaet hun hyret konkursgjengere.

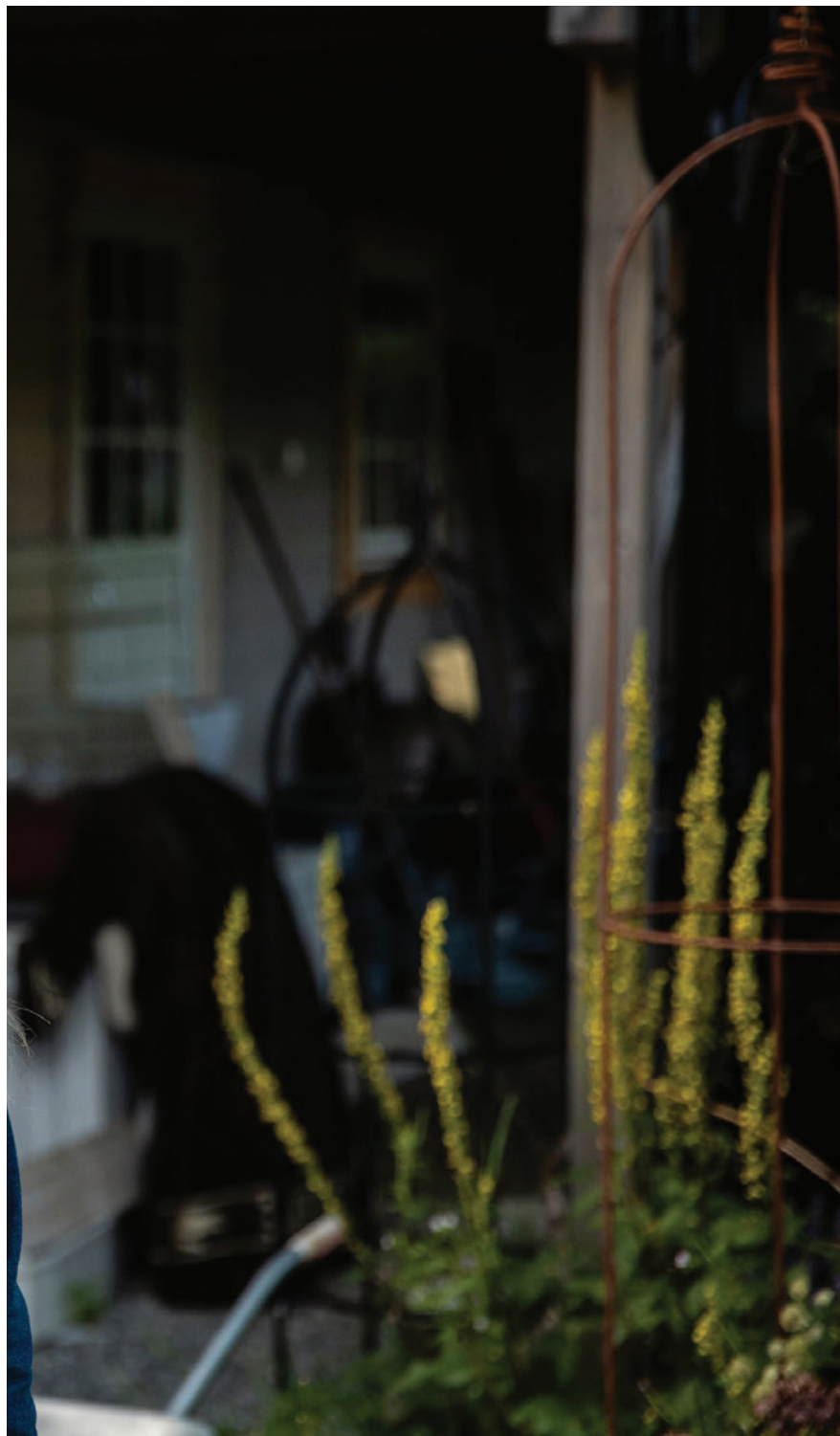

FOTO: BJØRN ERIK LARSEN

TEKST Gerhard Flaaten

HUN HUSKER GODT hvor glade foreldrene ble, da de skjønte at de skulle slippe å selge huset i Arna til fremmede.

Marianne Arnatveit skulle overta barndomshjemmet med den forseggjorte hagen, og bygge kjelleren om til en leilighet hvor hun skulle bo.

Senhøsten 2016 inngikk hun en avtale med det lille bergensfirmaet Heidrun Bygg.

Arnatveit søkte opp selskapet på nett før hun valgte dem. Hun merket seg at det var ganske nytt, men fant ingen negativ informasjon, forteller hun.

I dag skulle hun ønske at hun hadde valgt noen andre.

– Dette har vært et mareritt. Det er helt vanvittig hva jeg har funnet meg i. Disse mennene må stoppes, sier Arnatveit.

BT HAR GRANSKET forretningshistorikken til to helt sentrale personer i selskapet hun inngikk avtale med: Kjetil Rasmussen (47) og Dag Frode Herfindal (52).

Det er en historie der den ene konkursen avløser den andre, med selskaper som systematisk skifter navn før de går over ende. Duoens forretningsdrift har utløst en rekke politianmeldelser og bitre konflikter.

BTs kartlegging viser også at den ene av de to har vært en av Norges fremste konkursgjengere de siste årene.

I kjølvannet ligger et stort antall kunder og leverandører som mener de har blitt lurt for alt fra småbeløp til flere hundre tusen kroner.

Til sammen krever private og offentlige kreditorer over 18 millioner kroner, fordelt på 200 krav, etter konkursene.

Rasmussen og Herfindal sier at de ikke kjenner seg igjen i beskyldningene som kommer frem i denne saken. De mener flere av kundene skylder dem penger, og at mye kunne vært løst med bedre kommunikasjon. De avviser påstandene om uærlig drift og straffbare forhold.

Se hele tilsvaret mot slutten av saken.

I NORRØN MYTOLOGI var geiten Heidrun en skapning med en forbløffende egenskap: Fra spenene rant det mjød i så store mengder at hun forsynte alle krigerne i hele Valhall.

De bergenske Heidrun-selskapene har ikke levert like eventyrlige resultater.

Før de startet for seg selv, hadde Herfindal og Rasmussen jobbet sammen i et selskap hvor arbeidsforholdet tok slutt.

I løpet av 2016 startet de fire selskaper med Heidrun-navnet.

Herfindal hadde bak seg personlig konkurs, domfellelse for brudd på blant annet regnskapsloven og for grov økonomisk utroskap.

Marianne Arnatveit skulle gjøre om kjelleren i huset til en leilighet. Overetasjen skulle få veranda og tilbygg.

FOTO: BJØRN ERIK LARSEN

Marianne Arnatveit sier hun reagerer på at mye som ble montert på eiendommen var skjevt.

FOTO: PRIVAT

Da det første Heidrun-selskapet ble opprettet, var han nettopp ferdig med en konkursskarantene. Det betyr at han ikke hadde hatt lov til å starte eller ha roller i for eksempel aksjeselskaper i to år.

Rasmussen hadde vært involvert i en lang rekke selskaper som var gått konkurs, men hadde aldri fått karantene.

EN GJENNOMGANG BT har gjort av konkursdata fra november 2015 til november 2019, viser at det kun er fire personer i Norge som kan knyttes til flere konkurser enn Rasmussen i denne perioden.

Totalt hadde han hatt roller i tolv selskaper som gikk konkurs i dette tidsrommet.

Med roller menes her at han satt i styret eller var daglig leder i løpet av det siste året før konkursen.

I de fleste tilfellene var Rasmussen gått ut av rollene før selskapene har endt i skifteretten.

Herfindal på sin side har hatt roller i seks selskaper som gikk konkurs i det samme tidsrommet.

Selskapene de opprettet i 2016 skulle drive med et bredt spekter av tjenester innenfor eiendom: prosjektering, arkitekttjenester, bygging og renovering.

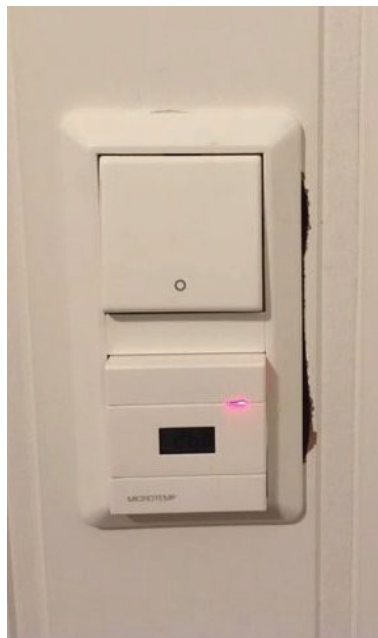
MENS HEIDRUN GRUPPEN etter hvert ble morselskap, fremsto Heidrun Hus i starten som ansvarlig søker og koordinator av prosjektene. Heidrun Bygg, og senere Heidrun Bygg og Eienomsdrift, hadde egne ansatte som gjorde jobben.

Første året rapporterte de fire selskapene om en omsetning på over ti millioner kroner.

Flere dyre biler ble leaset og dekorert med Heidrun-logoer.

I SLUTTEN AV september 2016 kom de med et løfte på Facebook:

«Som kunde av Heidrun Bygg er kampen over

Takstrapportene som ble laget i Langedalen påpekte en rekke feil ved arbeidet som var gjort.

FOTO: PRIVAT

og du kan slappe av. Vi har kvalifiserte fagfolk som hjelper med dine utfordringer innen bygg og eiendom.»

Det var rundt dette tidspunktet Marianne Arnatveit i Arna inngikk en avtale med selskapet.

For 1,2 millioner kroner skulle den gamle kjelleren i barndomshjemmet bli en leilighet til henne. Foreldrene i overretsjen skulle få et tilbygg og ny veranda.

Arbeidene var knapt begynt før det skar seg mellom henne og selskapet.

– Det var et forferdelig rot. Ingenting av det som ble satt opp var beint, sier hun.

ET HALVT ÅR etter oppstart hadde Arnatveit fått nok.

En takstmann beregnet i august 2017 at det ville koste over 800.000 kroner å rette opp i feilene og gjøre huset ferdig.

Arnatveit hyrte inn advokat.

«Da vi varslet et krav om erstatning og at Arnatveit ville stanse betalingen, slo Kjetil Rasmussen seg vrang og stanset arbeidene», skriver advokat Lars-Henrik Windhaug til BT.

I e-postene som gikk frem og tilbake, skrev Rasmussen at de ikke ville fortsette på arbeidene om de ikke fikk betalt. Arnatveit nektet å betale med mindre feilene ble fikset.

Tilnærmet alt av arbeidet var av for dårlig kvalitet eller direkte feil utført, konkluderte en av takstmennene Arnatveit brukte.

«Arbeidet kan umulig være utført av fagfolk», skrev takstingeniør Knut Farestvedt i en rapport.

Han mente jobben burde ha tatt tre måneder å fullføre, og betegnet mye av arbeidet som tilnærmet verdiløst.

Herfindal og Rasmussen mente denne rapporten ikke var riktig. De fikk på plass en egen takstmann som dro på befaring sammen med Arnatveits takstmann.

Til slutt satt de igjen med en liste begge partene var enige om, på 41 feil som måtte rettes opp.

HEIDRUN BYGG SATTE da inn byggmester Tor Kristian Lavik til å lede arbeidene i Arna.

Han sier han fikk beskjed om å dra til Arna og ordne opp i feilene, slik at selskapet kunne få inn pengene Arnatveit holdt tilbake.

– Det var skrekkelig der oppe. Forferdelig mye arbeid måtte tas opp igjen, sier Lavik.

Tor Kristian Lavik fikk i oppdrag å rette opp feilene i Arna. Han jobber nå for et annet selskap.

Arnatveit forteller at hun var glad for at det kom en erfaren fagmann inn. Hun trodde huset endelig skulle bli ferdig.

Det hun ikke visste, var at selskapet hun hadde inngått avtale med nærmet seg kanten av stupet.

I BEGYNNELSEN AV november kom et forvarsel om det som skulle skje: Selskapet byttet navn til 123 Bygg Minde AS.

En knapp måned senere møtte Kjetil Rasmussen i Bergen tingrett.

Der erkjente han at selskapet skyldte kem-

neren over en halv million kroner i arbeidsgiveravgift og restskatt.

Og dermed var Heidrun Bygg, som nå het 123 Bygg Minde, historie.

Konkursen skjedde bare noen timer etter at Marianne Arnatveit hadde betalt siste faktura. Det gjensto fortsatt arbeid i huset.

– Nå måtte jeg hyre nye arbeidere inn selv. Jeg har fortsatt ikke klart å betale de regningene, sier Arnatveit.

DET VAR MANGE som mente at selskapet skyldte dem penger. Konkursboet hadde krav mot seg

på over syv millioner kroner, men der fantes omtrent ingen verdier.

Det ble bostyrer Alf-Erik Jentoft sin oppgave å rydde opp.

Han så også på innberetningene i de tidligere konkursene i selskaper Rasmussen hadde vært involvert i.

I seks av disse innberetningene oppdaget han at det var mistanke om straffbare forhold, som brudd på lovene for skatt, moms og regnskap.

Jentoft mistenkte straffbare forhold også i konkursen han nå var bostyrer i.

Han ba til slutt om at Kjetil Rasmussen måtte

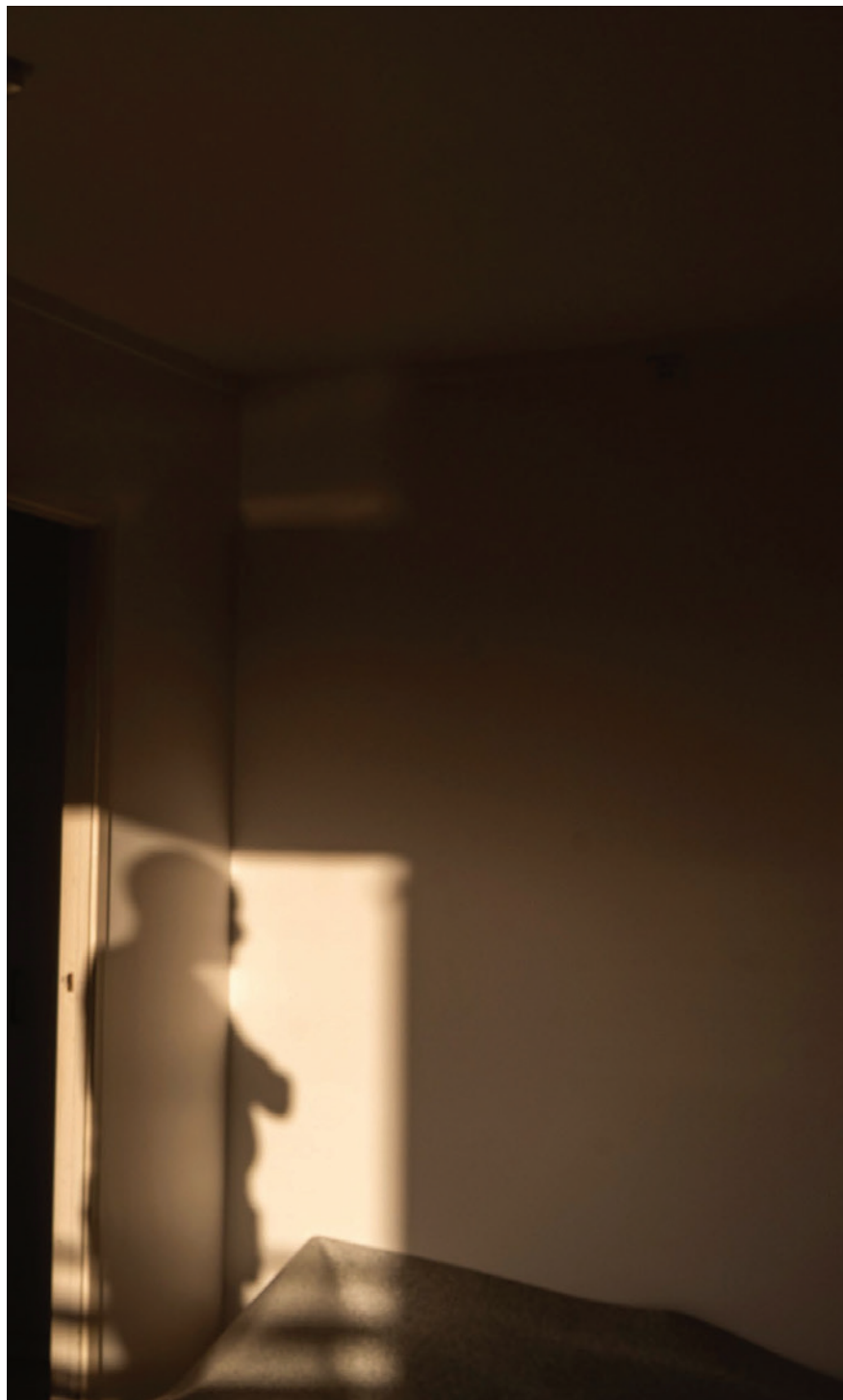

FOTO: FRED IVAR UTSI KLEMETSEN

Det var skrekkelig der oppe.
Forferdelig mye arbeid måtte tas opp igjen.

Tor Kristian Lavik

få konkursskarantene, og anmeldte ham også til politiet for blant annet boforringelse.

Det skulle snart komme flere anmeldelser, pengekrangler og firmaer som gikk over ende. Rasmussen og Herfindal hadde ikke lagt inn årene. De var allerede godt i gang med et annet selskap.

I ET BOLIGSTRØK i Bergen ligger staselige, hvitmaltetrevillaer på rekke og rad. På nedsiden av en smal vei ligger en større tomannsbolig, som skulle renoveres fra slutten av 2017.

Oppdraget gikk til Heidrun Bygg og Eiendomsdrift.

De trengte et stillas og overbygg til huset mens de utførte arbeidene. De kontaktet Tak over Tak i Stavanger, hvor Johan Skjeivik er daglig leder.

Avtalen ble inngått, og våren 2018 monterte Skjeivik stillaset på byggeplassen. Han forteller at han skulle ha drøyt 300.000 kroner for oppdraget.

Skjeivik sier han fikk betalt for den første fakturaen. Men så skar det seg.

– De prøvde alt for å sno seg unna utestående gjeld, sier Skjeivik.

Til slutt ga han opp å få betalt pengene han mente å ha utestående. Han kjørte opp fra Stavanger og hentet stillaset.

– Jeg skulle dratt og fjernet det lenge før, men da ville kunden bli skadelidende. Det ville jeg ikke gjøre.

SKJEIVIK SENDTE SAKEN til Forlikrådet. Da partene møttes i Bergen i april 2019, mente Rasmussen og Herfindal at Skjeivik hadde gått etter feil selskap i Heidrun-konsernet.

– De hadde sendt meg meldinger fra flere forskjellige firmaer. Deres taktikk synes å være å skape full forvirring, sier Skjeivik.

Kravet var uansett så stort at Rasmussen og Herfindal kunne kreve at saken skulle gå for tingretten.

Det krevde de. Dermed ble det ikke noe forlik.

Alternativet Skjeivik satt igjen med, var å gå til sivil søksmål. Han valgte å legge saken bak seg.

– Jeg har brukt så mye tid, penger og energi på dette. Jeg hadde ikke vært redd for å møte dem i retten – vårt krav tåler å bli sett nærmere på. Men det er ingen ting å hente, sier Skjeivik.

EN ANNEN SOM havnet i konflikt med Heidrun Bygg og Eiendomsdrift, var Eilev Læg Reid.

Han er daglig leder i bemanningsfirmaet B7, som leide ut en tømmer til selskapet våren 2018.

Også Læg Reid forteller at han fikk oppgjør for den første fakturaen. Deretter uteble betalingen.

Da de kom til slutten av sommeren, sier han at han hadde fire ubetalte fakturaer liggende, på til sammen 360.000 kroner.

– Vi purret hele veien. Til slutt fikk vi tilbakemelding om at vår tømmer ikke fungerte. Han skulle ut på dagen, mente de, sier Læg Reid.

PÅ NYÅRET I 2019 skiftet Heidrun Bygg og Eiendomsdrift navn til Gjallahorn Bygg.

De gamle vikingene trodde at lyden fra gudehornet Gjallahorn ville varsle verdens undergang. Dette navneskiftet varslet heller ikke godt nytt. Tvert imot. I mars 2019 ble selskapet slått konkurs etter krav fra kjerne i Bergen.

Det var da registrert med over tretti betalingsanmerkninger på til sammen over én million kroner.

Kunder, leverandører og det offentlige krevde til sammen 4,4 millioner kroner. Heller ikke her var det verdier å fordele.

Bostyrer Bjørn Åge Hamre fikk penger av Justisdepartementet til å hyre inn en revisor.

Johan Skjeivik leide ut et stillas og overbygg til Heidrun Bygg og Eiendomsdrift. Det endte med full konflikt.

De hadde sendt meg meldinger fra flere forskjellige firmaer. Deres taktikk synes å være å skape full forvirring.

Johan Skjeivik

Alle navneendringene gjorde det vanskelig å følge tråden i hva som var betalt hvor, påpekte revisoren, som mente at selskapet skulle ha kastet inn håndkleet allerede to år før konkursen.

Bostyreren ba om at Herfindal og Rasmussen måtte få konkurskarantene. Han anmeldte dem til politiet for brudd på bokføringsloven, aksjeloven og økonomisk utroskap.

HERFRA GIKK DET rakt utforbakke. Kort tid etter at Heidrun-selskap nummer to var konkurs, bukket selskap nummer tre og fire under.

Også disse to endret navn før konkursen. Også disse konkursbehandlingene endte med anbefalinger om konkurskarantene fra bostyrerne. Begge anmeldte Herfindal og Rasmussen til politiet for blant annet brudd på bokføringsloven, aksjeloven og for økonomisk utroskap.

HELE HEIDRUN-KONSERNET LÅ nå i ruiner. Drøyt tre år etter oppstarten var alle de fire selskapene konkurs. De hadde over 200 krav mot seg, på til sammen mer enn 18 millioner kroner. Bak kravene sto alt fra store aktører som

FOTO: EIRIK BREKKE

banker og forsikringselskaper, til privatpersoner.

Siden det nesten ikke fantes verdier i noen av konkursboene, og det dermed heller ikke var utsikter til at kreditorerne kunne få ut noe penger, ble ingen av kravene prøvd av bostyrerne.

Det vil si at det ikke ble undersøkt hvor mye kreditorerne faktisk hadde til gode.

BT INTERVJUET DAG Frode Herfindal og Kjetil Rasmussen ved to anledninger i februar i år. De erkjenner at de har hatt mangelfulle kontrak-

ter og at kommunikasjonen med kunder har vært dårlig. Men de avviser at de har prøvd å lure noen. De er helt tydelige på at de ikke har bedrevet økonomisk utroskap.

De sier at de selv har lidd store økonomiske tap som følge av konkursene.

– Vi har spyttet inn masse private penger for å få dette til å gå rundt. Vi har ingen skjulte formuer og er i hvert fall ikke blitt rike på at andre har fått problemer, sier Herfindal.

Både Rasmussen og Herfindal er ifølge likningstallene registrert med null i formue.

Alf-Erik Jentoft ble oppnevnt som bostyrer etter den første Heidrun-konkursen. Han endte opp med å anmelde Rasmussen. FOTO: GEIR MARTIN STRANDE

De sier de har forsøkt å strekke seg langt for å finne løsninger med kunder og underleverandører. De har forståelse for at mange av dem sitter igjen og er misfornøyde.

– Ja, for all del. Vi skjønner at folk er sure og bitre, sier Herfindal.

Han sier at de selv har opplevd å tape penger på andres konkurser, og at de vet hvor surt det er.

MANGE AV KRAVENE mot dem er imidlertid grunnløse eller blåst ut av proporsjon, ifølge Rasmussen og Herfindal.

Når det gjelder arbeidene i barndomshjemmet til Marianne Arnatveit, mener de at det gikk galt fordi hun bestilte ekstra arbeid og ville bestemme rekkefølgen på arbeidene.

De sier det aldri ble satt en ferdigstillelsesdato og at kommunikasjonen skar seg fra uke én.

De avviser at det ikke var faglærte på jobb, og sier at mye av grunnen til at ting har skjært seg i selskapene, er at arbeiderne de har hyret inn ikke har vært gode nok.

MANGE AV FEILENE som påpekes i takstrapportene fra huset i Arna, skyldes at jobben ikke var ferdig, ifølge Herfindal.

– Det var punkter som absolutt var berettiget og det var punkter som var mindre graverende, sier han.

Han forteller at en del av feilene på listen ble utbedret, men ikke alt.

– Det var ting som ikke ble rettet opp i fordi situasjonen underveis ble opphetet og turbulent.

Kort tid etter at de ble enige om hva som skulle fikses, gikk selskapet konkurs. Arnatveit meldte et krav på nesten en halv million i konkursboet.

Dette bestrides av Herfindal og Rasmussen. – Vi vil påstå at det er et stort krav andre veien, sier Rasmussen.

Han mener det er blitt gjort arbeid på eienommen som det ikke er betalt for. Arnatveit avviser dette.

RASMUSSEN OG HERFINDAL mener at de heller ikke skylder penger til Johan Skjeivik, som leide ut stillaser til tomannsboligen i Bergen.

Rasmussen forklarer at en misforståelse førte til at Skjeivik fikk henvendelser fra flere ulike Heidrun-firmaer.

De mener Skjeivik gjorde en dårlig jobb.

– Ikke kom han da det var storm, ikke kom han og tettet lekkasjer, ikke åpnet han taket da vi skulle ha inn takstoler. Vi måtte få inn andre til å gjøre dette. Hvis jeg får en takstmann til å takserer det som er påløpt oss, tror jeg han skylder oss penger, sier Herfindal.

– Pisspreik, svarer Skjeivik.

TØMREREN DE LEIDE fra bemanningsbyrået B7 gjorde en dårlig jobb, ifølge Rasmussen og Herfindal.

Han utførte også ekstraarbeid som ikke var avtalt med kunden, og som de dermed ikke fikk betalt for, forteller Herfindal.

– Hvis ikke kunden vil betale mer for jobben, klarer ikke jeg å betale arbeideren, sier han.

Læg Reid sier han ikke kjenner til at tømreren skal ha gjort arbeid som ikke var klarert. Han gir tømreren de beste skussmål.

RASMUSSEN OG HERFINDAL forteller at de flyttet mye i perioder, og derfor endret adresser på selskapene. At de endret navn før konkursene, forklarer de med at de ville beskytte Heidrun-navnet.

– Vi hadde et håp om at det skulle bli noe. Vi har brukt enormt med penger på markedsføring og logo og profilering og alt dette. Det var grunnlaget for å skifte navn, fordi enkelte sitter og ser på hvem som er gått konkurs. Da ser de Gjallahorn og ikke Heidrun, sier Herfindal.

Han forteller at de kjenner til flere andre som har gjort det samme.

– Du betaler 5000 kroner for å bytte navn. Så er det mindre sjanse for at folk får det med seg.

BARE I ETT av Heidrun-selskapene har Rasmussen hatt formelle roller på konkurstidspunktet. I de tre andre har Herfindal gått inn som styreleder.

Herfindal sier at han gjorde dette da de skjønte at det var fare for at selskapene skulle gå konkurs.

– For å beskytte andre har jeg ofret mitt navn.

– Hvorfor har du gjort det?

– Idiotskap, sånn sett, når du ser på det i dag. At du trer inn i en rolle hvor du vet du vil bli hengt ut som ansvarshavende. Men det er vel for at du ikke vil at andre skal bli hengt ut, sier Herfindal.

RASMUSSEN REAGERER STERKT på påstandene som rettes mot dem i bostyrernes innberetninger etter de fire konkursene.

– Det er ikke lov i dette landet å komme med slike beskyldninger uten å dokumentere det. Det er injurierende. Vi burde gå til sak.

De avviser alle påstander om uærlig drift.

– Det har aldri vært noen baktanke om å svindle noen, sier Herfindal.

Dersom de hadde drevet med svindel, hadde de sittet bedre i det, sier han.

– Det gjør vi ikke.

Rasmussen mener det er misvisende når bostyrer Jentoft skriver i innberetningene at han har hatt roller i seks konkurser hvor det er påpekt straffbare forhold.

Han viser til at han trakk seg fra styret i de aktuelle selskapene før konkursene inntraff, og sier han selv ikke har gjort seg skyldig i straffbare forhold.

NÅ HAR VERKEN Dag Frode Herfindal eller Kjetil Rasmussen noen formelle roller i selskaper. Det har de heller ikke anledning til.

I vår behandlet Bergen tingrett spørsmålet om konkursskarantene i forbindelse med konkursen i Gjallahorn Bygg.

De fant at både Herfindal og Rasmussen kan mistenkes for brudd på aksjeloven, bokføringsloven og skattebetalingsloven.

Gerd Aaland Fagerli ble bostyrer i Gjallahorn Hus, som hadde operert under navnet Heidrun Hus.

I tillegg mener Bergen tingrett at Herfindal kan mistenkes for økonomisk utroskap.

BEGGE BLE I slutten av april ilagt konkursskarantene i to år.

Til tross for konkurser og karantene er de fortsatt engasjert i bransjen.

De opptrer på flere videoer i sosiale medier, blant annet på Facebook-siden til et selskap som eies av kona til Herfindal.

«Vi kan ta egentlig alle slags typer jobber en ønsker å gjøre på en eiendom. Da har du tryggheten om at det blir gjennomført til riktig pris og riktig tid. Bygg og anlegg er jo dessverre en bransje som ikke har det beste ryktet på å

levere verken på pris eller tid», sier Rasmussen i en video med han og Herfindal som ble lagt ut i begynnelsen av april.

Konens firma omsatte for over 4,6 millioner kroner i fjor.

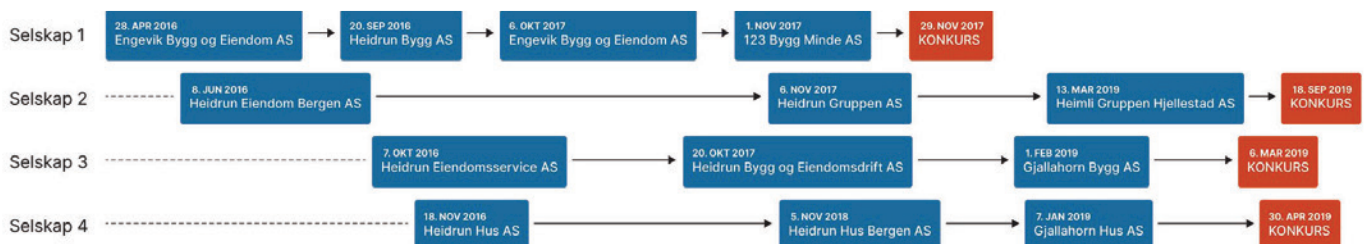
– Jeg kan ikke eie noe, derfor står selskapet på min kone. For all del, jeg har en plan om å gjøre opp gjelden min, men jeg vil ha kontroll på det. Om jeg får noe over på meg, blir det røsket vekk med en gang, sier Herfindal.

– Dag Frode har kanskje spissformulert seg, uten at jeg vet nøyaktig hva han mente. Jeg er eier i selskapet pr. dags dato, og Dag Frode har aldri vært på eiersiden, skriver kona hans i en tekstmelding til BT.

FOTO: FRED IVAR UTSI KLEMETSEN

Slik byttet selskapene navn

I dag er det bare Marianne Arnatveit igjen i det som skulle være generasjonsbolig. Faren har flyttet på aldershjem, moren er død.

FOTO: BJØRN ERIK LARSEN

RASMUSSEN OG HERFINDAL tilbyr også kurs for å lære folk å investere i eiendom. Gjennom nettsiden Bli Eiendomsinvestor tilbyr duoen «Alt du trenger for å lykkes i bransjen». I slutten av september lanserte de også kurset «Knekk eiendoms-koden». Det koster 9990 å delta.

Herfindal var frem til i sommer oppført på nettsiden som «byggmester» – en beskyttet tittel som han selv sier han ikke har.

I juli i fjor la de ut en video av Rasmussen med deleteksten «Se hvordan du kan få 20% FAST avkastning som passiv investor».

Etter det har de moderert forventningen: På nettstedet loves småinvestorer nå en avkastning på mellom 10 og 20 prosent på pengene sine.

– Med den bakgrunnen dere har, hvorfor er dere rette personene til å rådggi andre?

– Det er jo veldig mye på grunn av feil vi ser vi har gjort, sier Herfindal.

Han sier de nå veileder folk slik at de ikke skal gå på «sånne smeller» som de selv har gjort.

– Det er det du kaller klok av skade, sier Herfindal.

– Hvorfor starter dere opp igjen og igjen?

– Fordi vi har et levende engasjement for det vi driver med.

KJETIL RASMUSSEN OG Dag Frode Herfindal er politianmeldt for en rekke forhold av bostyrerne i selskapene som har gått konkurs.

Den eneste saken som er avgjort, er anmeldelsen Alf-Erik Jentoft leverte mot Rasmussen etter konkursen i 123 Bygg Minde.

Den fikk ingen konsekvenser.

Anmeldelsen ble henlagt av statsadvokaten etter et knapt år. Det skjedde med henvisning til «manglende saksbehandlingskapasitet».

De andre anmeldelsene politiet mottok fra bostyrerne, er ennå ikke avgjort.

Dette er en skjermdump fra videoen som ble lagt ut på Facebook-siden «Bli Eiendomsinvestor» 18. september i år, hvor Dag Frode Herfindal (til v.) og Kjetil Rasmussen promoterer det nye kurset.

De omhandlet en rekke forhold, fra brudd på regler om regnskapsføring til grov økonomisk utroskap.

– Politiet holder på å gjennomgå anmeldelsene fra bostyrerne og vi er i en fase hvor vi innhenter supplerende dokumentasjon for å få belyst sakene ytterligere, skriver politiadvokat Anja Mathiesen i en e-post til BT.

Verken Rasmussen eller Herfindal har kommentert anmeldelsene overfor BT.

ETTER MØTENE MED Rasmussen og Herfindal, har BT det siste halvåret sendt dem en rekke spørsmål underveis i arbeidet med saken. Vi har blant annet bedt om kommentarer til bostyrernes mistanke om straffbare forhold, og til påstandene om at de skulle slått selskapene konkurs tidligere.

Vi har også spurt om deres syn på politianmeldelsene og på konkursskarantene. Spørsmålene er ikke blitt besvart.

PLANEN TIL MARIANNE Arnatveit om å lage en generasjonsbolig i Arna, gikk ikke som hun hadde tenkt.

Fire år og flere hundre tusen kroner senere er huset ennå ikke ferdig.

– Vi skulle få det så kjekt da jeg flyttet opp her, og passe på hverandre. Det er bittert å tenke på, sier Arnatveit.

For tre år siden måtte faren flytte på aldershjem.

I februar i år døde moren.

– Det er vondt å tenke på at hun aldri fikk oppleve å se det ferdig, sier Arnatveit.

Seksjonsleder Sylvia Myklebust i Vest politidistrikt bekrefter at også mer alvorlige saker ble henlagt. Hun mener opprydningen var helt nødvendig.

5500 SAKER PÅ VENT // Da Heidrun-gründeren først ble anmeldt, la politiet bort saken uten å gjøre et eneste avhør.

La bort konkurssak uten å etterforske

LARS KVAMME
lars.kvamme@bt.no

GERHARD FLAATEN
ADRIAN BRUDVIK
ANDERS GRIMSRUD ERIKSEN
foto EIRIK BREKKE

Ved inngangen til 2018 hadde nesten 5500 saker ved Vest politidistrikt ligget på vent i mer enn tre måneder. Lite eller ingenting var gjort med dem. Mer enn 1200 hadde ligget i over ett år.

En av sakene i haugen gjaldt Heidrun-gründeren Kjetil Rasmussen og hans forretningsdrift, som BT/E24 fortalte om i helgen.

Henlagt uten etterforskning
Rasmussen var anmeldt av bostyreren i en av Heidrun-konkursene, som mente at ikke alt hadde gått etter boken i selskapet der Rasmussen hadde vært styreleder og daglig leder.

Men forholdene bostyreren ville ha undersøkt ble aldri gransket. Saken ble henlagt.

– Bakgrunnen var manglende saksbehandlingsskapasitet i politidistriktet, og ved seksjon for etterforskning av økonomi, miljø og a-krim spesielt, skriver politiadvokat Anders Hoff i en e-post til BT/E24.

Det var han som anbefalte å henlegge, høsten 2018.

– Det er ikke foretatt avhør

i saken, eller ellers gjort etterforskningsskritt av særlig betydning, skriver Hoff.

Åpnet for flere henleggelses

Vest politidistrikt var i denne perioden i full gang med en omorganisering – blant annet av hvordan økonomisk kriminalitet skulle etterforskes. Men de hadde et stort problem: Haugen med tusenvis av gamle saker. De hadde verken etterfor-

skere eller politiadvokater nok til å komme gjennom bunken.

Til slutt tok politimesteren grep, etter påtrykk fra statsadvokaten. En egen gruppe etterforskere og jurister fikk i oppgave å gå igjennom og rydde – enten ved å oppklare sakene, eller ved å henlegge.

1. juni 2018 åpnet statsadvokaten også for at det i et halvt år fremover skulle bli lettere å henlegge saker enn det vanligvis er.

Lå på øko-avsnittet

Ved økonomiavsnittet var situasjonen spesielt ille. Mens ryddearbeidet i det meste av politidistriktet først og fremst handlet om mindre saker, lå det hos øko-folkene også store og alvorlige sakskomplekser og samlet støv.

De gjorde en egen gjennomgang, med bistand fra Økokrim. – På vårt felt gikk man litt kraftigere til verks, sier Sylvia Myklebust, som er seksjonsleder for påtale i avdelingen for organisert kriminalitet, økonomi- og miljø saker.

De hadde slitt særlig med mangel på politijurister som kunne håndtere

Det er ikke foretatt avhør i saken, eller ellers gjort etterforskningskritt av særlig betydning

politadvokat Anders Hoff

mussen og Dag Frode Herfindal.

Kjetil Rasmussen var anmeldt for blant annet boforringelse av advokat Alf-Erik Jentoft, som var bostyrer etter en av Heidrun-konkursene.

Rasmussen er en av dem som kan knyttes til flest selskaper som har gått konkurs her i landet de siste årene.

Nå er Rasmussen og Herfindal begge ilagt konkurskarantene.

Rasmussen og Herfindal har avvist påstandene som kom frem i BT-saken, og mener de ikke har begått straffbare forhold.

– Det har aldri vært noen baktanke om å svindle noen, uttalte Herfindal til BT/E24.

Anmeldelsen mot Rasmussen fra advokat Jentoft fikk ingen konsekvenser.

Høsten 2018 ble saken henlagt av statsadvokaten, et snaut år etter at politiet først fikk den på sitt bord, med henvisning til «manglende saksbehandlingskapasitet».

– Dette inngår i den aksjonen som ble gjennomført i politidistriktet for å tilstrebe kontroll på restansene, skriver statsadvokat Eirik Stolt-Nielsen i en e-post til BT.

«Mangelfull kvalitet»

Politiet lyktes i å få redusert saksbunken drastisk: Ved utgangen av 2018 var 3479 eldre saker ferdigbehandlet. Av disse var mer enn halvparten – 1793 saker – henlagt av ulike årsaker.

Politiets egen sluttreport etter oppryddingsprosjektet felte en hard dom over hvordan arbeidet tidligere hadde vært organisert. «Vi mener det er et grunnleggende funn at kvaliteten på etterforskningen og særlig kvalitetssikringen av denne svært ofte er mangelfull», het det der.

Seksjonsleder Sylvia Myklebust understreker at de på hennes avdeling startet oppryddingen i gamle saker allerede året i forveien. Men jobben ble lettere da statsadvokaten gjorde det enklere å henlegge saker som hadde ligget lenge, forklarer hun.

Vet ikke hvor mange

BT/E24 har spurt politiet om hvor mange saker som ble henlagt av økonomiavsnittet i deres

interne ryddeprosess. De tallene har de ikke klart å frembringe.

– Det er vanskelig å hente ut tallene, men det er snakk om en god del saker, sier Myklebust.

Hun understreker at det var helt nødvendig for dem å kvitte seg med en del av sakene som bare hadde blitt liggende.

– Vi ville aldri klart å komme oss ovenpå hvis ikke vi hadde gjort det, sier hun.

Selv om anmeldelsen mot Kjetil Rasmussen ble henlagt, var ikke politiet ferdige med ham og Heidrun-komplekset.

Det skulle komme flere anmeldelser både mot Rasmussen og hans forretningspartner Dag Frode Herfindal, fra bostyrere i andre konkurser. Foreløpig har politiet ikke konkludert i disse sakene.

– Politiet holder på å gjennomgå anmeldelsene fra bostyrerne og vi er i en fase hvor vi innhenter supplerende dokumentasjon for å få belyst sakene ytterligere, skriver politadvokat Anja Mathiesen i en e-post til BT.

Burde vært etterforsket bedre

Bostyrer Alf-Erik Jentoft, som leverte den nå henlagte anmeldelsen mot Heidrun-gründer Kjetil Rasmussen, understreker at det må være opp til påtalemyndigheten å prioritere hvilke saker som skal etterforskes.

– Men det er mitt syn at denne saken burde vært etterforsket nærmere, skriver han i en e-post til BT.

Jentoft viser til at Rasmussen hadde vært involvert i en rekke konkurser hvor bostyrerne hadde påpekt mistanke om straffbare forhold.

– Disse opplysningene ble gitt i anmeldelsen, skriver Jentoft.

Kjetil Rasmussen selv uttalte i BT/E24 lørdag at bostyrer Jentofts fremstilling av hans roller i tidligere konkurser er misvisende. Han viser til at han trakk seg fra styret i de aktuelle selskapene før konkursene inntraff, og sier han selv ikke har gjort seg skyldig i straffbare forhold.

– Bedre kontroll nå

I kjølvannet av oppryddingen har Vest politidistrikt lagt nesten all etterforskning av økonomisk kriminalitet til Bergen.

I tillegg er de interne samarbeidsrutinene mellom juristene og etterforskerne endret, for å gjøre etterforskningen mer effektiv. Prosessen ble avsluttet i slutten av 2019. Nå mener seksjonsleder Sylvia Myklebust at de har bedre kontroll, og at saker de bestemmer seg for å etterforske, også faktisk blir etterforsket.

Statsadvokat Eirik Stolt-Nielsen skriver i en rapport at prosjektets mandat om blant annet å få ned antall eldre saker ble meget godt oppfylt. Han er også fornøyd med at prosjektet ikke har «misbrukt anledningen til å henlegge saker», og mener det er gjort godt arbeid.

Sigurd Granli er politadvokat og fagansvarlig på avdelingen for økonomi- og arbeidslivskriminalitet. Han mener situasjonen nå er bedre enn for bare få år siden.

– Vi har ikke telt saker, men det er helt utvilsomt at de sakene vi jobber med, gjør vi mye bedre nå enn det vi gjorde for fem år siden.

Statsadvokaten ber politiet bli flinkere til å prioritere

Vest politidistrikt har de siste årene brukt lengre tid på familievoldssaker enn landsgjennomsnittet. Oppklaringsprosenten er også lavere.

PER LINDBERG
per.lindberg@bt.no

Det kommer frem i en rapport fra Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter.

Førstestatsadvokat Eirik Stolt-Nielsen.

– Fremragende arbeid

I mars var det 157 familievoldssaker eldre enn 90 dager og 58 eldre 12 måneder i Vest politidistrikt. I september var tallet 92 og 27.

– Her har politiet gjort et fremragende arbeid, sier førstestatsadvokat Eirik Stolt-Nielsen.

Da koronapandemien lammet store deler av Norge i mars, var flere bekymret for økt familievold.

Stolt-Nielsen gjennomgikk 61 familievoldssaker ved Bergen sentrum politistasjon og Askøy og Øygarden lensmannskontor.

– Flinkere til å prioritere

Der barn skal i tilrettelagt avhør (TA), gjøres det godt og raskt arbeid. Så stopper saken nesten uten unntak opp, enten det er mange eller få oppgaver som gjenstår, eller om de er viktige eller mindre viktige, ifølge rapporten.

«Det kan ta meget lang tid før etterforskningen starter igjen», skriver Stolt-Nielsen.

– Noe skyldes manglende ressurser og at politiet er hendelsesstyrt. De siste årene har det blant annet vært flere drap som har forrang, men politidistriktet er stort. Jeg tenker man må bli enda flinkere til å prioritere, sier han til BT.

Ni avhør av siktet

I flere saker var det vanskelig å få vitner og mistenkte inn til avhør. I noen saker stiller Stolt-Nielsen spørsmål om det tas for mange og lange avhør.

Flere personer som tidligere har vært avhørt, avhøres på ny «som om vedkommende ikke har vært avhørt tidligere i saken», heter det.

I en sak var det tatt ni avhør av samme siktet. De tre siste avhørene var på 24, 21 og 28 sider, ifølge rapporten.

Tiltale i 8 av 61 saker

Regelmessig blir det tema om fornærmede er utsatt for en enkeltstående voldshendelse eller om det er snakk om et voldsgregime. Dette er krevende spørsmål for etterforsker og jurist, og det må undersøkes hvis fornærmede sier det.

Stolt-Nielsen mener likevel at etterforskningsledelsen fortløpende må vurdere

sannsynligheten for om en utvidet, og dermed mer tidkrevende etterforskning, vil gi resultat eller ikke.

8. september var det tatt ut tiltale i 8 av de 61 sakene, 20 var henlagt og 3 avgjort på annen måte. 30 var fremdeles under etterforskning eller ventet på å bli avgjort av jurist.

– Det har vært en utfordring at mange av disse sakene ikke er blitt etterforsket ferdig raskt nok. I mange saker har det vært gjort en god jobb innledningsvis, men så har etterforskningen stoppet opp og sakene blitt liggende. Årsakene er trolig flere, sier Gunnar Fløystad, påtaleleder i Vest politidistrikt. Også han peker på stort arbeidspress.

– Vi ser imidlertid en klar bedring bare siste året. Det er jeg svært fornøyd med.

Dette er rådene

Eirik Stolt-Nielsen anbefaler:

- Det fra start planlegges mot en realistisk slutt dato ut fra tilgjengelige ressurser.
- Etterforskningsplanen inneholder konkrete gjøremål frem til tilrettelagt avhør/pågrepelse og etterp. Planen må inneholde navn på personer som får ansvar for at tidsfrister holdes.
- Politadvokat og etterforskningsleder vurderer fortløpende plan og ambisjoner for etterforskningen. Det må nøye vurderes om saken skal kodes som en enkeltstående voldshendelse eller familievold.
- Behovet for nye avhør vurderes nøye, hvilket omfang det skal ha og om det kan tas pr. telefon. Planlagte avhør bør gjennomføres, om nødvendig med avhenting.
- Det rutinemessig hentes inn informasjon så raskt som mulig fra eksterne aktører. Her bør det også opprettes en kontakt, eksempelvis hos barnevernet, for mer informasjon innhentning mot slutten av saken.
- Brudd på besøksforbud følges opp konsekvent, eller at manglende oppfølging begrunnes konkret i saken.
- Påtaleansvarlig etterspør fremdrift fra seksjonsleder, og at rapportering om fremdrift i sentralt prioriterte saker etterspørres fra politidistriktets ledelse.

de ofte komplekse sakene.

Myklebust forteller at også større saker ble henlagt under oppryddingsaksjonen.

– Bevisene var blitt svekket, så vi bestemte at her var det ikke grunnlag lenger for å sette i gang etterforskning – selv om vi opprinnelig hadde bestemt at det skulle etterforskes, sier hun.

«Manglende kapasitet»

Lørdag fortalte Bergens Tidende og E24 historien om Heidrun-gründerne Kjetil Ras-

En video som ble delt av en bilforretning høsten 2016 viser Kjetil Rasmussen i det som skal være én av tre Volvo XC90 R-design-biler som et Heidrun-selskap hentet hos dem. Bilforretningen står på kreditorlisten etter en av Heidrun-konkursene.

ØKONOMI // BTs gransking av over 18.000 konkurser viser at nesten ingen får tilbake pengene sine hvis de handler med feil selskap.

Hvert år taper familiebedriften over to millioner på konkurser

ADRIAN BRUDVIK
adrian.brudvik@bt.no
ANDERS GRIMSRUD ERIKSEN
foto **TOR HØVIK**

Det er frykt for et stort konkurstras på nyåret, utløst av koronapandemien. Hva venter i så fall de som har penger til gode fra disse selskapene?

BT har gransket hva som skjedde i alle de 18.432 selskapskonkursene som ble avsluttet i Norge i årene 2016 til 2019. Analysen viser at det store flertallet av private kreditorer ikke får igjen en eneste krone etter en konkurs.

Bare en forsvinnende liten andel står igjen uten økonomiske tap når boet er gjort opp og alle verdier fordelt.

Tar høyde for tap

En bedrift som vet det meste om hvor lite det er å hente i norske konkursbo, er Måkestad-familien.

Fra den digre kjølehallen utenfor Flesland kjører de hver eneste dag ut store mengder matvarer til barer, restauranter, kiosker og kantiner. Denne forretningsideen, og etterhvert også satsing på eiendom og parkering, har gitt dem et milliardimperium.

Men ikke alle kundene greier å gjøre opp for seg.

Tor Inge Måkestad, som er styreleder og styremedlem i flere av familiens selskaper, vet at det er liten sannsynlighet for å få tilbake penger fra en kunde som har gått konkurs.

Fra 2016 til 2019 har Måkestad-selskaper meldt inn til sammen 234 pengekrav i ulike konkursbo.

– Det hender at vi ikke melder inn krav. Det er ikke vits i bruke mye ressurser på å melde det inn når historien viser at man ikke får noe igjen for det, sier han.

Han kommer ikke umiddelbart på et eneste tilfelle hvor Måkestad har fått utbetalt noe som helst etter en konkurs. Derfor er det lagt inn en egen post for «svinn» i budsjettene.

– Basert på historien vet vi at det kommer tap hvert år, sier han.

Måkestad opplyser at konsernet i snitt taper i overkant av to millioner kroner i året på konkurser.

Forsøker å ha dialog

Siden slutten av 50-tallet er driften utvidet med flere selskaper, og de har nå langt over 1000 kunder over store deler av Sør-Norge.

Tor Inge og Odd Øyvind Måkestad vet godt at flere av kundene deres vil gå konkurs – hvert år. De kan ikke huske at de noen gang har fått tilbake penger fra et konkursbo.

Måkestad holder til i et 5000 kvadratmeter stort bygg like ved Flyplassen i Bergen.

Advokat Bjørn Åge Hamre forteller at kreditorer som regel blir mer overrasket om de får penger, enn om de ikke får.

Måkestad forteller at selskapet har et nært forhold til de fleste kundene sine, og at de ofte synes synd på dem som går konkurs – selv om det betyr at de selv taper penger.

Han peker mot resepsjonen. Der henger det et skilt hvor det står «Kunden er kongen».

– Men vi har også hatt tilfeller hvor noen for eksempel har bestilt alkohol for 25.000 kroner og gått konkurs dagen etter. Da er det gjerne snakk om folk vi ikke kjenner, sier han.

I noen tilfeller har de sett at kunder sliter over tid. Dermed har det vært mulig å gå i dialog med dem om å få betalt. Men det hender også at konkursen kommer brått på.

– Et selskap kan handle i mange år, og så er de plutselig konkurs. Slike ting kan man ikke sikre seg mot, sier han.

Det offentlige taper stort

Den første konkursordningen ble innført i Danmark-Norge allerede i 1623. Det styrende prinsippet er fortsatt at verdiene som finnes i boet skal fordeles på en mest mulig rettferdig måte blant dem som har penger til gode. Når bobehandlingen er avsluttet, slettes selskapet, og den gjenværende gjelden blir aldri betalt.

De fleste privatpersoner eller selskaper som blir rammet av andres konkurser, har såkalte uprioriterte krav i konkursboet. Det betyr at de i køen må stille seg bak både ansatte som har lønn til gode, og Skatteetaten og kemneren, som gjerne venter på avgifter og skatt.

Det hender at vi ikke melder inn krav. Det er ikke vits i bruke mye ressurser på å melde det inn når historien viser at man ikke får noe igjen for det.

Tor Inge Måkestad

Det offentlige må ta milliardtap hvert eneste år.

Skatteetaten har typisk til gode penger for merverdiavgift, satsningsrenter og gebyrer. De opplyser til BT at de på landsbasis i 2018 og 2019 tapte nesten 2,7 milliarder kroner – 2.699.926.348 kroner for å være nøyaktig – på at det ikke var penger å hente fra konkursboene til aksjeselskaper.

En annen offentlig kreditor er kommunens skatteoppkrever, kemneren, som nylig ble en del av Skatteetaten. De skal blant annet ha inn arbeidsgiveravgift, forskuddstrekk, restskatt og kommunale avgifter.

Kemneren i Bergen opplyser til BT at de i 2018 og 2019 tapte over 33 millioner kroner på at de ikke fikk penger for arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk fra konkursbo.

– Mange er fortvilet

Den som tar over styringen når et selskap har havnet i skifteretten og blitt erklært konkurs, er bostyreren. Han eller hun er som regel advokat av yrke, og blir oppnevnt av retten.

En av de mest erfarne bo-

styrerne i Vestland er Willy Dalheim.

– Disse tallene er veldig interessante. De stemmer godt overens med min følelse, sier Dalheim om analysen BT har gjort.

Som bostyrer er en av hans viktigste oppgaver å skaffe oversikt over hva som finnes av verdier i selskapet som har gått over ende. Han må deretter finne ut hvordan disse verdiene skal fordeles mellom alle de som har penger til gode.

Dalheim har selv erfart at private kreditorer som regel blir stående igjen tomhendt.

– Jeg hadde et tilfelle forrige uke hvor jeg innfridde alle krav fullt ut. Det er meget sjeldent. Det er mange år siden sist, sier han.

– Bør ikke regne med å få noe Bergens Tidendes analyse er basert på det bostyrerne selv har rapportert inn til Konkursregisteret.

Dalheim mener at de som har uprioriterte krav i et konkursbo bør regne med å ikke få noe som helst.

– Det er mange forhold som spiller inn. I boene hvor det er midler, er det som regel ansatte. Og da er det ikke midler til boet i det hele tatt. Det sier seg selv at når selskapet er konkurs, er det ikke særlig verdier igjen, sier han.

Ifølge Dalheim blir mange privatpersoner fortvilet når de skjønner at det ikke er midler igjen. Spesielt gjelder dette mennesker som har handlet med selskaper som ikke har oppfylt kontrakten sin.

– Mange er ganske fortvilet og forstår det egentlig ikke. Jeg har hatt mange telefonsamtaler opp gjennom årene med folk som er fortvilet. Og da pleier jeg å si at «der det intet er, er det intet å hente», sier han.

– Det er sågar folk som tror at staten går inn og betaler når noen går konkurs. Slik er det jo ikke.

Sjelden penger å hente

En annen advokat som tar seg av mange konkursbo her i fylket, er Bjørn Åge Hamre.

Han peker på at det ofte også er tatt pant i eiendeler, og at også dette bidrar til at det sjelden er penger å hente for kreditorer. Hvis en bank har tatt pant i en bil eller eiendom, som sikkerhet for et lån, vil ikke det som er pantsatt kunne brukes til å gi kreditorer penger.

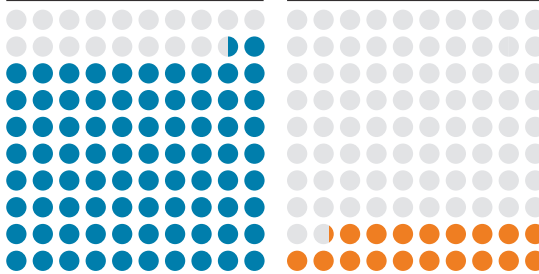
– I et historisk perspektiv har den vanlige, usikrede kreditors muligheter for å få penger blitt mindre. I gamle dager var det flere frie midler, fordi det ikke var like stor adgang til å ta pant, sier Hamre.

FAKTA

Når konkursbo skal fordeles

Her er det som skjedde da pengene som var igjen i **18.432** konkursbo skulle fordeles:

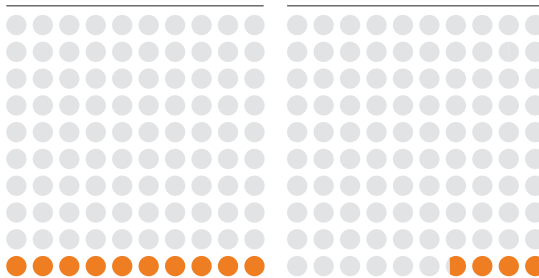
● = 1 prosent av konkursboene

I **15.051** av konkursboene var det ingen penger å hente. Boene var tomme for verdier og ingen fikk sine krav dekket.

I 3381 konkursbo var det noen penger igjen. Disse pengene skal deles ut til kreditorer. Fordelingen skjer i tre hovedsteg:

STEG 1: De som først har krav på penger, er ansatte med lønn til gode. **3381** konkursbo hadde midler igjen til å dekke lønnskrav fra ansatte.

STEG 2: Når de ansatte har fått sitt, skal skatter og avgifter betales. **1869** konkursbo hadde midler igjen til å dekke krav fra Skatteetaten og kemneren.

STEG 3: Først når de ansatte, Staten og kommunen har fått alt sitt, kommer turen til leverandører, privatpersoner og andre med penger til gode. **717** konkursbo hadde midler igjen til å dekke såkalte uprioriterte krav.

Kreditorer som står igjen til slutt får alle en prosentandel av de de krevde, basert på hvor mye penger som faktisk er igjen i boet når alle andre har fått sitt.

Men det er svært sjelden at de får mer enn halvparten av beløpet de krevde.

99

konkursbo hadde midler til å betale ut mer enn halvparten av det de private kreditorer krevde. Det betyr at bare i 0,5 prosent av konkursene fikk leverandører, privatpersoner og andre dekket mer enn halvparten.

30

av de opprinnelig 18.432 konkursboene hadde midler nok til å betale alt de private kreditorer krevde.

Om BTs analyse av avsluttede konkurser

- BT har hentet ut opplysninger om avsluttede konkursbo fra konkursregisteret i Brønnøysund. Utvalget har vært alle avsluttede konkurser fra 2016 til 2019, med unntak av personlige konkurser. Vi har altså kun sett på selskaper som har gått konkurs.
- Opplysningene er basert på det bostyrerne selv rapporterer inn i den såkalte sluttinnberetningen. Der fører de på hvilken type kreditorer som til slutt fikk kravene dekket, og hvor stor andel av kravene (dividenden) de fikk dekket. Disse opplysningene sendes til konkursregisteret.
- Noen av konkursboene blir tilbakelevert til selskapet, og selskapet får drive videre. Disse er ikke tatt med i BTs tallgrunnlag.
- Om lag 70 prosent av konkursboene i BTs materiale er etter aksjeselskap. Rundt 23 prosent er fra enkeltpersonforetak. Resten er fra andre selskapsformer.

Syv tips for å unngå å tape penger på selskaper som går konkurs

Her er syv tips til hva du bør tenke på før du leier inn håndverkere.

ADRIAN BRUDVIK
adrian.brudvik@bt.no
GERHARD FLAATEN

En gransking BT har gjort av over 18.000 konkurser viser at nesten ingen privatpersoner får noe igjen dersom de har penger til gode i et konkursbo.

En som har erfart dette er Marianne Arnatveit, som leide inn et selskap til å bygge om huset. Hun sto igjen med et uferdig hus, og fikk ikke pengene tilbake, fordi selskapet gikk konkurs.

Her er rådene du bør følge for å ikke ende i samme situasjon:

1. Sjekk offentlig informasjon i Brønnøysundregistrene

I Brønnøysundregistrene registreres de fleste norske selskaper. Der kan man finne regnskap, men også annen grunnleggende informasjon som er gratis tilgjengelig på nettsidene deres:

– Det kan for eksempel være verdt å se om selskapet er nyoppstartet, eller har holdt på lenge, sier Caroline Skarderud, som er jurist i Forbrukerrådet.

Hun forteller at man også bør sjekke om selskapet er MVA-registrert, som innebærer at det har en viss omsetning. Men det mest åpenbare er likevel å se om selskapet er registrert som konkurs, mener hun.

– Hvis man har noen på døren som lover gull og grønne skoger, men så ser man at det er åpnet konkurs, så bør man ikke overføre penger til dem. Konkurs er dessverre noe man kan være uheldig å komme borti som forbruker, sier hun.

2. Sjekk om noen har konkurskarantene

Felles for en del selskaper som går konkurs, er at ledelsen i selskapene blir ilagt konkurskarantene. Det vil si at personene ikke får starte nye selskaper, eller påta seg nye sentrale roller i andre selskaper. Begrunnelsen er ofte at det er mistanke om at de har drevet tidligere selskaper på en kritikkverdig måte, eller at de har vært involvert i mange konkurser.

Hvis man har noen på døren som lover gull og grønne skoger, men så ser man at det er åpnet konkurs, så bør man ikke overføre penger til dem.

Caroline Skarderud, jurist i Forbrukerrådet

Pr. i dag er det 660 aktive konkurskarantener i Norge. Tidligere har det vært

Ikke betal før du har fått dokumentasjon for sikkerhetsstillelse, råder Caroline Skarderud i Forbrukerrådet. Ifølge henne bør man spørre håndverkere om minst tre telefonnumre til tidligere kunder.

FOTO: JANNICA LUOTO

hemmelig hvem som har karantene, men i april i år åpnet myndighetene opp.

Nå er det mulig å logge inn med BankID på Brønnøysundregistrenes nettsider, og sjekke om en person har konkurskarantene. Det eneste du trenger er navnet på vedkommende.

– Hvis man finner ut at personen man er i ferd med å inngå avtale med er i konkurskarantene, bør man styre unna, sier Skarderud.

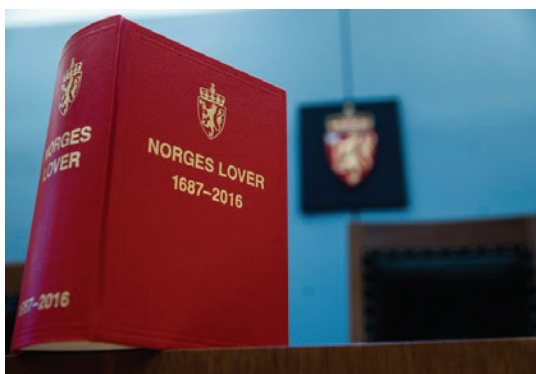
3. Spør om referanser

Skarderud anbefaler å be selskapet om telefonnumrene til minst tre tidligere kunder som de har utført arbeid for, slik Marianne Arnatveit skulle ønske hun hadde gjort.

– Det kan kanskje være en barriere der, for det er litt ubehagelig å spørre om et telefonnummer for å ringe en annen privatperson. Men jeg pusset selv opp badet mitt for noen år siden, og da gjorde jeg det. De jeg ringte slo gjerne av en prat, sier Skarderud.

4. Sjekk firmaets fagkompetanser

Skarderud anbefaler å bruke nettsider som for eksempel kompetansesjekk.no, for å sjekke om bedriften har de nødvendige

Man bør delbetale fremfor å betale alt på forhånd, mener Forbrukerrådet.

FOTO: BERIT ROALD / NTB

kompetansekravene. Nettsiden viser om selskapene har godkjenning til å for eksempel bygge våtrom, eller om de ansatte har svennebreve.

5. Unngå å betale på forhånd

Skarderud fraråder å betale håndverkere før arbeidet er ferdig.

– Etter håndverkertjenesteloven er det slik at man ikke har plikt til å betale før jobben er utført, sier hun.

Man kan imidlertid delbetale underveis, avhengig av fremgangen i prosjektet, sier Skarderud.

6. Få entreprenøren til å stille sikkerhet

Ifølge Skarderud er det et eget tips som gjelder for dem som skal få en entreprenør til å oppføre en ny bolig:

Sørg for at entreprenøren stiller sikkerhet for oppfyllelse av avtalen og eventuelle krav som oppstår de fem første årene etter overtakelsen. En slik garanti kan stilles av en bank eller gjennom et garantiselskap.

– Man må be om dokumentasjon for sikkerhetsstillelsen. Man trenger ikke å betale entreprenø-

ren før han viser slik dokumentasjon, sier Skarderud.

Hvis man har en slik sikkerhetsordning, kan man altså kreve penger fra dem som har stilt garanti – dersom selskapet går konkurs. Da slipper man å kreve tilbakebetaling fra konkursboet, det som regel er lite å hente.

7. Velg dem som er seriøse

Advokat Per Christian Eriksen har vært bostyrer for mange konkurser i bergensområdet.

Han har erfart at det er spesielt én ting som gjør at konkurser kan bli dyre for folk som har leid håndverkere.

– Håndverkere har gjerne mange oppdrag, og de kan ha oppdrag som ikke er ferdig overlevert. Hvis håndverkeren går konkurs, må man få inn nye håndverkere for å få ferdigattest. Det er veldig dyrt, sier han.

Samtidig mener Eriksen at det ikke alltid er lurt å velge den billigste håndverkeren.

– Det gjelder å velge dem som er seriøse, sier han, og anbefaler å være spesielt påvakt i møte med selskaper som har lav egenkapital, kort historikk og liten administrasjon.

Antonio Sanchez fikk ikke utbetalt lønn før han begjærte arbeidsgiveren konkurs. Nå er selskaps historie. FOTO: PRIVAT

Da lønnen uteble, begjærte han stillas-firmaet konkurs

– Det kommer hele tiden nye anmeldelser, sier politiet.

ADRIAN BRUDVIK
adrian.brudvik@bt.no
GERHARD FLAATEN
foto BÅRD BØE

I begynnelsen av november tok Antonio Sanchez et dramatisk valg. Han logget inn på Altinn og fylte ut skjemaet for å begjære sin tidligere arbeidsgiver, Stillas Vest, konkurs.

Han hadde allerede arbeidet sin siste dag hos stillasfirmaet i Bergen.

– Da jeg skjønte hvor store økonomiske problemer de hadde, og hvor mye kaos det var i organisasjonen, bestemte jeg meg for å slutte.

Men de skyldte ham fortsatt to månedslønner.

– Å begjære dem konkurs var den eneste muligheten jeg hadde til å få pengene mine, sier Sanchez på telefon fra Spania.

Konkurs fredag

Sanchez var ikke alene om å ha penger til gode.

Skattemyndighetene hadde også begjært selskapet konkurs, fordi de mente stillasfirmaet skyldte dem over 300.000 kroner i merverdiavgift.

Saken skulle opp i tingretten

mandag. Samme morgen fikk Sanchez utbetalt den siste månedslønnen, på om lag 14.000 kroner.

– Jeg vet at de er i en vanskelig situasjon, så jeg er fornøyd med å ha fått pengene, sier Sanchez, som dermed trakk konkursbegjæringen.

Det gjorde ikke Skatteetaten.

Selskapet hevdet i retten at penger var på vei inn i kassen, og fikk to døgn på seg til å dokumentere dette. Men forsøket på å berge selskapet førte ikke frem: Retten mente dokumentasjonen ikke var god nok, og fredag ble selskapet slått konkurs.

På konkurstidspunktet hadde selskapet en samlet gjeld på om lag 1,1 million kroner, ifølge kjennelsen.

Advokat Per Magne Kristiansen, som representerte selskapet i retten, sier til BT at utfallet ikke er overraskende med tanke på forutsetningene.

Dømt for laksebedrageri

Mannen Sanchez anser som sin tidligere sjef, heter Thomas Børrestad.

46-åringen har en brokete forretningshistorie: Siden årtusenskiftet har Børrestad fått en rekke domfellelser, to konkursskarantener og et næringsforbud. Han har også vært tilknyttet en rekke konkurser.

Etter å ha blitt dømt for bedrageri i år 2000 og 2003, fikk han i 2008 sin tredje bedrageridom, for blant annet å ha svindlet til seg laks til en verdi av 1,4 millioner kroner.

I tillegg til to og et halvt års fengsel, mente Bergen tingrett at det var «åpenbart at tiltalte for all fremtid er uskikket til og kan misbruke rett til å utøve næringsvirksomhet».

Derfor ble Børrestad fradømt retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet.

– Reell daglig leder

Næringsforbudet har ikke hindret Børrestad i å havne i søkelyset i en rekke senere konkurser.

Selv om han ikke har hatt formelle roller i selskaper på lang tid, har det de fem siste årene vært flere konkurser hvor bostyrerne mener at Børrestad har vært den reelle daglige lederen.

Børrestad har på sin side bestridt at han har vært reell daglig leder i noen av selskapene. Advokaten hans, Per Magne Kristiansen, opplyser i en e-post til BT/E24 at han har sendt de aktuelle bostyrerne skriv om dette.

Kristiansen opplyser også, på vegne av Børrestad, at Sanchez har oppfattet ham som sjef – fordi Børrestad har vært

Thomas Børrestad er fradømt retten til selvstendig næringsvirksomhet på livstid. Dette bildet fra 2005 er det siste BT har tatt av ham.

ARKIVFOTO: PAUL S. AMUNDSEN

formann eller arbeidsleder ute blant de ansatte.

– Uten å ta debatten om personale i mediene, så vil det alltid være to sider av en sak, skriver advokaten om lønnskonflikten med Sanchez.

Har startet etterforskning

I konkursbo hvor bostyrerne mener Børrestad har vært reell daglig leder, har de også avdekket det de mener er straffbare forhold. Politadvokat Sigurd Granli opplyser til BT/E24 at politiet nå holder på med en etterforskning av Børrestad og

samboeren hans, Marina Orupe.

Petter Ludvigsen, som er registrert som eier av Stillas Vest gjennom et annet selskap, er også under etterforskning.

Etterforskningen har pågått siden høsten 2019, og Granli bekrefter at politiet har mottatt en rekke anmeldelser.

– Det har vært en utfordring i etterforskningen at det hele tiden kommer nye anmeldelser, sier Granli.

BT/E24 er kjent med at det er tatt ut siktelser mot de tre.

Konfrontert med dette, sier Granli:

Selskapet Stillas Vest har hatt adresse i Ervik i Åsane, hvor flere andre selskaper holder til. På den samme adressen har

Redigert av Olav Årskog

Rykket ut til to tørrkokinger

Både på Sydneshaugen og på Sandsli i Bergen var det tørrkokinger i natt, i henholdsvis 05- og 02-tiden. Tørrkoking vil si mat glemte igjen på komfyren. På Sydneshaugen sov to menn videre mens alarmen gikk, og brannvesenet og politiet tok seg sammen inn i

huset. Der fant de to menn i 20-årene – og svidd mat på komfyren. Den ene ble sendt til legevakten for sjekk fordi han muligens hadde fått i seg røyk, forteller operasjonsleder Tatjana Knappen. Huseieren er anmeldt, sier hun.

Slagsmål ved Grieghallen

To personer har vært involvert i et slagsmål i Nygårdsgaten ved Grieghallen, opplyser politiet klokken 20 lørdag. – En person løp fra stedet da politiet kom. Ingen er meldt skadet, sier Bjarte Rebnord, operasjonsleder ved Vest politidistrikt. Politiet var rett i nærheten da meldingen kom inn, forteller han. – Vi hadde en patrulje på andre siden av Grieghallen, og var på stedet på i underkant av et minutt. Det var da han ene så sitt snitt til å forlate stedet, sier Rebnord.

8 nye koronasmittede siste døgn, opplyser Bergen kommune søndag. Det er det laveste siden 18. oktober, viser Bergens Tidendes oversikt. Aldersspennet på de smittede er fra 13 til 63 år.

To koronadødsfall på sykehjem

En beboer med påvist covid-19 døde lørdag på Slettemarken sykehjem. En annen beboer ved et annet sykehjem er også død etter påvist covid-19, opplyser Bergen kommune lørdag. Påførende ønsker ikke navnet på sykehjemmet offentliggjort.

Båt gikk ned på Kleppstø

Mesteparten av styrehuset ligger under vann. FOTO: TOR HOVIK

Klokken 17.48 lørdag fikk politiet melding om at en 57 fot båt hadde gått ned ved Kleppstø kai på Askøy. – Det var brannvesenet som meldte fra til oss, og de arbeider med å lense båten. Vi er på stedet og forsøker å komme i kontakt med eier, sier Bjarte Rebnord, operasjonsleder i Vest politidistrikt. Det meste av styrehuset og båtens dekk ligger under vann. Det er lagt lense rundt for å begrense utslipp.

– Glatte veier i hele fylket

Vegtrafikksentralen sendte klokken 11.23 ut en Twittermelding om glatte veier i hele Vestland fylke. Klokken 10.46 meldte politiet at en bil har sklidd utfor veien på E16 mellom Hellesneset og Kvåle i Voss. – Bilen ligger opp ned ute på et jorde.

Kvinnen er tatt med til sykehus i ambulanseløp for undersøkelse. Hun satt ikke fastklemt, men det var litt problemer med å få opp dørene. Hun var bevisst da hun ble tatt til sykehus, opplyser operasjonsleder Eivind Hellesund.

Bergen moské får frivilligpris

Bergen kommune og Nettverket for omsorgsfrivillighet gir årets frivilligpris til Bergen moské, skriver kommunen i en pressemelding. Byråd Beate Husa overleverte prisen på 50.000 kroner under en digital markering. Bergen moské er byens største muslimske organisasjon. Medlemmene har bakgrunn fra over 50 ulike land, ifølge pressemeldingen. «Moskeen har vært en viktig samarbeidspartner for Bergen kommune i arbeidet med å informere om korona og smittevern i minoritetsmiljøer», skriver kommunen. Juryn begrunner også prisen med at moskeen har bidratt til å kurse over 200 foreldre og har gjort det lettere å bygge broer og skape forståelse.

også flere selskaper tilknyttet Børrestad vært registrert.

– Jeg kan bekrefte at det foreligger siktelsler for økonomisk utroskap og falsk forklaring i saken, men av hensyn til etterforskningen kan jeg ikke gå inn på enkeltheter rundt hvem som har status som siktet og for hvilke forhold, sier han.

– En videreføring

Stillas Vest har ikke vært lenge i drift. Selskapet ble stiftet for åtte måneder siden, med Orupe som styreleder.

Bare et par uker før stiftelsen gikk et annet selskap med et ganske likt navn over ende. Det het Stillas Bergen, og ble slått konkurs i slutten av februar.

Advokat Per Christian Eriksen ble oppnevnt som bostyrer. Han mener at Stillas Vest var en videreføring av Stillas Bergen, med de samme ansatte og de samme stillasavtalene.

Bostyreren mener Thomas Børrestad var den reelle daglige lederen i Stillas Bergen, selv om han ikke var oppført med noen formelle roller i selskapet. Ifølge offentlige papirer var Petter Ludvigsen både styreleder og daglig leder da selskapet gikk konkurs.

– Fant straffbare forhold

I flere av de tidligere konkursene har bostyrerne fattet mistanke om straffbare forhold. Det gjorde også Eriksen.

Politiadvokat Sigurd Granli er påtaleansvarlig i saken mot Børrestad, Orupe og Ludvigsen.

ARKIVFOTO, PER LINDBERG

Han skriver i innberetningen at Orupe, Ludvigsen og Børrestad kan mistenkes for blant annet:

- Uriktige opplysninger til offentlige myndigheter og bostyrer.
- Forsøk på unndragelse av midler fra bobehandlingen.
- Bedrageri overfor kreditorer som har handlet med selskapet etter at det var insolvent.
- Private utbetalinger fra selskapet til Børrestad og Ludvigsen.

Eriksen skriver i rapporten at han i tillegg til å anmelde de involverte, vil be om konkursskarakantene for Ludvigsen.

Adviser straffbare forhold

BT/E24 har vært i kontakt med Ludvigsen som ikke ønsker å kommentere saken.

Advokat Kristiansen representerer både Børrestad og Orupe. Han opplyser at Orupe ikke har mulighet til å kommentere saken på grunn av sykdom.

Kristiansen har imidlertid kommentert saken på vegne av Børrestad:

Når det gjelder Eriksens påstander om straffbare forhold, sier Kristiansen at det ikke er gjort forsøk på å unndra midler fra boet. – Boet har fått greit betalt for stillas og annet materiell som ligger i selskapet, skriver han i en e-post.

Kristiansen opplyser også at det finnes private utbetalinger fra Stillas Bergen til Børrestad, men at disse «til hans beste kjennskap skal være lønnsinnberettet».

Børrestad ønsker ikke å kommentere de konkrete opplysningene BT/E24 har fra politiets etterforskning, utover følgende:

– Generelt kan det sies at det faktum at økosaker trekkes ut, og av politiet beskrives som «utfordrende», er mer en regel enn et unntak.

Kristiansen skriver også at det er svært vanlig at det tas ut siktelsler når det dreier seg om økonomisk kriminalitet, fordi politiet trenger dette for å ta beslag i dokumentasjon og utstyr.

BERGENS TIDENDE/E24

24

REPORTASJE
ELISABETH HOPPA
AV «JESUS-ARMEEN»

36

REPORTASJE
MALERIMYSTERIET
PÅ NYGÅRDSHØYDEN

44

MATANMELDelse
DETTE ER TAPAS
I TOPPSJIKTET

Magasinet

LØRDAG 2. OKTOBER 2021
UKE 39

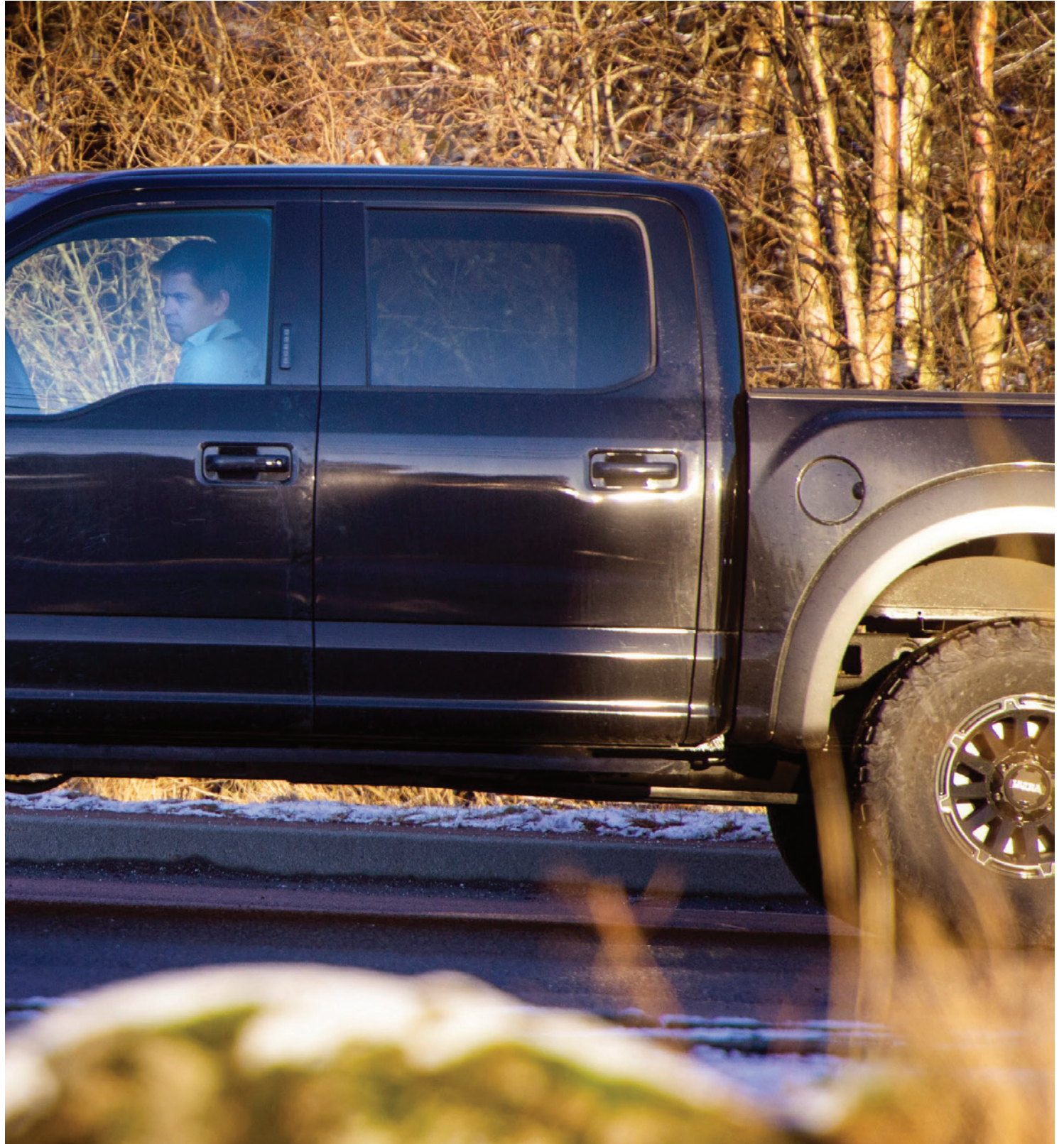
JAKTEN PÅ MILLIONENE SOM FORSVANT

Forretningsmannen fra Sotra jages av kreditorer på tre kontinenter

Roger Hagenes i en Ford Raptor til én million kroner. Bilen overførte han til sin kone seks timer før han gikk personlig konkurs.

Falske underskrifter. Oppdiktete investorer. Svindel i milliardklassen.
Roger Hagenes beskyldes for alvorlig økonomisk kriminalitet.
Politiet har aldri etterforsket anmeldelsene mot ham.

Star Shippings lokaler lå i Wallendahl-bygget i Bergen sentrum frem til selskapet ble delt opp i 2008. Her startet Roger Hagenes sin karriere som forretningsmann.

TEKST Gerhard Flaaten ILLUSTRASJON Philipp Bock
FOTO Fred Ivar Utsi Klemetsen

KEMNEREN PÅ SOTRA kunne glede seg. En investor hadde vendt tilbake til sin barndoms øy, etter å ha gjort forretninger verden over i mange år. Og han kom ikke tomhendt. Mannen var rik.

Høsten 2018 dukket navnet opp i toppen av skattemyndernes i Fjell, som en av dem med aller størst inntekt.

Roger Hagenes hadde varslet norske skattemyndigheter om at han i løpet av to år hadde fått nesten ti millioner kroner i utbytte fra et selskap

han kontrollerte på Caymanøyene.

Øyriket vest i Karibien er mest kjent for å ta imot og skjule enorme pengebeløp. Men sotrabuen hadde ingen slike intensjoner. Tvert imot. Han ville flytte utbyttet hjem og betale sin skatt.

Hjemflaggingen skulle gi minst tre millioner kroner i inntekter for skatteinnskriverne i Fjell. Slik gikk det på ingen måte. Kemneren endte til slutt opp med å få 100 kroner, og slo Roger Hagenes personlig konkurs.

Da var Hagenes allerede anmeldt for ulike

former for økonomisk kriminalitet fem ganger i Norge. Han er i tillegg anmeldt i Singapore.

Kravene mot det personlige konkursboet hans, er på over 60 millioner kroner.

ROGER HAGENES BEGYNTE sin karriere som forretningsmann i 1999. Da fikk den unge sjømannen jobb i et av Bergens fremste shipping-selskaper. Han var 26 år gammel og utdannet styrmann.

På kontoret til Star Shipping fikk han raskt en betrodd rolle i jobben som befракter. Oppgaven var å skaffe last og oppdrag til skipene.

ARKIVFOTO: RUNE MEYER BERENTSSEN

Denne Airbus A320-maskinen inngikk i en påstått storstilt flysvindel i Singapore.

FOTO: MARTIN NG

«Clipper Helen» er et av flere skip Hagenes har inkludert i avtaler som skal ha vært fiktive.

ARKIVFOTO: THOMAS FØRDE / STAVANGER AFTENBLAD

Selskapet var eid av rederfamiliene Westfal-Larsen og Grieg.

Hagenes ble beskrevet som en flink og sjarmende mann av sine kollegaer. Etter noen år, sendte rederiet ham ut i verden. Først til kontoret i Vancouver i Canada, så til Seoul i Sør-Korea, før han dro videre til Singapore.

Der arbeidet en annen vestlending i samme bransje.

BJARNE PALMSTRØM VAR sjef i rederiet Nortrans. Han trengte en ny befракningssjef, og fikk en anbefaling fra sine kollegaer i Bergen: Roger Hagenes. Han var en mann med solid erfaring etter nesten ti år i bransjen.

Palmstrøm kalte inn til jobbintervju, og fant ut at Hagenes var den rette for stillingen.

– Han hadde et veldig vinnende vesen, sier Palmstrøm.

Han ga Hagenes like vide fullmakter som han selv hadde fått fra sine overordnede.

Hagenes tegnet kontrakter på last og skip for millioner av dollar. Den jobben gjorde han godt, forteller Palmstrøm. Hagenes ble etter hvert også selv aksjonær i selskapet.

Så oppdaget en av de ansatte noe uvanlig.

På enkelte av avtalene Hagenes inngikk, var det en egen post for meglerprovisjon. Provisjonen gikk til selskaper de ikke var kjent med, utenfor Nortrans.

Han hadde et veldig vinnende vesen.

Bjarne Palmstrøm, tidligere sjef i rederiet Nortrans

Ledelsen gikk tilbake og gransket de tidligere avtalene Hagenes hadde signert. De fant at pengene hadde gått til selskaper kontrollert av Hagenes selv.

Hagenes ble kalt inn til styremøte. Her ble han konfrontert med det ledelsen hadde avslørt. Palmstrøm forteller at Hagenes ble fra seg.

– Han sa han skulle gjøre opp for seg. Men det gjorde han aldri, sier Palmstrøm.

Nortrans bestemte seg for å ta saken til rettsystemet.

5. mai 2011 gikk direktør Trond Kyrkjebø inn dørene hos Singapores svar på Økokrim. Der anmeldte han Hagenes for forfalskning av bankutskrifter, e-poster og fakturaer.

Til sammen mente selskapet hans å ha avdekket at Hagenes hadde svindlet dem for nesten ni millioner kroner.

Anmeldelsen var knapt levert før Roger

Hagenes forlot Singapore, uten å ha betalt en krone til Nortrans, ifølge Kyrkjebø.

Rederiet gjorde flere forsøk på å drive inn pengene.

Dokumenter BT/E24 har sett, viser at Hagenes knappe tre år senere garanterte for at han skulle betale tilbake de nesten ni millionene pluss renter til sin tidligere arbeidsgiver. Det kom bare noen titalls tusen.

I begynnelsen av 2020 var kravet deres mot Hagenes økt til over 30 millioner kroner.

Siden april i år har BT/E24 i flere omganger spurt Roger Hagenes om et intervju. Hagenes har sagt nei, men har bedt om å få spørsmålene skriftlig, noe han har fått.

HAGENES BEKREFTER I en e-post at samarbeidet med Nortrans skar seg, og at det endte med beskyldninger om økonomisk uryddighet. Et av Nortrans-selskapene som ledelsen mente hadde gjort urettmessige pengeoverføringer, ble senere skilt ut og overtatt av Hagenes. Han skriver at dette selskapet ble underlagt revisjon tre ganger.

«Alle tre konkluderte uavhengig av hverandre at det ikke forelå uregelmessigheter», skriver han. BT har i skrivende stund ikke mottatt noen revisjonsdokumenter fra Hagenes.

Når det gjelder garantien han signerte, anser Hagenes denne som «foreldet og ugyldig». Han skriver også at han ikke kjennetil at han ble anmeldt.

DET NORSKE REDERIET var ikke de eneste i Singapore som hadde dårlige erfaringer med sotramannen.

Den lokale investoren David Fergusson møtte Roger Hagenes første gang våren 2010, gjennom en amerikansk bankmann som de begge kjente.

Hagenes troppet opp på kontoret hans, i en treetasjes murbygning like ved Chinatown. Nordmannen hadde en lukrativ avtale på trappene, forteller singaporeaneren:

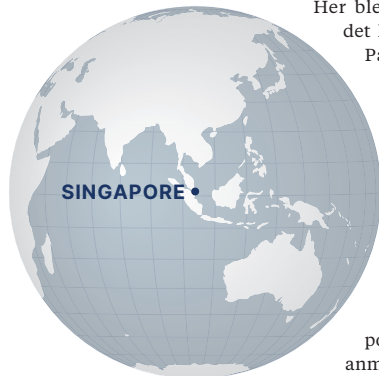
En kontrakt med et stort koreansk rederi på å frakte kull fra Indonesia til Korea.

Til jobben måtte de ha to store tørrbulkskip, som ville koste til sammen cirka 415 millioner kroner etter datidens kurs. Nå trengte Hagenes bare en partner med rikelig tilgang på kapital.

Fergusson fikk et godt inntrykk av Hagenes.

– Han virket sjarmerende, morsom og intelligent. Han visste åpenbart hva han snakket om, sier han i dag.

Forslaget om et samarbeid passet bra. Fergusson hadde penger å investere gjennom familieselskapet Woodside.

POLICE REPORT (NP299)

Police Station Of Origin
Commercial Affairs Department
D 391 New Bridge Road #06-701 Police
Cantonnement Complex SINGAPORE 088762
Tel No: 63250000

A/20110518/2030 1 of 1
Report No. A/20110518/2030

Date/Time Report Made 18/05/2011 12:03	Vide Report No.	Station Diary No.
Name Of Informant Kyrkjebø Trond	Address	
ID Type / ID No.	Contact No.	Mobile/Passer
NRIC NO / [REDACTED]	Home/Office:	
Occupation Businessman	Sex Male	Age 46
Date/Time Of Incident 01/01/2010 00:00 - 18/05/2011 00:00	Race Caucasian	Language
	Location Of Incident C/O 15 Hoe Chiang Road #13-05/06 SINGAPORE 089316	

Brief details. This report shall be signed by the informant.

I wish to inform that Mr. Roger Hagenes had forged bank statements of Grieg Star Nortrans Pte Ltd, emails, and invoices to commit Criminal Breach of Trust and/or Cheating. Please refer to my solicitor's letter dated 05 May 2011 for details. That is all.

Subjects Involved			
Suspect			
Person Name	Roger Hagenes	ID No	[REDACTED]
ID Type	NRIC NO	Age	35-40
Gender	Male	Address Type	C/O without Apt Bldg
Race	Caucasian		
Address	[REDACTED]		

Signature Of Officer Recording The Report: CAD / TONG ZI QIAN	Signature Of Informant: [Signature]
Signature Of Interpreter: /	Date: 18/05/2011 12:03
Officer In-Charge Of Case: CAD / Corporate Fraud Division / TONG ZI QIAN Contact No. 65573905	Classification Of Case:

Authentication Stamp

Singapore Police Force

Bekreftelse fra singaporeansk politi på anmeldelsen Trond Kyrkjebø leverte i mai 2011.

Case No. : S910/2010/W
 Document No. : ORC611/2011 / A
 Date Of Filing : 10/02/2011
 Time Of Filing : 18:39:52
 Doc Control No. : 2683153/H
 Date Of Order : 09/02/2011
 Made By : CHONG HORNG SIONG STEVEN

IN THE HIGH COURT OF THE REPUBLIC OF SINGAPORE

S910/2010/W

Between
 WOODSIDE HOLDINGS
 INTERNATIONAL SHIPPING PTE LTD
 RC No. 201013821D
 ...Plaintiff(s)

And
 ROGER HAGENES
 FIN No. [REDACTED]
 ...Defendant(s)

ORDER MADE IN TRIAL OR HEARING IN OPEN COURT

ALVIN YEO, SC
 KOH SWEE YEN
 SIM MEI LING of
 WONGPARTNERSHIP LLP
 63 Market Street #02-01
 Singapore 048942
 TEL: 64168000
 FAX: 65325722
 (Not For Service of Court Document)
 Ref: AY/KSY/SML/20103446

Filed this 10th day of February 2011

Mr. Foo Chee Hock
 Registrar
 Supreme Court
 Singapore

C-1

– Vi sa til ham at dette er en god deal, dette gjør vi. Samtidig advarte vi ham om at vi har veldig strenge prosedyrer når vi inngår slike avtaler, som vi aldri avviker fra, sier Fergusson.

Avtalen ble inngått.

Så ble det stille.

– Roger var umulig å få tak i i lengre perioder. Alarmklokkene ringte. Vi begynte å lure på om noe var galt med kontraktene, sier Fergusson. Det var det.

IFØLGE RETTSDOKUMENTER BT/E24 har sett fra domstolen i Singapore, la Hagenes frem en rekke dokumenter som skulle bevise at kontrakten med det koreanske selskapet var ekte.

«Så fant Woodside ut at dokumentene var falske, og at det ikke fantes noen avtale», står det i kravet Fergusson senere sendte til retten.

Sjefen for den koreanske shipping-giganten nektet for å ha gjort noen avtale med Hagenes, og sa at han knapt kjente ham.

Det ble utstedt en ransakingsordre mot Hagenes. To adresser han disponerte i shipping-metropolen ble saumfart i jakten på papirer knyttet til avtalene Hagenes hevdet å ha inngått.

«Ingen slike dokumenter ble funnet», står det i rettsdokumentene fra Singapore.

En rekke rettsdokumenter fra Singapore viser hvordan konflikten mellom Hagenes og Fergusson eskalerte.

Roger Hagenes bodde flere år i Singapore, hvor han innledet en rekke forretningssamarbeid.

Fergusson var skuffet over den mislykkede kullavtalen, og mente seg ført bak lyset av Hagenes. Men han bestemte seg for å legge historien bak seg.

Det neste som skjedde, hadde Fergusson aldri forestilt seg.

Telefonen ringte. I andre enden var en mann som ville ha betalt for en jobb han hadde gjort.

– «Hvem i helvete er du», spurte jeg.
– «Jeg er advokaten som har bistått med kontraktene for de åtte gasstankskipene du har signert på å bygge», svarte mannen, ifølge Fergusson.

Advokaten kunne fortelle at Fergusson hadde bestilt ikke mindre enn åtte hypermoderne nybygg fra det verdenskjente verftet Daewoo i Sør-Korea.

Pris: 320 millioner dollar – to milliarder norske kroner.

Bestillingen var gjort gjennom et selskap Fergusson hadde opprettet sammen med Hagenes i forbindelse med den for lengst havareerte planen om å frakte kull i Asia.

Selskapet var i praksis helt uten verdier, med en egenkapital på bare noen få tusen norske kroner. Nå hadde det inngått en milliardavtale.

– Det var så latterlig, sier Fergusson.
Ikke bare var kontrakten med Daewoo om bygging av gasstanker allerede signert. Hagenes og Fergusson skulle i fellesskap også bla opp 380 millioner kroner til et første avdrag. Og det måtte skje innen fem dager.

– Ja, jeg vet at det høres helt vilt ut. Men det var dette som skjedde, sier Fergusson.

Riktignok var han en erfaren shippinginvestor. Dette var han likevel på ingen måte klar for.

Etter noen møter med Daewoo, der stemningen ifølge Fergusson var svært dårlig, klarte han til slutt å komme seg ut av avtalen.

BT/E24 har kontaktet Daewoo for å få deres versjon av hva som skjedde, men ikke fått svar.

Fergusson var så misfornøyd med sin norske forretningspartner at han til slutt dro Hagenes for retten i Singapore.

I april 2011 falt den siste rettsavgjørelsen. I et forlik gikk Hagenes med på å betale Fergusson cirka 2,5 millioner kroner.

– Han betalte selvsagt aldri noe til oss, sier Fergusson.

Hagenes fikk også en bot på 58.000 kroner – 10.000 dollar – for å ha vist forakt for retten i forbindelse med ransakingen.

HAGENES SKRIVER TIL BT/E24 at han gjorde «den store tabben å innlede et samarbeid» med Fergusson, men at han selv avsluttet det etter bare noen måneder.

«Jeg har ved flere anledninger tatt selvkritikk for måten jeg brøt samarbeidet», skriver Hagenes.

Han benekter at Fergusson ble lurt, men bekrefter at han inngikk et forlik.

«De opplever seg forrådt og satte gang en voldsom prosess som inkluderte beslag av dokumenter, harddisker, kopi av servere og så videre. Uten at det førte til noe som helst. For å stoppe den uendelige runddans med advokater og beskyldninger, ble et forlik signert», skriver Hagenes.

Han anklager Fergusson for å ha brutt forliket bare dager etterpå. Hvordan dette skjedde, har han ikke svart BT/E24 på.

«Disse forholdene ligger nå 10–12 år tilbake i tid. Og er for meg et avsluttet kapittel», skriver Hagenes.

SENSOMMEREN 2011 GIKK Roger Hagenes personlig konkurs i Singapore. Han var uansett ferdig med livet i Asia. Våren 2012 var den emigrerte sotrabuen på plass i en ny verdensby.

Han registrerte en rekke selskaper i London, og opererte med flere forretningsadresser der i årene som fulgte.

Roger Hagenes etter å ha signert kontrakten med Daewoo på åtte 140 meter lange gasstankskip.

Det går ikke an å finne en mer notorisk svindler enn en som sitter i møter og sier han skal betale, og så viser det seg at bankkontoen hans er satt under administrasjon.

Trond Sandven om Roger Hagenes

PRESSEFOTO

Result 1 of 1

Individual Insolvency Search Result

NAME	: ROGER HAGENES
NRO NAME	: ROGER HAGENES
NRIC / PASSPORT NO	: [REDACTED]
BANKRUPTCY NO	: S 1105/2011
NAME OF PETITIONER/APPLICANT	: WOODSIDE HOLDINGS INTERNATIONAL SHIPPING PTE LTD
DATE OF PETITION/APPLICATION	: 30/06/2011
DATE OF BANKRUPTCY ORDER	: 18/09/2011
TRUSTEE(S) IN BANKRUPTCY	: OFFICIAL ASSIGNEE
CAUSE(S) OF INSOLVENCY AS DISCLOSED IN STATEMENT OF AFFAIRS	: UNDISCHARGED BANKRUPT
STATUS	: UNDISCHARGED BANKRUPT

(This is a computer generated result. No signature is required.)

OFFICIAL ASSIGNEE
SINGAPORE

DATE AND TIME OF SEARCH : 10/10/2017 1:39 PM

If you have any information concerning the assets and affairs of the abovenamed, please submit through ContactUs@OneMinLaw.com. Alternatively, you may contact us at 1800-2265-529 (during office hours). The information and your identity will be kept confidential.

Whilst every endeavour is made to ensure that the information provided is updated and correct, the Insolvency office disclaims any liability for any damage or loss that maybe caused as a result of any error or omission.
[Search Criteria - NAME: ROGER HAGENES]

Roger Hagenes gikk personlig konkurs i Singapore.

Roger Hagenes skulle kjøpe dette kvartalet på Nøstet.

I 2014 dukket Roger Hagenes også opp på hjemlige trakter, i det som skulle bli en stor eiendomsfadese i Bergen.

En rekke eiendommer på Nøstet i Bergen sentrum var blitt kjøpt opp av den lokale investoren Øyvind Berger. Tanken var å selge videre med fortjeneste, noe som viste seg ikke å være så enkelt. Til slutt ble Roger Hagenes lansert som redningsmann.

Han skrev under på at han skulle overta Nøstet-prosjektet for 60 millioner kroner.

Men pengene kom aldri.

Det endte med at Hagenes ble anmeldt til politiet for svindel.

Selskapet som satt på Nøstet-eiendommene beskyldte Hagenes for å ha brukt både forfalskede bankutskrift og falske lånetilsagn i

forsøket på å sikre seg sentrumsbygdene.

Anmeldelsen fikk ingen konsekvenser.

«Nå etterforskes Roger Hagenes for storstilt svindel», skrev Bergens Tidende i 2015. Men det viste seg ikke å stemme. Politiet åpnet aldri noen etterforskning mot finansmannen.

Det gjorde de heller ikke da luksusbilhandler Sandven AS prøvde å få Roger Hagenes straffeforfulgt samme året. Hagenes hadde tatt ut en ny Range Rover med 510 hestekrefter til 2,5 millioner kroner uten å gjøre opp for seg, ifølge direktør Trond Sandven.

– Vi tapte 750.000 kroner på ham, fortalte Sandven til BT i 2015.

– Tre ganger sendte han over falske bankbilag. Det går ikke an å finne en mer notorisk svindler enn en som sitter i møter og sier han

skal betale, og så viser det seg at bankkontoen hans er satt under administrasjon, sa Sandven, som anmeldte Hagenes for svindel.

Trond Sandven ønsker ikke å uttale seg ytterligere om saken i dag.

SNART FIKK POLITIET en tredje anmeldelse mot Hagenes på bordet.

Denne kom langveis fra: Et rederi i Singapore kunne fortelle at forretningsmannen hadde lurert dem til å betale ham nesten syv millioner kroner. Det hadde han greid ved hjelp av forfalskede dokumenter og en skipsleieavtale som viste seg å være oppdiktet, ifølge anmeldelsen.

Rederiet hadde allerede fått en kjennelse fra Oslo tingrett på at de kunne ta arrest i Hagenes' eiendeler for å sikre millionkravet.

Forskjellige varianter av Chinati-navnet går igjen i Hagenes-selskaper i Norge, Storbritannia, De britiske jomfrøyer og Bahrain.

Han fremsto som likendes, sjarmerende og profesjonell, med mye erfaring innen internasjonal skipsfinansiering.

Vladimir Oschowski, forretningsmann

Nå ville de ha ham straffeforfulgt.

Men heller ikke Nøstet-saken førte til at etterforskere i Vest politidistrikt ble satt i arbeid.

ROGER HAGENES SKRIVER til BT/E24 at han aldri er blitt kontaktet av politi eller andre myndigheter, verken i Norge eller andre steder. «Jeg er heller ikke kjent med alle anmeldelsene som BT lister opp», skriver Hagenes.

Når det gjelder Nøstet-saken, opplyser han at de som mente seg lurte aldri har kunnet vise at de betalte ut penger til Hagenes i forbindelse med den påståtte svindelen.

FORRETNINGSMANNEN Vladimir Oschowski ante ingenting om noe av dette da en ambisiøs norsk investor dukket opp i den tyske finansho-

vedstaden Frankfurt sommeren 2015.

Oschowski og arbeidsgiveren hans, German Aviation Capital (GAC), opererte i en smal, men viktig nisje i den internasjonale luftfartsindustrien. De formidlet flymaskiner. GAC hadde kjøpt, solgt og leaset kommersielle fly i mange år.

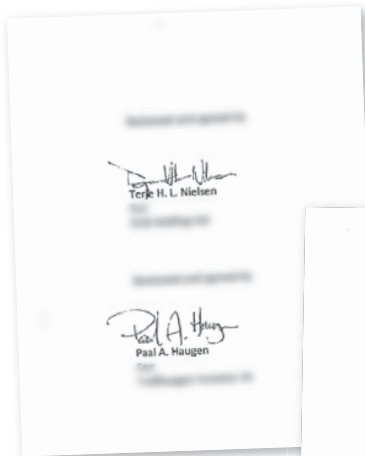
Nå hadde de fått besøk av shippingmannen Roger Hagenes, som hadde fattet interesse for flybransjen.

– Han fremsto som likendes, sjarmerende og profesjonell, med mye erfaring innen internasjonal skipsfinansiering, skriver prosjektdirektør Oschowski i GAC en e-post til BT/E24.

Timing var den beste. GAC hadde et prosjekt som kunne passe perfekt for nordmannen. De hadde to brukte 180-seters Airbus A320-maskiner på hånden, som Singapore Airlines ville kvitte seg med.

Det var ingen liten deal. Hagenes kunne få kjøpe passasjerflyene for 464 millioner kroner etter datidens vekslingskurs. Droye 100 av disse millionene måtte han stille med i egenkapital, om han skulle dra handelen i land.

Som bevis på at dette var ordnet, la Hagenes frem et dokument som viste at to norske investorer forpliktet seg til å stille med pengene.

En skriftgransker konkluderte med at signaturene på avtalen tilknyttet navnene Terje H. L. Nielsen og Paal A. Haugen kunne være skrevet av en og samme person, men at det ikke var mulig å gi noen entydig konklusjon om hvorvidt skriften var utført av Roger Hagenes.

Bilag 16

SKRIFTGRANSKER
REIDUN WILHELMSEN
Hjeltnesveien 350, 3145 Tjøme
Postadresse: Pb. 82 Tjøme, 3163 Tjøme
Tlf: 33 39 01 34/ 92 89 31 66 (mobil) Mail: re-w@ligonline.no
www.skriftgransker.no
Org. nr. 979 735 912 MVA

Rapport angående skriftgransking

STED OG DATO: Tjøme, 9.7.2016	MATERIALET MOTTATT: 30.6.2016
SAKSNUMMER: S-2013/16	
OPPFØRAGSGIVER: Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS v/ [redacted] Filipstad bygge 1 Pb. 2043 Vikta 0125 OSLO	OPPFØRAGSGIVERS REF. NR.:
<p>MANDAT: Omstridt materiale er et brev til Mr. Hagenes, datert «September 28, 2015». Det består av tre nummererte sider og hver side er underskrevet med initialer. På side to er det også fullstendige underskrifter som skal være fra [redacted] og Roger Hagenes. På side 3 er det fullstendige underskrifter som skal være fra hhv. Terje H. L. Nielsen og Paal A. Haugen. De to sistnevnte signaturene er omstridt, og det skal vurderes om de kan være skrevet av en og samme person. Videre om begge kan være skrevet av den som har underskrevet med Roger Hagenes på side to i samme dokument.</p> <p>VEDLEGG: - Faktura - Forklaring av konklusjoner - Utskrift av undersøkt materiale</p>	

I OKTOBER 2015 pakket Hagenes kofferten og satte seg på flyet til Hongkong. Det gjorde også en representant for GAC i Frankfurt.

På det femstjerners luksushotellet W Hongkong, møtte de flere toppsjefer fra flyselskapet HK Express. De skulle leie flyene fra Hagenes.

Kontrakten på 134 sider ble høytidelig signert. Deretter spiste de alle en bedre lunsj. Stemningen var på topp, ifølge mannen som deltok for GAC.

Så begynte nedturen. Den skulle bli lang og turbulent.

Flyhandelen involverte en rekke store finansielle transaksjoner.

For å få tilgang til flyene, måtte HK Express betale drøye ni millioner kroner i depositum.

Pengene skulle egentlig inn på en låst konto, for så å sendes videre til Caymanøyene. I stedet havnet de på en norsk konto som Hagenes disponerte i Nordea.

Der ble de ikke gamle.

Kontoutskrifter viser at det dagen etter pengeoverføringen ble handlet Hugo Boss-artikler for over 31.000 kroner.

Noen dager senere føk 124.000 kroner ut hos Eplehuset, for ymse Apple-produkter.

32.000 kroner ble brukt på en ferieleilighet på Geilo.

Pepes Pizza og Vannkanten i Loddefjord, en butikk på Leicester Square og hoteller i Spania og London fikk også nyte godt av pengene.

Store summer gikk til å betale gammel gjeld og advokatregninger.

Etter elleve dager, var kontoen med depositumspenger tømt.

Over ni millioner kroner var borte.

Alt dette fikk tyskerne i GAC vite først mye senere. Foreløpig satt de lykkelig uvitende og ventet på de 464 millionene som Hagenes skulle betale for flyene.

Men pengene kom ikke.

– Han begynte å komme med unnskyldninger for hvorfor han ikke betalte innskuddene slik han skulle, skriver Oschowski i GAC.

NÅ SANK STEMNINGEN på kontoret i Frankfurt. De gikk gjennom papirene på nytt. Egenkapitalen skulle jo komme fra de to norske investorene Hagenes hadde på laget. Hva mer kunne de finne ut om dem?

Svaret var nedslående: Ingen verdens ting. Mennene så ikke ut til å eksistere. BT/E24 har heller ikke greid å finne de to navnene i noen offentlige registre.

Til slutt måtte GAC innse at hele flyavtalen hadde havarert. Nå gjaldt det å berge stumpene.

Sitt eget tap kunne de leve med. Det begrenset seg til 640.000 kroner, som de hadde gitt i lån til Hagenes.

Det var verre med depositums-millionene fra deres gode kunde HK Express, som også var forduftet.

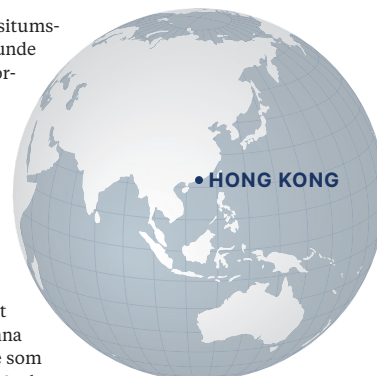
Det var GAC som hadde koblet flyselskapet med Hagenes, og slik fått dem opp i uføret. Tyskerne følte på ansvaret.

Det første GAC gjorde, var derfor å dekke flyselskapets milliointap.

– Vi hadde ikke noe annet valg. Vi måtte komme oss unna fiaskoen med så lite skade som mulig på ryktet vårt, skriver Oschowski i en e-post.

Deretter prøvde de å gå etter Hagenes.

– Vi forsøkte alle mulige juridiske alternativer, sier prosjektdirektøren.

Airbus-maskinen er det ene av to 180-seters fly Roger Hagenes skulle kjøpe for til sammen 464 millioner kroner.

FOTO: JUNJIE LI

Til slutt fikk de slått Hagenes personlig konkurs hjemme i Norge, og meldte inn et krav på ti millioner kroner i boet.

– Men vi har svært små forhåpninger om å få igjen pengene, skriver Oschowski.

De anmeldte også Hagenes til Vest politidistrikt for blant annet dokumentfalsk og grovt underslag.

Anmeldelsen ble henlagt uten etterforskning.

– Vi er åpenbart ganske skuffet over at saken ikke ble etterforsket. Vi forstår at arbeidsmengden til norske myndigheter på dette tidspunktet ikke tillot en grundig etterforskning av Hagenes' handlinger. Likevel sitter vi igjen med en bitter smak i munnen, skriver Oschowski.

HAGENES SKRIVER TIL BT/E24 at han bestrider kravet og beskyldningene om forfalskning fra GAC. Han mener påstandene henger sammen med artikkelen BT publiserte om ham i 2015.

«Det har vært gjort flere forsøk på å finne et minnelig forlik, uten å lykkes. GAC har brukt rådgivere som støtter seg på artikkelen i BT og følgelig leter etter forfalskninger og svindel som ikke eksisterer», skriver han.

Noen måneder etter at flydepositumet var forduftet, var det også slutt for Hagenes-selskapet som hadde mottatt pengene. Det ble tvangsoppløst på grunn av manglende regnskap. Bostyrer Odd Ihle mistenkte flere ulovlige pengeoverføringer.

«Etter artikkelen BT skrev i april 2015 var det ikke mulig å drive videre. Hvilke mistanker Odd Ihle har, eller hadde, kjenner ikke jeg til», svarer Hagenes.

Bostyrer Ihle sendte uansett nok en anmeldelse til politiet.

MED DET HADDE Vest politidistrikt totalt mottatt fem anmeldelser mot Roger Hagenes.

Vi er åpenbart ganske skuffet over at saken ikke ble etterforsket.

Vladimir Oschowski, forretningsmann

Alle fem gjaldt ulike former for økonomisk kriminalitet. Ingen av anmeldelsene utløste noen form for etterforskning.

Høsten 2018 var samtlige saker henlagt.

– Vi mener at dette er saker som skulle vært etterforsket. Planen var at vi skulle gjøre det. Det er beklagelig at sakene ble henlagt, sier politiadvokat Sigurd Granli i Vest politidistrikt.

På dette tidspunktet hadde det hopet seg opp med gamle saker i Vest politidistrikt. Spesielt ille var det ved økonomiavsnittet i Bergen. Høsten 2018 fikk politidistriktet derfor statsadvokatens velsignelse til å kvitte seg med deler av saksbunken.

På et halvt år henla de nærmere 2000 gamle saker med begrunnelsen «manglende saksbehandlingsskapasitet». Blant dem var altså alle de fem sakene som rettet seg mot Roger Hagenes.

– På grunn av ressursituasjonen, ble det dessverre resultatet, sier politiadvokat Granli.

Han understreker at politiet ikke kan si om Hagenes har gjort seg skyldig i noe, i og med at de aldri har etterforsket sakene.

Økokrim, som har de tyngste økosakene i Norge, har heller aldri gransket Hagenes.

– Økokrim har ikke etterforsket Roger Hagenes, og etterforsker ikke Roger Hagenes, skriver kommunikasjonsrådgiver Andreas Lunde i en e-post.

Heller ikke Sotra-kemnerens forsøk på å drive inn millionbeløpet som Hagenes skyldte i skatt, ble noen stor suksess. Til slutt begjærte også de ham konkurs.

I slutten av 2019 gikk Roger Hagenes opp trapene til Bergen tingrett to ganger, og tok plass i sal A i fjerde etasje.

Første gang erkjente han at han skyldte kemneren flere millioner kroner. Han fikk utsettelse på betalingen etter å ha sagt at han skulle innfri kravet med et lån.

Da fristen på nytt var gått ut, forklarte han at det bare var tekniske utfordringer som hindret ham i å betale alt på en gang. Nettbanken hans tillot dessverre ikke å overføre mer enn en million kroner pr. dag. Derfor ville det ta noen dager før hele gjelden på 4,3 millioner kroner var gjort opp.

Ti dager senere kunne kemneren melde at Hagenes fortsatt hadde langt igjen til mål:

Han hadde så langt kun overført 100 kroner.

HAGENES BLE SLÅTT konkurs for andre gang.

Nå var det bostyrerens tur til å lete etter

Politadvokat Sigurd Granli i Vest politidistrikt sier at sakene mot Hagenes ble liggende uten at det var ressurser til å iverksette etterforskning.

verdier. De eneste pengene advokat Gunnar Haahjem fant, var 2 kroner og 15 øre fordelt på to ulike kontoer i SBanken. I tillegg kom 1 pund og 14 pence på en konto i Lloyds bank.

Han fant ingenting annet av verdi hos forretningsmannen.

«ADVARSEL» **STO DET** i innlegget som Allan Skovlund Nielsen la ut på det sosiale nettverket LinkedIn i mai 2019. Rett under var et bilde av Roger Hagenes.

Nielsen har jobbet mange år som teknisk inspektør på fartøy, med internasjonalt anerkjente shippingsselskaper som klienter. Dansken er en av de som faktisk har lyktes i å få fullt oppgjør fra Roger Hagenes.

Han ble først introdusert for nordmannen

gjennom en god forretningsforbindelse i Canada i 2017. Hagenes hadde et nytt prosjekt på gang – denne gangen med en gammel, svensksbygd isbryter.

«Polar Star» hadde i mange år fraktet cruiseturister i polare strøk. Nå var den canadisk eid, og lå til kai på Kanariøyene etter to grunnstøtinger. Kanskje Nielsen var interessert i et samarbeid for å få den på vannet igjen?

De ble enige om å møtes i Las Palmas på Gran Canaria for å inspisere skuten.

– Han er utrolig sjarmerende. Jeg har vært i shipping hele mitt liv, og det er helt tydelig at han kan mange ting og kjenner masse mennesker, sier Nielsen.

De ble enige om at Nielsen skulle gjøre en større jobb for å få skipet seilingsklart. De første

månedene kom det penger til å lønne både ham og sjøfolkene som jobbet på skipet, ifølge Nielsen.

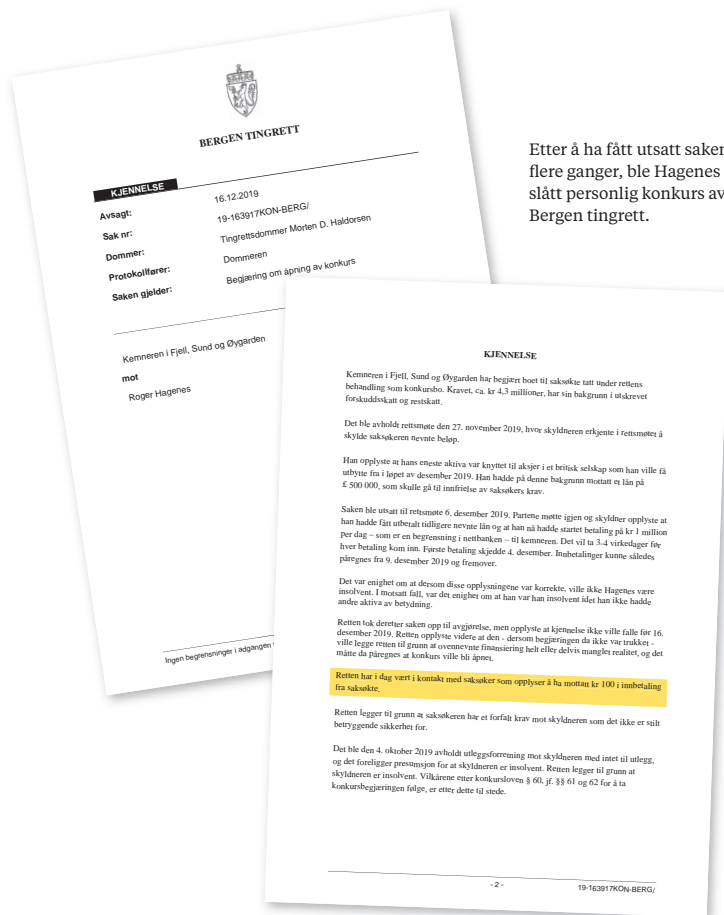
Men utpå høsten stoppet utbetalingene opp.

Nielsen reiste hjem, mens «Polar Star» ble liggende ved verftet uten sertifikater, og med en stor, ubetalt verftsregning.

– Da skyldte han meg nærmere en halv million norske kroner. Jeg tenkte at de får jeg aldri, sier Nielsen.

Men han ga ikke opp. Dansken oppsøkte blant annet Hagenes' kontoradresse i London.

– Det viste seg ikke å være noen kontorer som tilhørte ham der, sier Nielsen.

Økokrim har ikke etterforsket Roger Hagenes, og etterforsker ikke Roger Hagenes.

Andreas Lunde, kommunikasjonsrådgiver i Økokrim

Jeg har vært i shipping hele mitt liv, og det er helt tydelig at han kan mange ting og kjenner masse mennesker.

Allan Skovlund Nielsen, teknisk fartøysinspektør

Judgment for Claimant
(in default)

Sach Solicitors
Chauncy House
232-238 Bishopsgate
London
EC2M 4QD

In the County Court Money Claims Centre	
Claim Number	E39YJ798
Claimant (including ref.)	Uab 'danavis' CHINATINB
Defendant (including ref.)	Roger Hagenes and 1 other
Date	17 April 2018

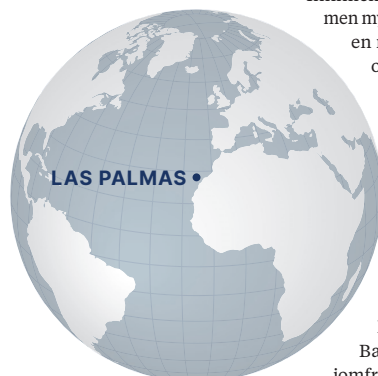
To the Defendant
You have not replied to the claim form.
It is therefore ordered that you must pay the claimant £24,474.01 for debt (and interest to date of judgment) and £1,314.32 for costs.
You must pay the claimant the total of **£25,788.33** forthwith

THE COUNTY COURT

Allan Skovlund Nielsen tok kravet sitt mot Hagenes til rettssystemet via et advokatkontor i London.

«Polar Star» ligger fortsatt ved kai på Las Palmas.

Innimellom kom det noen utbetalinger, men mye utesto. Det hjalp heller ikke med en rettsavgjørelse fra Storbritannia, om at Hagenes skyldte ham over 286.000 kroner.

Til slutt var dansken lei. Han satte seg ved tastaturet og forfattet et harmdirrende innlegg som han publiserte på LinkedIn.

Nielsen skrev at han hadde vært så uheldig å ende opp med å arbeide med Roger Hagenes og selskapet hans, som har «falske adresser i London, Bahrain, Straume og De britiske jomfruøyer».

Han slo fast at Hagenes var «sleip som en ål», og at han ikke hadde vist noen interesse for å gjøre opp for seg.

Han oppfordret kontaktene sine til å dele innlegget. Det gikk ikke lang tid før Hagenes tok kontakt.

– Han var veldig stresset, og sa at dersom jeg tok det vekk, skulle jeg få betalt, sier Nielsen.

Det gikk han med på.

I januar 2020 fikk han fullt oppgjør, etter blant annet å ha hyret inn et russisk inkassobyrå som kontaktet Hagenes, forteller Nielsen.

– Han var nok klar over at han ikke slapp unna meg før jeg hadde fått pengene, sier dansken.

HAGENES SKRIVER I en e-post til BT/E24 at han ikke skyldte Nielsen penger da oppdraget ble

FOTO: BÅRD OVE MYHR

avbrutt, og at det var ikke noe grunnlag for ytterligere betaling.

Han skriver videre at han aldri har vært kontaktet av et inkassobyrå på vegne av Nielsen, verken russisk eller noe annet.

Når det gjelder kontoradressene i London, skriver Hagenes at han på den tiden hadde registrert adresse i et kontorfellesskap hvor de leide møterom og kontorplass etter behov – «en vanlig praksis for mindre bedrifter i London».

Hagenes skriver ellers at han ikke er kjent med rettsavgjørelsen fra Storbritannia.

BT/E24 har sendt Hagenes kopi av LinkedIn-innlegget Nielsen la ut i 2019.

«Jeg bruker ikke LinkedIn, men ble gjort oppmerksom på dette innlegget av en bekjent. Jeg kontaktet Allan og ba han om å ta det ned.

Hvilket jeg oppfattet at han gjorde uten noen videre diskusjon. Jeg ba aldri om en kopi og har derfor ikke lest dette», skriver Hagenes.

Andre aktører som ble dratt inn i polareventyret på Kanariøyene, var ikke like heldige som Nielsen. For å få fart på cruiseskipprosjektet, hadde Hagenes hentet inn et stort og anerkjent advokatfirma i London, Holman Fenwick Willan LLP.

De skulle hjelpe ham med oppkjøp av «Polar Star» og et annet ekspedisjonsskip, eid av et selskap på Barbados. I tillegg skulle forretningsadvokatene arbeide med planene Hagenes hadde om å få bygd inntil seks nye cruiseskip.

Advokatregningen vokste raskt. Etter et knapt halvår hadde den nådd 1,9 millioner kroner. Da fakturaene fra London ikke ble betalt, dro advokatene ham for retten.

I BERGEN TINGRETT ble Hagenes i 2018 dømt til å betale engelskmennene for arbeidet de hadde gjort.

«Det stemmer at en avgjørelse er avsagt i tingretten. Jeg er ikke nødvendigvis enig i utfallet, men forholder meg til avgjørelsen», skriver Hagenes til BT/E24.

Eierne av det andre ekspedisjonsskipet Hagenes ville kjøpe, har rettet et krav på tre millioner kroner mot konkursboet hans.

Hagenes har ikke svart på BT/E24s spørsmål rundt dette.

Skjebnen til den gamle isbryteren på Kanariøyene er ennå ikke avgjort. Da Bergens Tidendes utsendte fotograf besøkte Las Palmas i juli i år, lå «Polar Star» fortsatt til kai. Bortsett fra en enslig vaktmann, var det få tegn til aktivitet om bord.

Tidligere i sommer forlot skipet verftet Astican, som ligger like ved. Der hadde skuten ligget i åtte år, og opparbeidet seg en stor, ubetalt regning.

– Det er en lang historie som nå er over. Det er funnet en løsning, og vi er glade for at skipet ikke er her hos oss lenger, sier salgssjef Luisa Ramos ved Astican.

Hun vil ikke si noe om avtalen som førte til at arresten ble hevet, eller om Hagenes fortsatt er involvert.

Heller ikke den canadiske eieren av skipet eller deres advokat vil svare på spørsmål om hva som nå er Roger Hagenes' rolle.

Hagenes selv har ikke svart på BT/E24s spørsmål om dette.

Skuten kan uansett ikke forlate Las Palmas.

De russiske og litauiske sjøfolkene som i sin tid skulle gjøre skipet seilingsklart, har ennå ikke fått lønnen sin.

Det internasjonale transportarbeiderforbundet ITF opplyser at de derfor har tatt arrest i båten, med et krav rettet mot den canadiske eieren.

Bostyreren etter Hagenes' siste personlige konkurs slo seg heller ikke til ro med vekslepengene han hadde funnet på Hagenes' kontoer i Norge og England.

ADVOKAT Gunnar Haahjem fattet særlig interesse for en svær amerikansk pickup som var å se i oppkjørselen hos Hagenes på Sotra: En åttesylindret Ford F150 Raptor med 450 hestekrefter, verdt én million kroner.

Advokat Gunnar Haahjem i en rettspause 8. april i år. Haahjem er bostyrer i det siste personlige konkursboet til Roger Hagenes.

Problemet var at den nettopp hadde skiftet eier. Seks timer før Hagenes ble slått personlig konkurs, hadde forretningsmannen sørget for at millionbilen ble overført fra ham selv til kona.

Ikke greit, mente bostyreren, som gikk til retten for å få overføringen omgjort. I april i år behandlet Bergen tingrett saken, hvor Hagenes' kone var saksøkt og han selv innkalt som vitne. Ingen av dem møtte opp.

Da BT/E24 senere samme dag banket på døren til Hagenes i et byggefelt på Sotra, var Raptoran ikke å se. Forretningsmannen selv var pent antrukket med blå skjorte da han kom ut på trappen til eneboligen.

Han ønsket verken å la seg intervju eller bli tatt bilde av, men ba BT/E24 kontakte ham på e-post.

NOEN DAGER SENERE kom dommen fra Bergen tingrett. Den slo fast at millionbilen tilhørte konkursboet. Men da var det for sent: Allerede før rettsmøtet hadde kona solgt bilen videre. Millioner hun fikk for salget, var også forsvunnet: Den var overført til Roger Hagenes, som hadde brukt pengene til å betale ned på skatteregningen.

Kona har bedt BT/E24 om å sende alle spørsmål om hennes rolle i bilstriden til ektemannens e-postadresse.

«Avgjørelsen er nå rettskraftig og vi forholder oss til det. Skattekravet er ubestridt og delvis

oppgjort», skriver Roger Hagenes til BT/E24.

Da de avviste anken, slo lagmannsretten fast at pengene fra bilsalget skulle gått til konkursboet.

Bostyreren har fulgt opp med å ta utlegg i to andre kostbare biler som også eies av kona: En firehjulsdrivet BMW 540i og en helt ny Audi elbil med listepris til 825.000 kroner.

Om han faktisk vil lykkes i å slå kloa i bilene, gjenstår å se. Ekteparet kjemper imot. De fikk ikke medhold i Hordaland tingrett tidligere i høst, men ankefristen er ennå ikke gått ut.

Advokat Kent Fredriksen representerte Hagenes' kone i retten.

Avgjørelsen er nå rettskraftig og vi forholder oss til det. Skattekravet er ubestridt og delvis oppgjort.

Roger Hagenes i e-post til BT/E24

En stor kartlegging BT/E24 har gjort viser at syv av ti konkurs-anmeldelser ender med henleggelse

ØRJAN DEISZ OG BÅRD BØE

Solberg-regjeringen lovet å slå ned på økonomisk kriminalitet. Seks år senere er faren minimal for å bli tatt for konkurslovbrudd på Vestlandet, viser stor BT/E24-kartlegging.

Lars Kvamme
lars.kvamme@bt.no

Anders Grimsrud Eriksen
anders.eriksen@bt.no

Adrian Brudvik
adrian.brudvik@bt.no

Gerhard Flaaten
gerhard.flaaen@bt.no

BT/E24 har nylig skrevet om Roger Hagenes fra Sotra. Forretningsmannen er anmeldt fem

ganger, blant annet for dokumentfalsk og underslag. Han beskyldes for storstilt svindel med både skip, fly og eiendom, og har kreditorer etter seg fra tre kontinenter. Selv mener han at han ikke har lurt noen, og han bestriker flere av kravene, som er på over 60 millioner kroner.

Høsten 2018 var alle anmeldelsene mot Hagenes henlagt på grunn av manglende saksbehandlingsskapitet hos politiet. En av anmeldelsene kom fra advokat Odd Ihle, som ble oppnevnt som bostyrer da ett av selskapene til Hagenes ble tvangsoppløst.

En stor kartlegging BT/E24 har gjort viser at Ihle langt fra er den eneste bostyreren som har fått anmeldelsen sin henlagt:

Syv av ti anmeldelser fra bostyrere etter selskapskonkur-

ser og tvangsoppløsninger ender med henleggelse i Vest politidistrikt.

En oversikt fra Oslo-politiet viser at henleggelsesprosenten er noenlunde lik der.

Dette skjer til tross for at statsminister Erna Solberg i 2015 la frem en egen strategi mot arbeidslivskriminalitet, hvor bekjempelse av konkurstriminalitet var et av satsingsområdene.

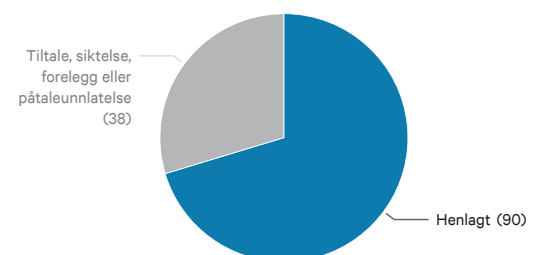
Politiet hadde ikke oversikt

Kartleggingen til BT/E24 tar utgangspunkt i alle selskapskonkurs og tvangsoppløsninger i Vest politidistrikt som ble avsluttet i 2018 og 2019. Oversikten fra konkursregisteret inneholdt 1538 slike saker.

BT/E24 tok deretter kontakt med alle de 76 bostyrerne som hadde behandlet konkursene, og

Syv av ti konkurssaker henlagt

Totalt 128 konkurssaker ble påtaleavgjort i Vest politidistrikt i 2018 og 2019.

Utvalget er basert på en oversikt over anmeldte saker fra bostyrerne knyttet til Vest politidistrikt. Tallene gjelder saker anmeldt i årene 2018 og 2019.

Chart: Anders G. Eriksen • Kilde: Bostyrere og Vest politidistrikt

Politiaadvokat Sigurd Granli sier de alltid vurderer både innsatsen som kreves i en sak og den aktuelle straffen. **FRED IVAR UTSI KLEMETSEN**

Advokat Jorunn Moltu Jacobsen opplevde at fem av seks anmeldelser ble henlagt. **TOR HØVIK**

Politimester Kaare Songstad mener antallet saker som henlegges av kapasitetshensyn er for høyt. **FRED IVAR UTSI KLEMETSEN**

Jeg forutsetter at mine folk prioriterer i henhold til de regimene vi til enhver tid har.

Kaare Songstad, politimester

Butikken som ble solgt holdt til på denne adressen i Marken. Forretningen som holder til der i dag har ikke noe med denne saken å gjøre. **BÅRD BØE**

spurte dem hvilke av sakene de hadde anmeldt.

Denne oversikten ble så sendt til politiet, med spørsmål om hva de hadde gjort med anmeldelsene.

Svar: Det store flertallet var henlagt.

Litt under halvparten av henleggelsene var gjort på grunn av manglende saksbehandlingsskapasitet. Omtrent like mange var henlagt fordi det ifølge politiet ikke forelå rimelig grunn til å etterforske. Også i denne kategorien spilte kapasitetsmangel inn, opplyser de.

Alt dette er nye tall for politiet. Da BT/E24 spurte om statistikk i fjor vinter, var svaret at de ikke hadde oversikt.

Forklaringen var at konkursskriminalitet kan involvere en rekke forskjellige straffebestem-

melser. Politiet hadde ingen enkel metode for å sile ut sakene som stammet fra konkurser.

Dermed kunne de heller ikke måle effekten av tiltakene de hadde gjort de siste årene, for å følge opp Erna Solbergs lovnader:

Det var innført nye retningslinjer for hva bostyrerne skulle anmelde, og hvordan. Disse skulle sørge for at antallet anmeldelser gikk ned, og samtidig sikre høyere kvalitet på de anmeldelsene som faktisk kom inn.

En dedikert person var også oppnevnt for å være såkalt bokordinator, som skulle være kontaktperson og veileder for bostyrerne.

Ikke alvorlig nok

Politimester Kaare Songstad i Vest politidistrikt var ikke kjent

med at politiet manglet oversikt over hva som skjedde med konkurssakene da BT/E24 intervjuet ham.

Han mener antallet konkurssaker som er henlagt av kapasitetshensyn er høyere enn hva det bør være.

– Jeg skulle gjerne sett færre saker henlagt på den koden.

Songstad sier hovedgrunnen til at så mange konkurssaker henlegges, er at kriminaliteten ikke er alvorlig nok.

Han sier dette følger av føringerne fra Riksadvokaten, om at alvorlig økonomisk kriminalitet skal prioriteres.

De færreste konkurssakene havner i den kategorien, ifølge Songstad.

– Ressursene brukes på andre og høyere prioriterte saker. Flere bostyrere BT/E24 har

snakket med er frustrerte over at så mange av sakene de anmelder, blir henlagt.

Advokat Jorunn Moltu Jacobsen leverte totalt seks politianmeldelser med bakgrunn i konkurser hun ferdigbehandlet i 2018 og 2019.

En førte til tilståelsesdom, mens fem ble henlagt.

En av de henlagte sakene gjaldt en matbutikk i Marken i Bergen sentrum. Etter nesten fem års drift skyldte eieren mye penger. Han valgte å selge butikken til en kjenning for 200.000 kroner, før han satte seg på et fly til utlandet.

Deretter ble selskapet tvangsoppløst i Bergen tingrett.

Jacobsen oppdaget tidlig i bobehandlingen at halvparten av oppjøret for salget av butikken var gjort kontant. Hun mistenkte at det hadde skjedd for å unndra penger fra selskapet – altså at det hadde skjedd et underslag.

– Vi anmeldte dette tidlig, fordi det fremsto som overveiende sannsynlig at det var begått straffbare forhold. Saken fremsto på dette tidspunktet som lite ressurskrevende å etterforske, med mindre dette var toppen av et isfjell, sier hun om saken i dag.

BT/E24 har gjort flere forsøk på å få tak i den tidligere eieren, men har ikke lyktes.

Politiet henla saken uten å etterforske den. Dermed vil ingen noen gang få vite hva som egentlig skjedde i månedene før konkursåpningen.

– Sannsynligvis i Midtøsten

Saken om butikken i Marken var en av konkursene fra 2019 som er blitt henlagt fordi det ikke forelå rimelig grunn til å etterforske.

– Vi fikk opplyst at den som var hovedmistenkt hadde utvandret, og sannsynligvis befant seg i Midtøsten et sted. Det var derfor risiko for at man ikke ville nå frem i saken med rimelige midler, sier politiaadvokat Sigurd Granli.

Granli var påtaleansvarlig i saken, og forteller at politiet alltid gjør en «totalvurdering av hvor mye etterforskningsinnsats som kreves, og hvilken straff som vil være aktuell».

Førte ikke regnskap

De andre henlagte sakene til bostyrer Jorunn Moltu Jacobsen handlet om selskaper som ikke

– Det er blitt fritt leide for småkriminelle konkursgjengangere i vårt område, sier bostyrer Arne Laastad

GEIR MARTIN STRANDE

hadde ført regnskap over en lengre periode.

Denne typen saker blir sjelden etterforsket av politiet, fordi mangelfull regnskapsføring i utgangspunktet gir lave straffer.

Jacobsen mener imidlertid at det er viktig å etterforske slike forhold, fordi det kan ligge mer alvorlig kriminalitet bak manglende dokumentasjon.

– Jeg har en følelse av at det har bredt litt om seg at det kan være smart å la være å føre regnskap. Da blir det vesentlig vanskeligere å avdekke og etterforske alvorlig kriminalitet. Det er en veldig farlig trend.

– Ikke i nærheten

Politimester Kaare Songstad deler Jacobsens syn på at det kan skjule seg større saker bak manglende regnskapsføring og andre tilsynelatende mindre overtredelser.

– Men dette er en konkret vurdering gitt sakens størrelse og hvilket arbeid som skal til for å ferdigstille den. Denne saken fra Marken er ikke engang i nærheten av å bli vurdert som alvorlig økonomisk kriminalitet.

Han legger til at iblant kan disse vurderingene virke litt kyniske.

– Men jeg forutsetter at mine folk prioriterer i henhold til de regimene vi til enhver tid har, sier han.

– Men er det ikke problematisk hvis man vet at hvis man begår økonomisk kriminalitet under et visst beløp, da kommer det ikke til å skje noe med det?

– Jo visst er det det. Men i en verden hvor det forutsettes at vi prioriterer, skal vi ta vekk i bunnen av listen.

Samtidig må politiet sørge for at folk som begår mindre alvorlig økonomisk kriminalitet opplever at det er en risiko for å bli oppdaget, sier Songstad.

– Vi må også ta en og annen mindre alvorlig sak.

– **Fritt leide for småkriminelle** Arne Laastad har vært bostyrer i mer enn 30 år i Bergen. Han reagerer på Songstads forklaring.

– Det er blitt fritt leide for småkriminelle konkursgjengangere i vårt område. Jeg mener å ha sett at konkursgjengangere tar lett på det. Det virker ikke som de har

særlig angst og uro, eller frykt for politiet.

Han legger til at han som bostyrer har en lovbestemt plikt til å rapportere mistanke om kriminelle forhold til politiet.

– Vi bruker tid og ressurser på dette. Vi bruker av boets midler og vi får i noen tilfeller tilskudd fra Justisdepartementet for å undersøke dette.

Hvis det er slik at politiet ikke ønsker å motta anmeldelser i mindre konkurssaker, så burde de vurdere å fortelle bostyrerne at de ikke burde legge arbeid og penger i det, mener Laastad.

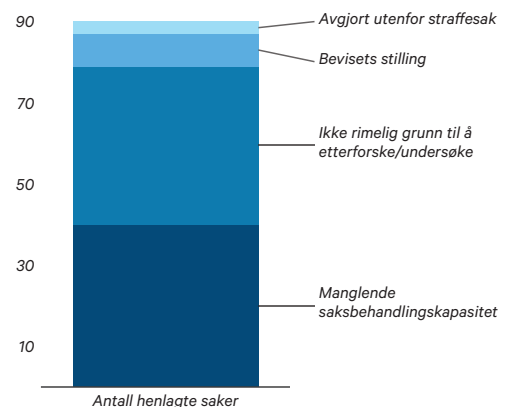
– Det signalet har vi aldri fått. Tvert imot, sier han.

Har begynt å føre statistikk

Etter at BT/E24 spurte Vest politidistrikt om hvordan det har gått med anmeldelser fra bostyrere, har de begynt å føre statistikk selv.

Deres egen oversikt fra 2020 viser at syv av ti anmeldelser fra bostyrere endte med henleggelse også da.

Derfor ble sakene henlagt

Grafen viser hvorfor 90 av de i alt 128 påtaleavgjorte konkurssakene ble henlagt.

Chart: Anders G. Eriksen • Kilde: Vest politidistrikt

Det er blitt fritt leide for småkriminelle konkursgjengangere i vårt område.

Arne Laastad, bobestyrer

Mener politiet ikke har sett alvoret i konkurssakene

Etter BT/E24s avsløring skylder SV på Høyre. Høyre skylder på politiet.

Adrian Brudvik
adrian.brudvik@bt.no

Gerhard Flaaten
gerhard.flaaaten@bt.no

Seks år etter at Solberg-regjeringen lovet å slå ned på økonomisk kriminalitet, er faren minimal for å bli tatt for konkurslovbrudd på Vestlandet. Hovedgrunnen er manglende saksbehandlingskapasitet i politiet. Politimester Kaare Songstad sier at ressursene brukes på andre og høyere prioriterte saker.

En stor BT/E24-granskning viser at syv av ti konkurssaker henlegges.

– Jeg ble overrasket over hvor høyt det tallet var. Jeg tror også det overrasket mange andre, for det kan fremstå som om det ikke er så stor risiko å drive med denne typen virksomhet, sier Sveinung Stensland.

Han er justispolitisk talsperson i Høyre.

Politiske signaler

Stensland forteller at det er gitt tydelige politiske signaler om at denne typen kriminalitet skal prioriteres, og viser til at politiet de siste årene er tilført mer ressurser.

– Økonomisk kriminalitet er i seg selv alvorlig, all den tid det undergraver tilliten i samfunnet. Villigheten til å for eksempel betale skatt er viktig for tilliten til systemet. Hvis man ikke gjør det, sitter andre igjen med regningen. Det er en viktig del av en rettsstat at folk stoler på hverandre, sier Høyre-politikeren.

Han forteller at han synes det kan virke som om politiet ser lett på det som er «åpenbare gjengangere og konkursryttere».

– Det er åpenbart at politiet i

Høyres justispolitiske talsperson, Sveinung Stensland, mener politiet må se på konkurssakene med nye øyne.
© VIDAR RUUD/NTB

vest har gjort en vurdering av at det ikke er alvorlig nok, sier han.

Ifølge Stensland kan ikke politikerne ha «direkte styring av hva som er en sak, eller ikke er en sak». Han mener politiet ikke har sett alvoret i disse sakene, og ber

dem se på dette med nye øyne:

– I mitt hode er det veldig enkelt: Hvis man underslår 100.000 kroner, er det som å stjele 100.000 kroner. Det at kriminaliteten er pakket inn i selskapskonstruksjon, gjør den ikke mindre alvorlig.

Da BT/E24 omtalte de mange henleggelsene tirsdag, forsvarte Songstad politiets prioriteringer ved å vise til at Riksadvokaten har lagt klare føringer, og at disse pålegger politiet å konsentrere seg om den alvorlige økonomiske kriminaliteten.

– Urovekkende utvikling

Andreas Unneland, som er justispolitisk talsperson i SV, sier han leste artikkelen med stort alvor.

– Varsellampene må blinke når det er nærmest risikofritt å begå konkursskriminalitet, sier han.

Mens Stensland mener at politiet har prioritert feil, mener Unneland at Høyre-regjeringen må ta skylden. Det handler ikke om hvor mye penger som gis,

men hvor pengene brukes, mener SV-politikeren:

– Det har vært en urovekkende utvikling. Den forrige regjeringen sa at de skulle prioritere denne typen saker, og så har de ikke fulgt det opp.

Han viser til at høyresiden sa de skulle prioritere arbeidet med arbeidslivskriminalitet.

– Fasiten er at det ikke er blitt gjort i det hele tatt. Konsekvensen av høyresidens sviktende politikk har sendt et tydelig signal til useriøse aktører om at det er usannsynlig at lovbrudd får konsekvenser, sier han.

Unneland etterlyser et koordinert arbeid mot økonomisk kriminalitet.

– Gjennom åtte år med høyrestyre er dette ikke blitt tatt på alvor, mener han.

Han viser til at antallet tilsyn fra arbeidstilsynet er gått ned, Akrimsentrene har fått mindre penger og at Økokrim ikke har nok ressurser.

Stensland i Høyre sier følgende om Unnelands uttalelser:

– Det er bare vas. Det kan være i SVs drømmeverden at man kan sitte og detaljstyre hva en politimester skal gjøre. Politimesteren bekrefter selv at de har valgt å prioritere det bort.

Forventer endret kurs

Unneland sier han forventer at den nye regjeringen endrer kurs og prioriterer denne typen saker høyere.

– Vi vil utfordre den nye justisministeren på om hun vil styrke politiets kapasitet til å håndtere økonomisk kriminalitet, sier han.

BT/E24 har vært i kontakt med Justisdepartementet, som opplyser at justisminister Emilie Enger Mehl (Sp) onsdag ikke har anledning til å kommentere saken om henleggelsene.

BT/E24 har forelagt Vest politidistrikt kritikken som rettes mot dem. Politimester Songstad har ikke anledning til å kommentere saken onsdag, men viser til tidligere uttalelser.

BERGENS TIDENDE/E24

SVs justispolitiske talsperson, Andreas Unneland, mener Høyre-regjeringen har gjort en for dårlig jobb med å følge opp arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

© HÅKON MOSVOLD LARSEN/NTB

Økokrim kom til Bergen for å bidra til å løse floken på økoavsnittet. Fra venstre: Petter Nordeng, Elisabeth Frankrig, Sigurd Granli, Julie Ekeland, Marthe Birkeland, Sylvia Myklebust, og Frode Karlsen.

En hemmelig rapport slo fast at politiet trengte flere økoetterforskere om de skulle holde hodet over vannet. Tre år senere er bemanningen like dårlig.

Adrian Brudvik
adrian.brudvik@bt.no

Gerhard Flaaten
gerhard flaaten@bt.no

Lars Kvamme
lars.kvamme@bt.no

Anders Grimsrud Eriksen
anders.eriksen@bt.no

Rune Sævig (foto)
Rune.Saevig@bt.no

Gjennom flere artikler har BT/E24 avslørt at et stort antall saker om økonomisk kriminalitet er henlagt uten etterforskning i

Vest politidistrikt de siste årene. Begrunnelsen er først og fremst manglende saksbehandlingskapasitet.

En tidligere hemmeligstempelt rapport viser hvordan politiet i Bergen for tre år siden skulle få hjelp til å komme seg ut av hengemyren de var havnet i.

Økoavsnittet slet med voksende saksbunker, ressursmangel og utfordringer med organiseringen. En arbeidsgruppe kom til Bergen for å stake ut en ny kurs.

36 sider med anbefalinger
Arbeidsgruppen besto av tunge

navn fra Økokrim, Politidirektoratet, Skatteetaten, Konkursrådet og lokalt politi. De var allerede varme i trøyen etter en tilsvarende runde i Oslo politidistrikt, hvor innsatsen heller ikke hadde stått til politikernes forventninger.

Våren 2018 var det de andre store politidistriktene sin tur, og Vest var først ut.

Rapporten som arbeidsgruppen skrev ble hemmeligstempelt og unntatt offentligheten av Politidirektoratet. Etter en omfattende klageprosess, som endte på Justisdepartementets bord,

fikk BT/E24 innsyn i hvilke anbefalinger arbeidsgruppen ga.

De mente blant annet at ledelsen og organiseringen måtte bli bedre. Men først og fremst måtte de bli flere hoder:

«Etter arbeidsgruppas oppfatning kan man, realistisk sett, ikke forvente en markant forbedring ved distriktet uten at bemanningen blir betraktelig bedre», står det i den 36 siders lange rapporten.

Fikk flere saker i fanget

Politiet var allerede godt i gang med å ansette nye politiadvoka-

ter, men det trengtes flere etterforskere, mente arbeidsgruppen.

«Bemanning» ble ett av 24 punkter seksjonsleder Frode Karlsen førte opp i regnearket sitt. Skjemaet brukte han til å holde oversikt over hvordan de lå an med å innføre de nye tiltakene fra rapporten.

Etter bare noen måneder kunne Karlsen oppdatere statusen når det gjaldt bemanning: Syv nye etterforskere var overført fra andre avdelinger til økoavsnittet.

Men gleden varte ikke lenge. Samtidig som de ble flere folk, økte saksmengden.

Tidligere ble det meste av økonomisk kriminalitet etterforsket lokalt der den skjedde, av politistasjonene rundt om i distriktene. Men i slutten av 2019 fikk avsnittet i Bergen ansvaret for å etterforske nesten all den alvorlige økonomiske kriminaliteten i samtlige 38 kommuner i politidistriktet.

Førte til færre anmeldelser

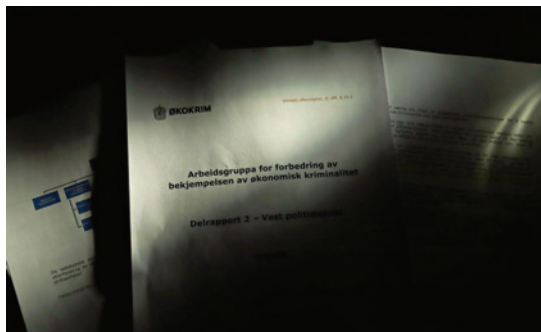
Den ekstra kapasiteten de hadde fått med syv nye etterforskere ble raskt spist opp.

Og snart forverret situasjonen seg ytterligere: Etter hvert som etterforskere sluttet ved seksjonen som økoavsnittet er en del av, fikk de ikke penger til å ansette nye.

Karlsen kunne markere flere

Seksjonsleder Frode Karlsen (til v.) og Petter Nordeng i Økokrim.

En hemmeligstemplett rapport hadde en klokkeklar konklusjon: Her trengs flere etterforskere.

© ØRJAN DEISZ

Vi blir tvunget til å ansette mer politifolk enn vi mener at vi har økonomi til. Så blir vi styrt veldig på hvor vi skal legge dem.

Helge Stave, sjef for Felles enhet for etterretning og etterforskning gjennom store deler av Prosjekt øko-perioden.

av de andre feltene i regnearket sitt som grønne. Mange av utfordringene ved organiseringen var løst, og saksbehandlingen var blitt mer effektiv.

Ifølge Karlsen har det bidratt til at de har klart å holde hodet over vannet, på tross av at de siste halvannet året har antallet saker de behandler falt betraktelig.

– Til tross for at vi har lav bemanning, er resultatene svært gode nå, i forhold til før Prosjekt øko startet. Men jeg er bekymret for hvordan det vil bli når forholdene normaliserer seg igjen etter korona, sier han.

Men den største grunnen til at de ikke drukner i saker på økoavsnittet, er ifølge Karlsen trolig koronapandemien. Det siste halvannet året har antallet saker de behandler falt betraktelig.

– Til tross for at vi har lav bemanning, er resultatene svært gode nå, i forhold til før Prosjekt øko startet. Men jeg er bekymret for hvordan det vil bli når forholdene normaliserer seg igjen etter korona, sier han.

«Sterke politiske føringer»

Når Karlsen nå, tre år senere, skal gjøre opp status for hvordan det har gått med Prosjekt øko, er bemanningspunktet fremdeles markert som rødt i regnearket.

Det skjer på tross av at det den siste tiden er ansatt 50 nye politifolk i Vest politidistrikt. Hvorfor havnet ingen av disse på økoavsnittet?

Helge Stave sier at det var føringer ovenfra som ledet til utføret.

Han har vært sjef for Felles

enhet for etterretning og etterforskning gjennom store deler av Prosjekt øko-perioden.

Stave forteller at det med 2020-pengene kom «sterke politiske føringer» fra Solberg-regjeringen om at nyansettelsene måtte skje på politistasjoner i distriktet, fremfor sentralt i Bergen.

Samtidig er det et tverrpolitisk mål i Norge at man skal ha to politifolk pr. tusen innbyggere.

– Vi blir tvunget til å ansette mer politifolk enn vi mener at vi har økonomi til. Så blir vi styrt veldig på hvor vi skal legge dem, sier Stave.

Han forteller videre at politiet i tillegg har fått «sterke føringer» om at de må styrke arbeidet med vold, sedelighet og overgrep mot barn.

– De ressursene må tas fra andre steder, blant annet fra økofeltet, sier han.

Ifølge Stave er det én ting som ville gjort situasjonen på politihuset bedre.

– Jeg tror løsningen på det var hvis vi fikk disponere ressursene litt mer på egenhånd.

Staves sjef, politimester Kaare Songstad, er den som til syvende og sist bestemmer hvor pengene skal gå i Vest politidistrikt.

– Måtte spare

Han sier han gjerne ville styrt mer av ressursene selv, og i stør-

re grad bli målt på den samfunnsmessige effekten av valgene de gjør.

Songstad bekrefter at han opplever sterke føringer på pengestrømmen, hvor politistasjoner rundt om i politidistriktet er prioritert sammen med vold- og sedelighetssaker.

– Vi har i denne perioden fått klar beskjed om å prioritere oppbemanning av de geografiske enhetene, ikke en etterforskningsenhet som dette.

Mye av forklaringen på at den bebudede økningen i antallet etterforskere på økofeltet ikke kom, ligger der, sier han.

Han sier at planen i 2019 var en permanent oppbemanning på økoavsnittet. Men så ble satsingen satt på vent, på grunn av krevende økonomi.

– Den viktigste grunnen til at oppbemanningen ikke gikk på skinner, var at vi måtte spare. Vi måtte holde stillinger ledige for å komme i balanse, sier han.

Nå som satsingen på de andre områdene nærmer seg mål, står økonomiavsnittet for tur. De stillingene som ikke kom etter «Prosjekt øko», skal komme, sier Songstad.

– Ambisjonen er at de stillingene skal på plass.

Fylkeslegen: Nav-siktede fikk forsvarlig helsehjelp

Viste ikke tegn til voldelig atferd under behandling ved psykiatrisk sykehus, ifølge rapport.

Marius Wiig Holmen
marius.wiig.holmen@bt.no

Hanna Torsdotter Husabø
hanna.husabo@bt.no

Fylkeslegen åpnet tilsyn for å undersøke om mannen fikk forsvarlig helsehjelp og oppfølging i årene før knivangrepet på Nav Årstad i september, der Marianne Amundsen (57) ble drept og hennes kollega ble skadet.

Nå er tilsynsrapporten klar.

«Vår vurdering er at helsehjelpen fra alle tjenestene var forsvarlig», konkluderer fylkeslegen.

Politiet venter nå på såkalt judisiell observasjon, som vil bidra til å avgjøre hvorvidt han er tilregnelig.

Tidligere har Statsforvalteren bedt om siktedes journal hos siktedes fastlege, Bergen legevakt, psykiatrisk sykehus, og Kronstad DPS, som ligger under psykisk helsevern i Helse Bergen.

Fylkeslegen skriver at gjennomgangen av journalen fra de tjenestene viser at symptomene og lidelsene mannen hadde, ble «tatt på alvor og fulgt opp». Oppfølgingen av siktede var i all hovedsak basert på samarbeid, fri vilje og kontakt ved behov.

Det skal verken ha kommet frem opplysninger som tilsa at han skulle hatt et annet tilbud, eller at det burde vært benyttet tvang.

Ifølge rapporten har mannen hatt sporadisk kontakt med helsevesenet i 2013 og 2014.

Knivtrusler i 2015

I 2015 ble han pågrepet av politiet etter at han skal ha truet to kvinner med kniv. Hendelsen skjedde ved Fantoft studentby og resulterte i et massivt politioppbud.

Politiet opplyste til VG at den saken ble henlagt over to år senere på grunn av bevisets stilling.

I etterkant at dette, ble han lagt inn akutt ved psykiatrisk sykehus for frivillig behandling. Han viste ikke tegn til voldelig atferd under innleggingen, ifølge den ferske tilsynsrapporten.

Her skal det ha blitt gjort «enkle» kartlegginger av voldsrisiko, som ble vurdert til å ikke være forhøyet. Etter utskrivning fra psykiatrisk sykehus, hadde mannen poliklinisk oppfølging, som så gikk over til oppfølging fra fastlege. Denne oppfølgingen avsluttet han selv i 2017.

– Synes rapporten er rar

Drapssiktedes forsvarer, Morten Grimstad, har torsdag ettermiddag ikke lest rapporten ut over det som har kommet frem i mediene. Han har heller ikke snakket med sin klient.

– Jeg har ikke sett rapporten, men jeg synes konklusjonen er rar. Det er spesielt å konkludere slik de har gjort uten å snakke med min klient.

Grimstad sier han nå vil se nærmere på hva de vil foreta seg. Til BA uttalte han at han vurderer å klage på Fylkeslegens avgjørelse.

– Jeg har ingen avtale om å snakke med min klient foreløpig, men jeg kommer til å ta det opp med ham, bekrefter Grimstad.

– Godt nok opplyst

Assisterende fylkeslege Karianne Flaatten viser til at de opprettet tilsynet på «eget initiativ».

– Vi skulle se på helsehjelpen, og dermed hentet vi inn journaler. Vi mener er saken er godt nok opplyst ut ifra dette, sier hun.

Dersom de hadde bedt om uttalelser fra helsetjenesten, sier Flaatten det ville vært «naturlig» å involvere den andre parten. Det ba de ikke om i dette tilsynet.

– Dersom det skulle være slik at de mener noe ikke stemmer, er de velkomne til å komme med sine innspill til oss. Vi er alltid åpne for å se på saken på nytt, sier hun.

En mann er siktet for drap og drapsforsøk etter angrepet mot Nav Årstad i september. Her føres han ut etter pågripelsen.

© RUNE SÆVIG (ARKIV)

Skatteetaten anmeldte 137 saker. Over halvparten ble henlagt.

Forkaster anken fra Laila Anita Bertheussen

Skattekrimsjef Erik Nilsen: – Det er og viktig å ressurssette og bekjempe økonomisk kriminalitet.

PRIVAT

Gerhard Flaaten
gerhard.flaaen@bt.no

Adrian Brudvik
adrian.brudvik@bt.no

Det er ikke bare konkurssaker som henlegges i stor stil av politiet.

De fire siste årene har Skatteetaten gitt tilleggsskatt i over 4000 saker. Men i de mest alvorlige sakene er ikke denne reaksjonen nok.

– Vi skal alltid anmelde den groveste skatte- og avgiftskriminaliteten, skriver skattekrimsjef Erik Nilsen til BT/E24.

Kapasitets hensyn

I fjor anmeldte Skatteetaten 137 saker til politiet på landsbasis. Resultatet ble ikke slik Nilsen hadde ønsket: Over halvparten av sakene ble henlagt, viser deres egen oversikt.

Ofte var det kapasitetshensyn som lå bak henleggelsene.

– Vi har selvsagt forståelse for at alvorlig kriminalitet som truer liv og helse også må prioriteres, men det er og viktig å ressurssette og bekjempe økonomisk kriminalitet, skriver Nilsen.

En stor kartlegging gjort av BT/E24 har avdekket at syv av ti konkurssaker henlegges i Vest politidistrikt.

Skatteetaten har ikke oversikt over hvordan henleggelsene fordeles seg på politidistriktene.

At over halvparten av sakene henlegges på landsbasis bekymrer skattekrimsjefen.

Han skriver at folks vilje til å betale skatt og bidra til å finansiere velferdsstaten kan bli truet dersom alvorlige saker ikke får noen konsekvens.

– I tillegg kan tilliten til Skatteetaten og politi- og påtalemyndigheten svekkes.

– Vanskelig å forstå

Skatteetaten er storleverandør av anmeldelser til politiet. Det samme er bostyrerne – advokatene som får som oppgave å rydde opp etter konkurser og tvangsoppløsninger.

Bostyrere er frustrerte over at syv av ti konkurssaker ender med henleggelse i Vest politidistrikt, slik BT/E24 har avdekket.

Det er også direktør Karen Kvalevåg i Revisorforeningen.

– Det er vanskelig å forstå hvordan politiet kan konkludere med at kriminaliteten ikke er alvorlig nok når de i liten grad går inn i sakene, skriver hun.

Førstestatsadvokat Petter Nordeng i Økokrim er enig i at tilsynelatende mindre alvorlige forhold kan skjule mer alvorlig kriminalitet.

For eksempel kan manglende regnskapsføring forut for en konkurs skjule tapping av selskapet eller underslag.

– I tillegg ser vi at noen lager avanserte oppsett med selskaper for å skjule pengestrømmer og sin egen rolle, sier han.

Økokrim bekymret

Han er ikke fornøyd med henleg-

gelsesstatistikken for konkurssaker i Vest og Oslo.

– Økokrim vil selvfølgelig aldri være tilfreds med en situasjon i politiet der 70 prosent av sakene på et kriminalitetsområde henlegges.

Førstestatsadvokaten er helt klar på at en forutsetning for å slå tilbake mot økonomisk kriminalitet, er at det er tilstrekkelige ressurser til å faktisk etterforske sakene.

– Man kan jobbe mye med metodikk og måten en jobber på, men i bunnen ligger ressursituasjonen.

Nordeng var en av forfatterne bak den hemmeligstemplede rapporten som for tre år siden kom med en klar anbefaling til Vest politidistrikt:

De måtte skaffe flere etterforskere om de skulle holde den økonomiske kriminaliteten i sjakk.

Som BT/E24 skrev forrige uke, har økoavsnittet i Vest fortsatt ikke penger til å ansette nok etterforskere til å hamle opp med hvitvasssnippforbryterne, tre år etter.

– Vi i Økokrim er bekymret for opplysningene om at ressursituasjonen i Vest politidistrikt er forverret, sier Petter Nordeng.

Politimester Kaare Songstad i Vest politidistrikt har tidligere sagt at grunnen til at så mange konkurssaker henlegges, er at de prioriterer mer alvorlig kriminalitet, etter føringer fra Riksadvokaten.

BT/E24 har bedt riksadvokat Jørn Sigurd Maurud om et inter-

FAKTA

Dette er saken

- Økoavsnittet i Vest politidistrikt har hatt store utfordringer de siste årene. Høsten 2018 henla de en stor mengde saker, for å få hodet over vannet.
- Omtrent samtidig kom en hemmeligstemplet rapport med en klar beskjed til sjefene i politidistriktet: De måtte skaffe flere etterforskere om de skulle holde den økonomiske kriminaliteten i sjakk.
- Som BT/E24 har skrevet, har økoavsnittet i Vest fortsatt ikke penger til å ansette nok etterforskere til å hamle opp med hvitvasssnippforbryterne, tre år etter.
- Samtidig viser en stor kartlegging gjort av BT/E24 at syv av ti konkurssaker henlegges i Vest politidistrikt.

vju. Kommunikasjonsavdelingen svarer at de ikke vil kommentere dette, men henviser til statsadvokaten. Det har ikke lyktes BT/E24 å få en kommentar fra statsadvokat Eirik Stolt-Nielsen i Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter.

BERGENS TIDENDE/E24

NTB

Norges Høyesterett har forkastet Laila Bertheussens anke. Dermed er det kun straffutmålingen som behandles i lagmannsretten.

Bertheussen ble i januar kjent skyldig i å selv ha sendt trusselbrev og begått hærverk på egen bil og bolig. Dommen er anket.

I sommer avviste Borgarting lagmannsrett anken over skyldspørsmålet, men hun skal få behandlet straffutmålingen på nytt i desember. Avgjørelsen om å nekte full ankebehandling ble anket til Høyesterett.

I en avgjørelse mandag skriver Høyesterett at de mener lagmannsretten har begrunnet sin avgjørelse godt nok.

– Ankeutvalget finner det enstemmig klart at anken ikke kan føre fram. Anken forkastes i medhold av straffeprosessloven paragraf 387 a første ledd, heter det i kjennelsen.

Det betyr at Bertheussens håp om å bli frifunnet er sluttet. Bertheussen har nektet straffskyld og mener at påtalemyndigheten har tiltalt feil person for de omtalte forholdene.

Det Bertheussen derimot kan håpe på, er at lagmannsretten reduserer straffen. 56-åringen ble dømt til ett år og åtte måneders fengsel.

Bertheussens forsvarer, John Christian Elden, skriver i en sms til Dagbladet at Høyesteretts avgjørelse betyr at lagmannsretten må fortsette ankebehandlingen med rettsmøte om straffutmåling og lovanvendelse.

– Deretter må vi se om det gjenstår noe som på nytt må ankes til Høyesterett, skriver Elden.

Borgarting lagmannsrett skal behandle ankesaken 2. og 3. desember.

Politiet ber deg sjekke passet ditt

OSLO: For å unngå lang ventetid før sommerferien neste år, oppfordrer politiet alle som trenger nytt pass før sommerferien, til å bestille time allerede nå. Tusenvis av nordmenn har et pass som enten har gått ut, eller som snart går ut. Politiet forventer at mange ønsker å fornye passet sitt når det nå er mulig å reise mer igjen. NTB

Mens kollegaene på økoavsnittet i Bergen gikk politihøgskolen, tok spesialletterforskerne Ingunn Nysted og Frode Midtkandal lange økonomiutdanninger.

De har kompetansen politiet trenger. Men politimesteren føler seg presset til ikke å ansette flere som Ingunn og Frode.

Adrian Brudvik
adrian.brudvik@bt.no

Gerhard Flaaten
gerhard.flaaen@bt.no

Rune Sævig (foto)
Rune.Saevig@bt.no

Et politisk satt måltall har gjort det vanskelig for politiet å ansette ekspertene de trenger for å etterforske alvorlig kriminalitet.

De har politiskilt på brystet, men går aldri med våpen. Mens kollegaene på økoavsnittet i Bergen gikk politihøgskolen, tok spesialletterforskerne Ingunn

Nysted og Frode Midtkandal lange økonomiutdanninger.

Det gjør dem i stand til å følge pengene. De avdekker ikke bare økonomiske lovbrudd, men avslører også den økonomiske siden av annen kriminalitet, som for eksempel narkotika-, menneskehandel- og drapssaker.

– Økonomi er jo ofte en driver eller motiv for kriminalitet, sier Nysted.

Tre ord

Kompetansen deres er helt avgjørende, både for økonomiavsnittet og som bistand til andre avdelinger, ifølge politimester i Vest politidistrikt, Kaare Songstad.

Men han kvier seg for å ansette flere som dem. Grunnen er tre ord: To pr. tusen.

Å ha to politiårsverk pr. tusen innbyggere har vært en politisk ambisjon med bred politisk oppslutning siden tidlig på 2000-tallet.

– Det er for tiden et veldig tydelig styringssignal, sier politimester Songstad.

I fjor ble målet nådd, og daværende justis- og beredskapsminister Monica Mæland (H) kunne i vår melde om den høyeste politidekningen i Norge i moderne tid.

– Uheldige effekter

Men i denne statistikken teller verken Nysted eller Midtkandal med.

Tallet viser hvor mange med politiutdanning som er ansatt, mens man hopper bukk over dem som er såkalt sivilt ansatt med andre utdanninger.

Politiledelsen i Vest har hel-

hjertet støttet dette politiske målet, fordi det har bidratt til ressurstilførsel til politiet gjennom lang tid, ifølge politimesteren. Senest i fjor ansatte politidistriktet 50 nye, for å komme nærmere målet.

– Mer ressurser til politiet har selvsagt vært positivt for oss. Men ensidig styring av bare en innsatsfaktor, politibemanning, gir noen uheldige effekter, sier Songstad.

En av disse uheldige effektene, er at det blir vanskelig for politimesteren å prioritere å ansette økonomer og dataingeniører, selv om det er det han måtte ha behov for.

– Direkte motstridende

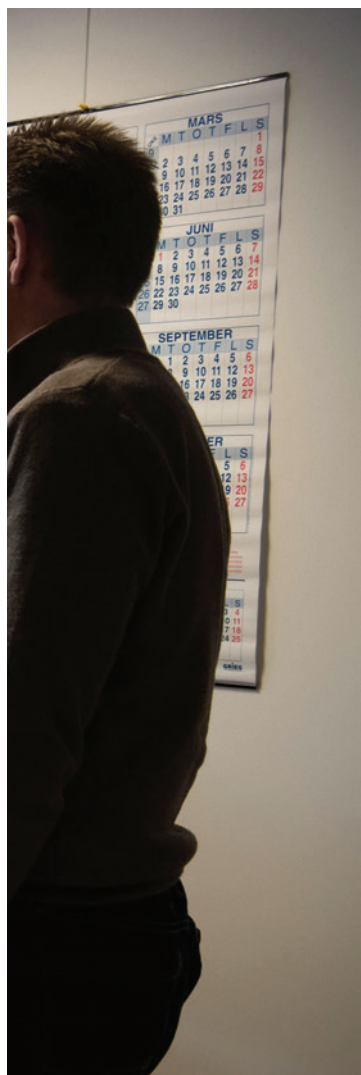
– Vi savner fleksibiliteten til å ansette annen kompetanse inn i spesialavdelingene, sier politimesteren.

Han er ikke alene om det synspunktet.

Regjeringen ba i fjor nylig om en gjennomgang av hvordan politiet styres.

Oppdraget gikk til Boston Consulting Group, som laget en rapport som ble offentliggjort i vår. To pr. tusen er blant målene som får hardest medfart i den 235 sider lange rapporten:

«I sum ser vi altså at et velmenende styringsparameter som 2

FAKTA

Dette er saken

- Økoavsnittet i Vest politidistrikt har hatt store utfordringer de siste årene.
- Høsten 2018 henla de en stor mengde saker, for å få hodet over vannet. BT/E24 har gått inn i flere av sakene som ble henlagt.
- Omtrent samtidig kom en hemmeligstemplet rapport med en klar beskjed til sjefene i politidistriktet: De måtte skaffe flere etterforskere om de skulle holde den økonomiske kriminaliteten i sjakk.
- Som BT/E24 har skrevet, har økoavsnittet i Vest fortsatt ikke penger til å ansette nok etterforskere til å hamle opp med hvit-snipforbryterne, tre år etter.
- Samtidig viser en stor kartlegging gjort av BT/E24 at syv av ti konkurssaker henlegges i Vest politidistrikt.
- Dette skjer etter at daværende statsminister Erna Solberg (H) i 2015 la frem en egen strategi mot arbeidslivskriminalitet, hvor bekjempelse av konkursskriminalitet var et av satsingsområdene.

rekruttering av spesialister eller viktige investering i IKT og systemer. I noen grad kan derfor styringsparameteren sies å være direkte motstridende til det hovedmålet som det skal støtte opp under, nemlig å ivareta befolkningens trygghet og sikkerhet.»

I en kommentar til rapporten skriver sjefen for fagforeningen NTL Politiet, Terje Skaarud, at de er fornøyd med at to pr. tusen trekkes frem som et av målene som har slått feil ut, og som har vært i direkte konflikt med andre målkrav.

De advarer mot å la dette bemanningsmålet være førende fremover.

Vil ha gjennomgang

Justisminister Emilie Enger Mehl (Sp) sier til BT/E24 at hun synes det er bra at det har vært et tverrpolitisk mål om å få flere politifolk i politiet.

– Men vi ser jo også at en del av de som faktisk er i politiet, som jobber som politifolk, er bundet opp i det som har utviklet seg til å bli et stort byråkrati.

Statsråden peker på at en del politifolk sitter i stillinger hvor man ikke løser politioppgaver, og

»

Vi savner fleksibiliteten til å ansette annen kompetanse inn i spesialavdelingene.

Kaare Songstad, politimester

som kanskje burde vært fylt av sivile som har annen type kompetanse.

Hun mener at Høyre-regjeringen gjennom politireformen har skapt en veldig krevende situasjon: Målene er ikke fulgt opp med penger, politiet er blitt sentralisert og byråkratiet har est ut, sier Mehl.

– Jeg mener at vi må klare å frigjøre ressurser slik at en styrking av den politioperative beredskapen ikke må gå på bekostning av innsatsen mot avansert kriminalitet – som for eksempel økonomisk kriminalitet eller cyber.

Den nye justisministeren skisserer en ny kurs.

– Det er viktig for meg at vi gjør et skikkelig arbeid med å gjennomgå statusen i politiet nå, og så legger frem en plan for å styrke det og at det også innebærer at man har nødvendig kompetanse på flere områder.

Gir 200 millioner ekstra

I sitt alternative statsbudsjett vil regjeringen bevilge 200 millioner kroner ekstra til politiet, ifølge VG.

Pengene skal gå til å øke bemanning og lokal tilstedeværelse, ifølge Mehl.

Politireformen la blant annet ned 122 lensmannskontor i Norge. I Hurdalsplattformen lover den nye regjeringen å opprette 20 nye tjenestesteder.

– Dette er et langsiktig arbeid. Vi skal gå gjennom konsekvensene av nærpolitireformen og legge frem en plan for å styrke politiet. Deretter skal vi evaluere Politidirektoratet, sier Mehl.

Ikke penger til tilbud om livredning

Ane Lundanes Ringdal og Emma Gilje Andresen fra Holen skole trener med utstyr fra Redningssselskapet

© .MARITA AAREKOL

BERGEN: Her ligger to niendeklassinger fra Holen skole i sjøen utenfor Fiskerimuseet i Sandviken. Livredning og praktisk trening i sjø står på timeplanen. Det er Redningssselskapet som står for opplæringen. I to år har de sørget for at niendeklassingene i Bergen får dette tilbudet. Men fra nyttår er det slutt. Redningssselskapet har ikke lenger penger til å finansiere opplæringen selv. Byrådet har heller ikke satt av de nødvendige 750.000 kronene i sitt forslag til budsjett. – Det er et svært stramt budsjett, og vi har dessverre ikke funnet egne midler til å videreføre dette i vårt budsjettforslag for neste år, skriver Eline Haakestad som er vikarierende skolebyråd mens Endre Tvinnereim er på ferie. Eivind Nævdal-Bolstad (H) er kritisk til at byrådet ikke vil finansiere opplæringen i havet. – Læreplanene har konkrete mål om praktisk trening og livredning i sjø. Skolene er fornøyd med opplegget og elevene blir tryggere med tanke på å ferdes ved og i sjøen. Det vil være veldig uheldig hvis skolene ikke lenger skal være i stand til å innfri disse målene, sier han. Nævdal-Bolstad peker på at skolene verken har kompetanse eller utstyr til å gjennomføre denne typen opplæring selv. – Å finansiere Redningssselskapet sitt opplegg vil være langt billigere enn at skolene skal gjøre dette selv.

32 barn innlagt med RS-virus i Bergen

BERGEN: RS-viruset har herjet i Bergen den siste tiden, og dette har ført til at barne- og ungdomsklinikken på Haukeland universitetssjukehus fylles opp av syke barn. Onsdag morgen var det fortsatt mange innlagte. – I dag tidlig var det 27 innlagte på sengepost, og fem på intensiven for nyfødte, skrev klinikkdirktør Ansgar Berg til BT i går. Han skrev

videre at det var stabilt belegg, og at de har kontroll på situasjonen. RS-virus gir hos de fleste forkjølelssymptomer med hoste, tett og/eller rennende nese og eventuelt feber. Hos noen spedbarn og småbarn, særlig de under to år, kan imidlertid det som starter som en RS-forkjølelse, etter noen dager trekke ned i lungene og gi bronkiolett.

Anker drapsdommen fra Møllendalsveien

BERGEN: Fredag ble to menn dømt for dobbeltdrap på hospiset i Møllendalsveien. En 24 år gammel mann ble funnet skyldig i å ha holdt vakt da Jan-Øystein Ask Hilby ble drept, men frifunnet for å ha holdt vakt da Silje Helen Kvandal ble stukket i hjel. Han ble dermed dømt for medvirkning til drap. Straffen for 24-åringen ble fengsel i ni år. Onsdag opplyser hans forsvarer at mannen anker dommen. – Vi har gjennomgått dommen, og han er fast bestemt på å anke. Han mener han er uskyldig dømt for det ene drapet fordi han ikke holdt vakt, sier advokat Jon Anders Hasle. Det er foreløpig

ikke kjent om noen av de andre partene anker. Det er Gulatings lagmannsrett som skal behandle ankesaken.

Tatt med spesialutstyr på Sartor

SOTRA: Tirsdag klokken 17.54 fikk politiet melding om tyveri på Sartor senter. – Et par i 30-årene hadde stjålet varer for flere tusen kroner fra butikker. De brukte spesialagat utstyr for ikke å bli oppdaget. Politiet ransaket dem og opprettet sak, og vi beslagla også kniv, sier Sven Erik Midthjell. Han er konstituert stasjonssjef ved Askøy og Øygarden politistasjonsdistrikt og forteller at politiet kjenner personen som ble bortvist og anmeldt.

pr. 1000 paradoksal nok vanskelig utførelsen av politiets kjerneoppgaver. Målet fører til suboptimal ressursbruk i etaten, og forhindrer for eksempel

Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl på Stovner politistasjon med politimester i Oslo, Beate Gangås.

© STIAN LYSBERG SOLUM / NTB (ARKIV)

Politistudentene mistet sitt eneste økofag

– I alle saker er det relevante pengespor. Det er ikke studentene i tilstrekkelig grad forberedt på når de er ferdige her, sier høskolelektor Inger Coll ved Politihøgskolen.

Lars Kvamme
lars.kvamme@bt.no

Adrian Brudvik
adrian.brudvik@bt.no

Gerhard Flaaten
gerhard.flaaten@bt.no

For å bli politi, må du gjennomføre en treårig politiutdanning.

Frem til 2016 inneholdt denne utdanningen ulike valgfag – blant annet ett som het «etterforskning av økonomisk krimi-

»

Fantastisk flinke etterforskere er ikke nødvendigvis veldig flinke til å løpe fort.

Inger Coll, høskolelektor

nalitet». Disse fagene falt bort i 2016 ved endringer i fagplanene.

Generalistutdanning

Høskolelektor Inger Coll ved Politihøgskolen (PHS) mener at når politiets grunnutdanningen i dag er en ren generalistutdanning innebærer dette at studentene ikke nødvendigvis får tilstrekkelig kunnskap om finansiell etterforskning.

– I alle saker er det pengespor som er relevante, og det er ikke studentene i tilstrekkelig grad forberedt på når de er ferdige her. De har ikke fått lære noe om finansiell etterforskning i det ordinære bachelorløpet, sier hun.

Få uten politiutdanning

BT/E24 har nylig gjennomgått alle anmeldelser i forbindelse med konkurser i Vest politidistrikt i årene 2018 og 2019. Denne viste at syv av ti anmeldelser ble henlagt. De fleste uten å bli etterforsket.

Bostyrer Arne Laastad er oppgitt og uttalte at det «er blitt fritt leide for småkriminelle konkursgjengere i vårt område. Jeg mener å ha sett at konkursgjengere tar lett på det.»

Gjennom flere artikler har

BT/E24 også satt søkelys på enkeltsaker som er blitt henlagt av Vest politidistrikt de senere årene, på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet.

Politiet selv peker på at ressursene til etterforskningsstillinger på økofeltet blir brukt andre steder, og samtidig gjør politikernes mål om to politiansatte pr. 1000 innbyggere det krevende å ansette etterforskere med annen bakgrunn enn politihøgskolen.

Utgjorde en liten del

Katrine Nokhart er programansvarlig for etterforskning på bachelorutdanningen på PHS.

Hun peker på at valgfagene utgjorde en liten del av den tidligere utdanningen. Når det gjelder kompetanse til å etterforske økonomisk kriminalitet, skriver Nokhart i en e-post at «etterforskning innen spesialområder først og fremst bygger på grunnleggende etterforskningsmetoder. Avhør er fortsatt den mest brukte etterforskningsmetoden, også i øko-saker. Studentene må derfor først bli gode på det grunnleggende. Uten dette vil de heller ikke kunne bli gode spesialister.»

Nokhart legger til at PHS har etter- og videreutdanninger hvor

Politihøgskolen i Oslo.
© HEDVIG IDÅS

man kan spesialisere seg på etterforskning av økonomisk kriminalitet.

– Uheldige konsekvenser

Inger Coll på sin side påpeker at når nesten all kriminalitet er profitt-drevet, burde nyutdannet politi vært bedre rustet til å etterforske dette.

– I Norge står standpunktet om generalistutdanning sterkt, og dagens studieløp er svært godt og internasjonalt anerkjent. Dette betyr likevel ikke at den er perfekt. Hvis prinsippet om generalist fremfor spesialist får overskygge det reelle behovet i kriminalitets-Norge, så kan det gi uheldige resultater.

Coll er selv ansvarlig for et etterutdanningsprogram som handler om inndragning og nettopp det å følge pengespor.

Dette faget er også åpnet opp for bachelorstudenter som ønsker å ta det ved siden av den ordinære utdanning.

Spesialiseres eller linjedeles

I 2017 kom en rapport om politiets kompetansebehov i fremti-

den. Den peker på at kanskje politiutdanningen burde spesialiseres eller linjedeles.

– Jeg tenker at en eller annen form for spesialisering ikke hadde vært dumt. Fantastisk flinke etterforskere er ikke nødvendigvis veldig flinke til å løpe fort, sier hun og henviser til opptakskravene til politihøgskolen.

For å bli tatt opp som student må man nemlig kvalifisere gjennom en rekke fysiske krav til blant annet svømming under vann, løping og styrke.

– Jeg tror vi risikerer å gå glipp av mange skarpe etterforsknings-hjerner på grunn av disse kravene, sier hun.

Hun legger til at det er lettere å kurse en økonomi, dataingeniør eller revisor til å gjøre politioppgaver enn å gjøre en polititjenesteperson om til en økonom, ingeniør eller cyber-ekspert.

E24/BERGENS TIDENDE

FAKTA

• Dette er saken

- Økoavsnittet i Vest politidistrikt har hatt store utfordringer de siste årene.
- Høsten 2018 henla de en stor mengde saker, for å få hodet over vannet. BT/E24 har gått inn i flere av sakene som ble henlagt.
- Omtrent samtidig kom en hemmeligstemplet rapport med en klar beskjed til sjefene i politidistriktet: De måtte skaffe flere etterforskere om de skulle holde den økonomiske kriminaliteten i sjakk.
- Som BT/E24 har skrevet, har økoavsnittet i Vest fortsatt ikke penger til å ansette nok etterforskere til å hamle opp med hvit-snippporbryterne, tre år etter.
- Samtidig viser en stor kartlegging gjort av BT/E24 at syv av ti konkurssaker henlegges i Vest politidistrikt.
- Dette skjer etter at daværende statsminister Erna Solberg (H) i 2015 la frem en egen strategi mot arbeidslivskriminalitet, hvor bekjempelse av konkursskriminalitet var et av satsingsområdene.

Høskolelektor Inger Coll ved Politihøgskolen etterlyser mer spesialisering i politiutdanningen.
© HEDVIG IDÅS